

Správa o meraní sociálnej atmosféry v triede

Vstupné meranie aktivity 4.1 „Indikátory kvality vzdelávania v hodnotení škôl“

Názov projektu: **Hodnotenie kvality vzdelávania na ZŠ a SŠ v SR v kontexte prebiehajúcej obsahovej reformy vzdelávania**

Spracovala: Mgr. Martina Špringelová

Bratislava 2012

OBSAH

1. Teoretické východiská	4
1.1 Definovanie pojmu klíma triedy	4
1.2 Definovanie pojmov sociálna atmosféra a prostredie	4
1.3 Definovanie pojmu sociálna atmosféra triedy	5
2. Charakteristika dotazníka – Škála sociálnej atmosféry tried (ŠSAT)	6
2.1 Výber metodiky	6
2.2 Vyhodnotenie výsledkov	8
2.3 Využitie a interpretácia	9
3. Meranie	10
3.1 Spôsob a realizácia hodnotenia	10
3.2 Popis súboru žiakov a reprezentatívnosť vzorky	10
3.3 Interpretácie: rozbor hodnotenia žiakov	13
3.3.1 Sociálna atmosféra v triede	13
3.3.2 Emocionálne-sociálny faktor	19
3.3.3 Činnostne-morálny faktor	24
3.4 Položková analýza	29
3.4.1 Psychická atmosféra	29
3.4.2 Vzťahy medzi žiakmi	33
3.4.3 Zrelosť/rozvoj triedy	37
3.4.4 Sociálna začlenenosť	41
3.4.5 Spokojnosť	45
3.4.6 Kooperácia	49
3.4.7 Komunikácia	53
3.4.8 Štýl práce triedneho učiteľa	57
3.4.9 Vzťah k štúdiu	61
3.4.10 Zameranosť na úspech	65
3.5 Faktorová analýza	69
3.6 Interkorelácie medzi oblasťami sociálnej atmosféry v triede	71
3.7 Pole sociálnej atmosféry v triede	72
3.8 Model sociálnej atmosféry tried (typológia tried)	73
3.9 Reliabilita	78
ZÁVER	79
Zhodnotenie efektívnosti, odporúčania k zlepšeniu metodiky	80
Použitá literatúra	81
Príloha 1	
Príloha 2	
Príloha 3	

PodĎakovanie

Ďakujem Mgr. Michalovi Hacajovi, ktorý pripravil podklady z merania, Mgr. Dane Palečkovej za rešerš pri výbere metodiky a Mgr. Zuzane Juščákovej PhD. za cenné rady a pripomienky pri písaní správy.

1. Teoretické východiská

1.1 Definovanie pojmu klíma triedy

Klíma triedy je špecifická „sociálno-psychologická premenná predstavujúca dlhodobejšie sociálno-emocionálne naladenie, zovšeobecnené postoje a vzťahy, emocionálne odpovede žiakov danej triedy na udalosti v triede (vrátane pedagogického pôsobenia učiteľov)“ (Průcha, J., Walterová, E., Mareš, J., 2003; 1998, s. 98). Je to „*fluidum*“ typické a jedinečné pre danú triedu (Klusák, M., 1994; podľa: Čapek, R., 2010).

Klíma triedy „zahŕňa ustálené postupy, vnímanie, prežívanie, hodnotenie a reagovanie všetkých aktérov na to, čo sa v triede stalo, práve deje alebo čo sa má v budúcnosti stať. Dôraz sa kladie na subjektívne aspekty klímy, ako klímu vidia a interpretujú aktéri“ (Verbovská, J., 2006, s. 21).

Ide o „faktor školského života, ktorý ovplyvňuje správanie a prácu v škole, riešenie problémov, rozhodovanie, sociálny status, pocity spolupatričnosti, spôsoby, akými je prezentované školské kurikulum, štýl riadenia v škole“ (Hvozdík, S., 1999; podľa: Verbovská, J., 2006, s. 22). Vzniká v závislosti od formálnych a neformálnych vzťahov, jej „tvorcami sú: žiaci celej triedy, skupinky žiakov v danej triede, jednotliví žiaci, ďalej všetci učitelia vyučujúci v danej triede a napokon všetci učitelia ako jednotlivci“ (Mareš, J., 1998, s. 4). Sprostredkovane je ovplyvnená širšími sociálnymi javmi, ako je sociálna klíma školy a sociálna klíma učiteľského zboru (Mareš, J., 1998).

1.2 Definovanie pojmov sociálna atmosféra a prostredie

Pojem klíma by sa mal odlišovať od pojmov atmosféra a prostredie. V prípade **klímy** ide o „jav dlhodobý, sociálne a osobnostne podmienený, ktorý je typický pre danú triedu a daného učiteľa niekoľko mesiacov či rokov“ (Mareš, J., Lašek, J., 1990; podľa: Verbovská, J., 2006, s. 21).

Prostredie predstavuje najvšeobecnejší termín, ktorý „má široký rozsah, netýka sa len sociálno-psychologických aspektov“, ale zahŕňa i „architektonické, hygienické, akustické a ergonomické aspekty“ (Mareš, J., Lašek, J., 1990; podľa: Verbovská, J., 2006, s. 21). „Na každého žiaka má vplyv **sociálne prostredie**, v ktorom žije, ktoré ho ovplyvňuje, a ktorému sa viac alebo menej prispôsobuje“ (Petlák, E., 2006, s. 52).

Podľa T. Kollárika (1990), **sociálna atmosféra** je vnútorným znakom každej skupiny, implikuje v sebe širšie spoločenské stránky, ale predovšetkým vnútorné skupinové stránky.

Tieto sa formujú v skupine hlavne na základe vzťahov k činnosti a vzťahov k ostatným členom skupiny v procese styku.

1.3 Definovanie pojmu sociálna klíma triedy

Sociálna klíma trieda má na žiakov značný vplyv a označuje „sociálno-psychické javy (interakcia, komunikácia, ich subjektívne a zdieľané vnímanie a hodnotenie) dlhodobotypické pre danú triedu a daného učiteľa aj niekoľko mesiacov alebo rokov“ (Petlák, E., 2006, s. 53).

Ako uvádza Čáp a Mareš, na sociálnu klímu triedy môžeme nazerať v piatich úrovniach. „Prvá úroveň je ekologická (prostredie školskej budovy, tried, učební a pod., čiže priestor, v ktorom žijú a pracujú žiaci, učitelia). Druhou úrovňou je úroveň jednotlivcov (žiaci, učitelia, pedagogickí pracovníci). Nasleduje úroveň malých sociálnych skupín (školské triedy). Štvrtá úroveň zahŕňa väčšie sociálne skupiny (klíma školy). Piata je úroveň veľkých sociálnych skupín (úroveň školstva v danej krajine)“ (Čáp, J., Mareš, J., 2001, s. 269).

Sociálna klíma triedy je sprostredkované ovplyvňovaná taktiež širšími sociálnymi javmi, ako sú sociálna klíma školy a sociálna klíma učiteľského zboru. Ďalej Mareš uvádza, že sociálna klíma predstavuje zaangažovanie učiteľov na práci, vzťahy medzi učiteľmi a žiakmi, spolurozhodovanie, vzťahy typu žiak-žiak, vzájomné spolužitie, a pod. (Mareš, J., 1998).

Klíma triedy sa prejavuje vo viacerých dimenziách, a to v dimenzii vzájomných vzťahov (spokojnosť, spory, sympatie, vzájomná podpora), v dimenzii rozvoja jedinca (možnosť dosahovania osobných cieľov, možnosť vlastného tempa, nezávislosť, súťaživosť,...) a v systémovej dimenzii, ktorá vyjadruje stálosť alebo možnosť zmeny klímy (rozmanitosť, inovácia, jasnosť pravidiel, kontrola, vplyv žiaka na vyučovanie,...) (Doušková, A., Wágnerová, O., 1996; podľa: Verbovská J., 2006, s. 22).

2. Charakteristika dotazníka – Sociálna atmosféra v triede (ŠSAT)

Cieľom nášho výskumu bolo zistiť, aká je klíma triedy na školách našej vzorky, aká je sociálna atmosféra tried a porovnať školy našej vzorky z pohľadu klímy triedy.

2.1 Výber metodiky

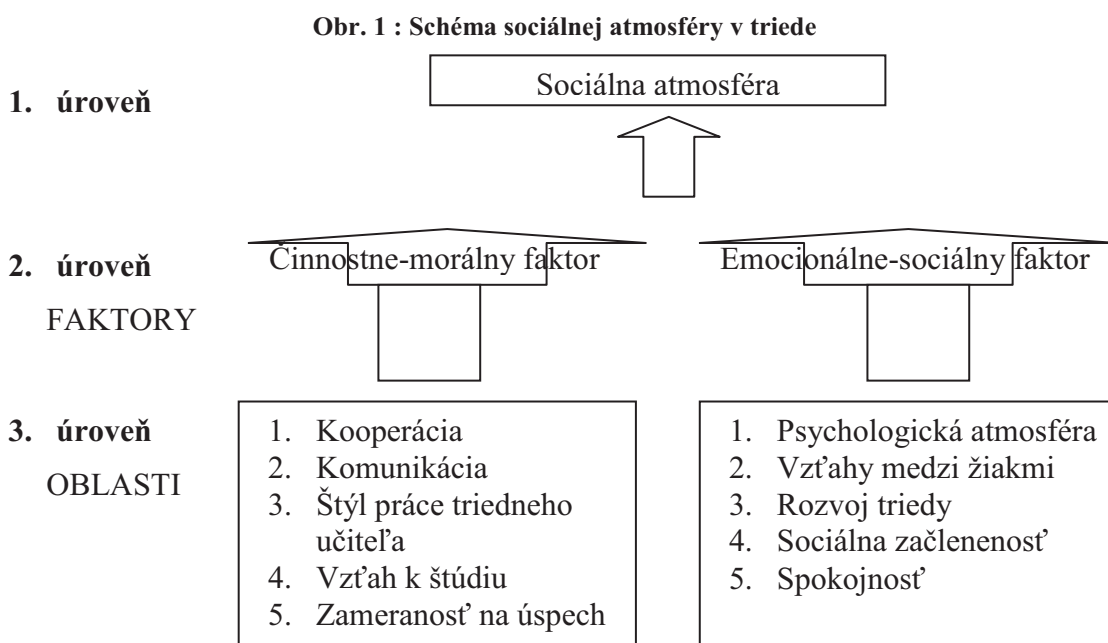
Na meranie sociálnej atmosféry školy a triedy sme použili Škálu sociálnej atmosféry v triede (ŠSAT). Metóda vychádza z koncepcie chápania sociálnej atmosféry v skupine podľa autora ŠSAT - T. Kollárika (1990). Základy ŠSAT sa viažu k roku 1983, kedy sa začala formovať koncepcia sociálnej atmosféry a konštrukcia metódy na jej meranie v pracovnej sfére. Táto metóda predstavuje reliabilný a validný nástroj na meranie skupinovej atmosféry, ľahko sa administruje a vyhodnocuje a používa sa v sociálno-psychologických prieskumoch.

Sociálnu atmosféru chápe autor ako reálne existujúci vnútorný štruktúrovaný fenomén, znak skupiny, ktorý má priamy súvis so spokojnosťou členov skupiny i jej pôsobením (výkonnosť, stabilita, konflikty a pod.) (Kollárik, T., 1990, s.3).

Autor deklaruje, že ŠSAT je určená pre žiakov od 2. stupňa základných škôl a pre žiakov stredných škôl. Je to vhodná pomôcka hlavne pre triednych učiteľov, ktorí môžu pomocou škály exaktne získať údaje o vlastnej triede, vzťahoch v nej a o ďalších znakoch a charakteristikách triedy. Získané výsledky umožňujú uskutočniť konkrétne opatrenia v skúmanej triede, ale najmä prijať a aplikovať vhodný systém práce so žiakmi a s celou triedou (Kollárik, T., 1990, s. 1-3).

Táto metóda (resp. škála) sa dá využiť všade tam, kde sú stanovené skupinové ciele, pre splnenie ktorých je priaznivá sociálna klíma nevyhnutnou podmienkou.

V spomínanej koncepcii (*Obr. 1*) sa rozlišujú tri úrovne sociálnej atmosféry triedy:

- ❖ **celková sociálna atmosféra** je sytená faktormi:
- ❖ **a/ činnostne – morálnym** (5 oblastí - kooperácia, komunikácia, štýl riadenia skupiny, vzťah k štúdiu, zameranosť na úspech); tento faktor vyjadruje vzťah k práci ako základnú činnosť skupiny, práca je nie len konkrétna činnosť, ale je to i prostriedok a regulátor vzťahu medzi jednotlivými členmi resp. podiel jednotlivých členov na práci priamo závisí od sociálnej atmosféry a postavení jednotlivcov v skupine.
- b/ emocionálne – sociálnym** (5 oblastí - psychologická atmosféra, medziľudské vzťahy(vzťahy medzi žiakmi), zrelosť – rozvoj skupiny, sociálna začlenenosť, spokojnosť); tento faktor vyjadruje aktuálnu psychiku skupiny, vzájomné emočné a sociálne vzťahy v nej, mieru sociálnej akceptácie a začlenenosť jednotlivcov do vzťahov v skupine, prejavuje sa tu syntéza spoločenských psychických vzťahov, ktoré v pracovnej skupine utvárajú systém medziľudských vzťahov (vo formálnej i neformálnej rovine).

Autor v dotazníku použil **10 oblastí**, tieto oblasti sýtia vyššie uvedené faktory. Pod každý faktor spadá päť oblastí.

- 1. Psychická atmosféra** – základný ukazovateľ vzťahov v triede, normy a hodnoty triedy vo vzťahovej sfére, vzájomná dôvera, nálada, porozumenie, podpora, otvorenosť a úprimnosť vzťahov, úroveň „psychológie triedy“;
- 2. Vzťahy medzi žiakmi** – úroveň a kvalita neformálnych osobných vzťahov v triede, harmónia alebo nedorozumenia v triede, konflikty, uvoľnenosť vs. napätosť vzťahov, záujem o druhých, charakter vzájomného spolužitia v triede;
- 3. Rozvoj triedy** – kvalita a miera sociálnej zrelosti triedy, úroveň vnútorných vzťahov, zhoda v hodnotách a v orientácii na spoločný cieľ, vytvorený pocit spolupatričnosti, schopnosť samoregulácie i odolnosť voči negatívnym vplyvom, stabilita triedy;
- 4. Sociálna začlenenosť** – podmienky v triede pre uspokojenie potreby začlenenia sa do vzťahov v triede, sociálna zrelosť a vyspelosť žiakov, vzájomný takt a rešpektovanie sa, ochota a záujem sociálne akceptovať žiakov triedy;
- 5. Spokojnosť** – miera osobného vyrovnania sa žiakov s triedou, hodnotenie úrovne vzťahov v triede i jej študijného pôsobenia, možnosť a miera osobného uspokojenia v triede, spokojnosť s členstvom v triede;

6. Kooperácia – úroveň spoločného riešenia úloh, podmienky, ochota i schopnosť žiakov kooperovať pri dosahovaní spoločných cieľov, forma a kvalita kooperácie i na úrovni osobne – vzťahovej (medziľudské vzťahy);

7. Komunikácia – forma, priebeh a kvalita komunikácie v triede s ohľadom na študijné i vzťahové záležitosti, systém komunikácie a informovanosti v triede po formálnej i neformálnej stránke, podmienky pre vzájomnú komunikáciu;

8. Štýl práce triedneho učiteľa – aplikovaný štýl triedneho učiteľa, jeho psychická začlenenosť do triedy, schopnosť a ochota riešiť konflikty a problémy žiakov, schopnosť spájať formálne a neformálne prvky vo svojom pôsobení;

9. Vzťah ku štúdiu – vzťah k štúdiu a k školským povinnostiam – ako k hlavnej činnosti žiakov, zaangažovanosť žiakov, záujem o progresívne prvky, miera osobnej investície do štúdia, aktivita žiakov i celej triedy;

10. Zameranosť na úspech – orientácia žiakov na dosahovanie stanovených cieľov a úloh, miera potreby úspešného výkonu, osobná angažovanosť, iniciatívnosť, zodpovednosť žiakov za úspešnosť triedy, význam cieľa triedy, schopnosť prekonávať prekážky (T. Kollárik, 1990).

2.2 Vyhodnotenie výsledkov

Škála sociálnej atmosféry je založená na princípe sémantického diferenciálu. Od žiakov sa vyžaduje, aby opísali atmosféru vo svojej skupine na škále od jedna po desať, voľbou príklonu k jednému bodu.

V našom výskume ŠSAT predstavuje systém položiek výrokového charakteru. Sociálnu atmosféru sme zisťovali pomocou desať stupňovej číselnej škály (10 = max, najlepšie a 1 = min, najhoršie, teda 1-5 predstavujú nepriaznivé hodnotenia a 6 -10 predstavujú priaznivé hodnotenia).

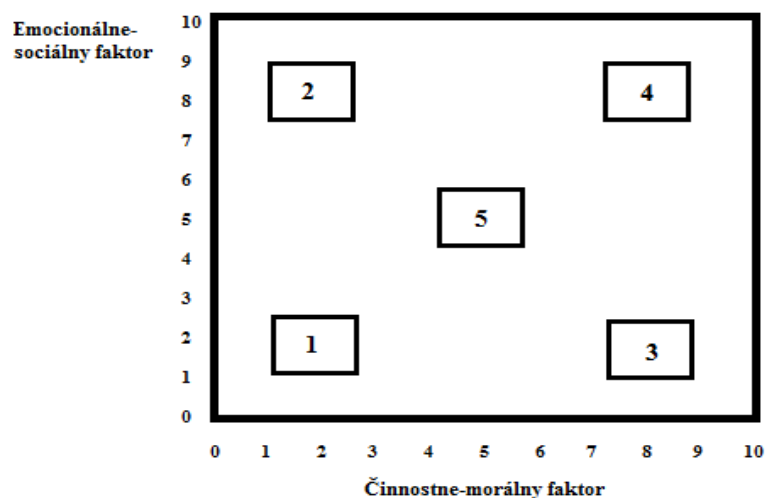
Spočítame hodnoty skóre dimenzií emocionálne-sociálneho (dimenzie 1 -5) a činnostne-morálneho faktoru (dimenzie 6 -10) a ich spriemerovaním získame základné hodnoty hrubého skóre. Ich spočítaním a spriemerovaním získame hodnotu hrubého skóre sociálnej atmosféry triedy.

2.3 Využitie a interpretácia

Škálu možno použiť na diagnostiku jednotlivca a skupín i na výskumné účely. V oboch prípadoch poskytuje údaje o aktuálnej sociálnej atmosfére v konkrétnej pracovnej

skupine a jej hodnotení. Primárne však vyjadruje úroveň sociálnej atmosféry a jej zložiek z pohľadu členov skupiny, ktorí sú objektmi i subjektmi diania v určitom sociálnom systéme. Sekundárne vyjadruje úroveň subjektívneho prežívania a vyrovnania sa jednotlivca s danou sociálnou atmosférou. Môže to byť ukazovateľom adaptácie jednotlivca na konkrétnu skupinu, zhodu alebo rozpor medzi vlastnými predstavami, očakávaniami smerom k sociálnej atmosfére. Celkove získané hodnoty umožnia diagnostikovať úroveň celkovej sociálnej atmosféry (1), jej faktorov (2), dimenzií (5+5).

Z toho vychádza aj samotná interpretácia výsledkov, kde v extrémnych hodnotách (podľa získaných hodnôt) možno hovoriť o pozitívnej a negatívnej sociálnej atmosfére triedy. Na úrovni celkovej sociálnej atmosféry to umožňuje začleniť triedy na škále „priaznivosti“ od vysoko negatívnej po vysoko pozitívnu, toto taktiež umožňuje vo vzťahu s faktormi a dimenziami vzájomné porovnanie tried a po agregácii škôl. Na úrovni faktorov možno na základe získaných hodnôt porovnať v rámci triedy vzájomnú zastúpenosť faktorov a podľa toho definovať prípadné disproporcie alebo vyváženosť, vyrovnanosť. Ich vzájomná kombinácia poskytuje možnosť pre typologizáciu triedy podľa modelu (Obr. 2)(Kollárik, T., 1990).

Obr. 2: Model sociálnej atmosféry tried

3. MERANIE

3.1 Spôsob a realizácia hodnotenia

Sociálna atmosféra triedy je reálny integrálny, relatívne stabilný, viacdimenzionálny znak školskej triedy, ktorý je možný zachytiť, diagnostikovať a následne definovať na základe jej vnímania a hodnotenia jednotlivými žiakmi triedy. Koncepcia škály je postavená práve na schopnosti žiakov postihnúť a vyjadriť kvalitu a úroveň primárnych dimenzií, čo sekundárne stanovuje mieru faktorov a celkovej atmosféry v triede.

Žiaci sa ku každému výroku v dotazníku vyjadrili na škále 1 - 10 (Tab.1). Žiak sa vyjadruje k desiatim výrokom vzťahujúcich sa na sociálnu atmosféru v triede - **klímy pracovnej skupiny**, ktoré tvoria dva užšie faktory sociálnej atmosféry v triede.

3.2 Popis súboru žiakov a reprezentatívnosť vzorky

Do testovania sa zapojili žiaci stredných škôl našej vzorky aktivity 4.1 *Indikátory kvality vzdelávania v hodnotení škôl* projektu ESF s názvom *Hodnotenie kvality vzdelávania na ZŠ a SŠ v SR v kontexte prebiehajúcej obsahovej reformy vzdelávania*. Išlo o študentov druhého ročníka strednej školy.

Zber dát prebiehal v mesiacoch december 2011 až február 2012 na 38 školách SR. V tabuľkách uvádzame počty škôl (38) a žiakov (2699) zapojených do zisťovania v závislosti od pohlavia (Tab.1), zriaďovateľa školy (Tab.2), krajov (Tab.3) a typu školy (Tab.4).

Tab. č. 1: Počet žiakov v závislosti od pohlavia

Pohlavie	Absolútna početnosť	Relatívna početnosť (%)
Chlapci	1351	50.1
Dievčatá	1348	49.9
Spolu	2699	100.0

Tab. č. 2: Počet žiakov v závislosti od zriaďovateľa školy

Zriaďovateľ školy	Žiaci		Školy	
	Absolútna početnosť	Relatívna početnosť (%)	Absolútna početnosť	Relatívna početnosť (%)
Štátna škola	2463	91.3	31	81.6
Súkromná škola	54	2.0	3	7.9
Cirkevná škola	182	6.7	4	10.5
Spolu	2699	100.0	38	100.0

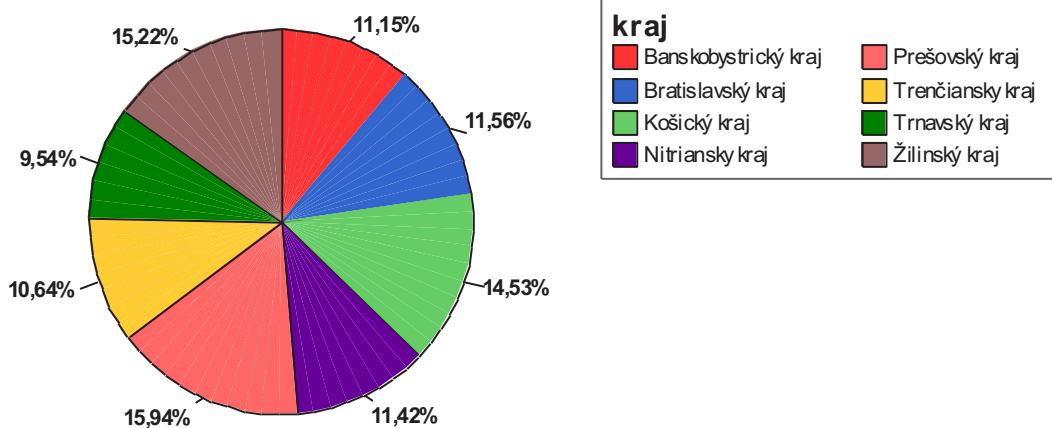
Tab. č. 3: Počet žiakov v závislosti od kraja

Kraj	Žiaci		Školy	
	Absolútna početnosť	Relatívna početnosť (%)	Absolútna početnosť	Relatívna početnosť (%)
BA	301	11.2	4	10.5
TT	272	10.1	4	10.5
TR	315	11.7	4	10.5
NR	184	6.8	3	7.9
ZA	310	11.5	4	10.5
BB	238	8.8	7	18.5
PO	336	12.4	6	15.8
KE	743	27.5	6	15.8
Spolu	2699	100.0	38	100.0

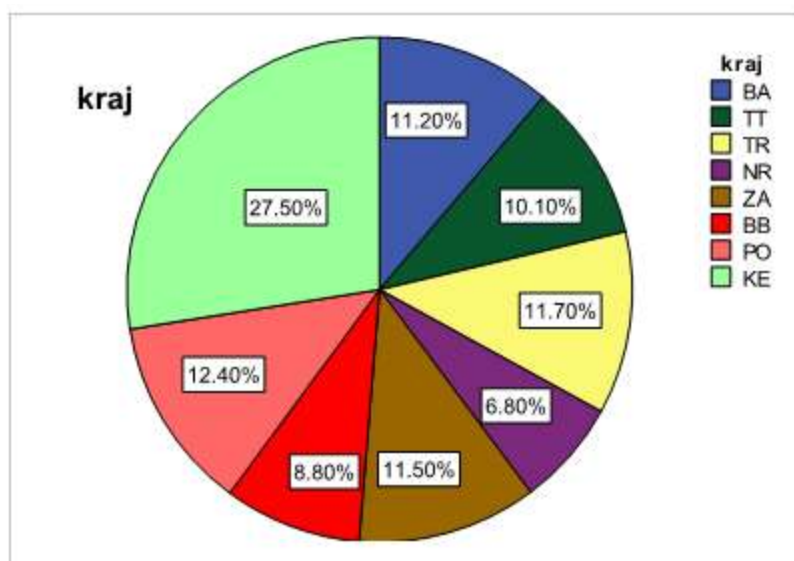
Tab. č. 4: Počet žiakov v závislosti od typu školy

Typ školy	Žiaci		Školy	
	Absolútna početnosť	Relatívna početnosť (%)	Absolútna početnosť	Relatívna početnosť (%)
Gymnázium	1319	48.9	19	50.0
Stredná odborná škola	1380	51.1	19	50.0
Spolu	2699	100.0	38	100.0

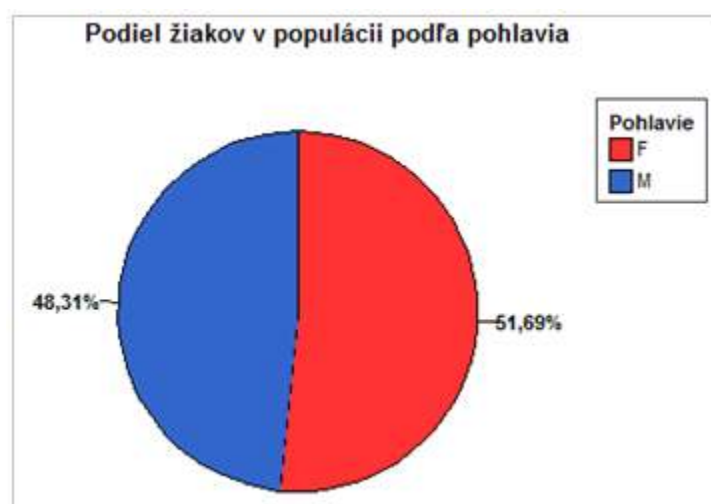
Reprezentatívnosť vzorky

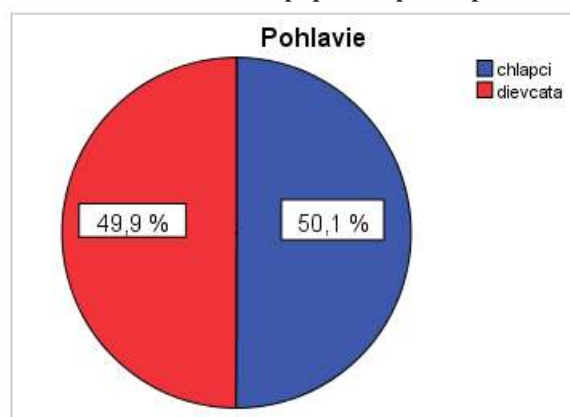
Obr. 3: Podiel žiakov v populácii podľa krajov

Obr. 4: Podiel žiakov vo vzorke podľa krajov

Obr. 5: Podiel žiakov v populácii podľa pohlavia

Obr. 6: Podiel žiakov vo vzorke podľa pohlavia

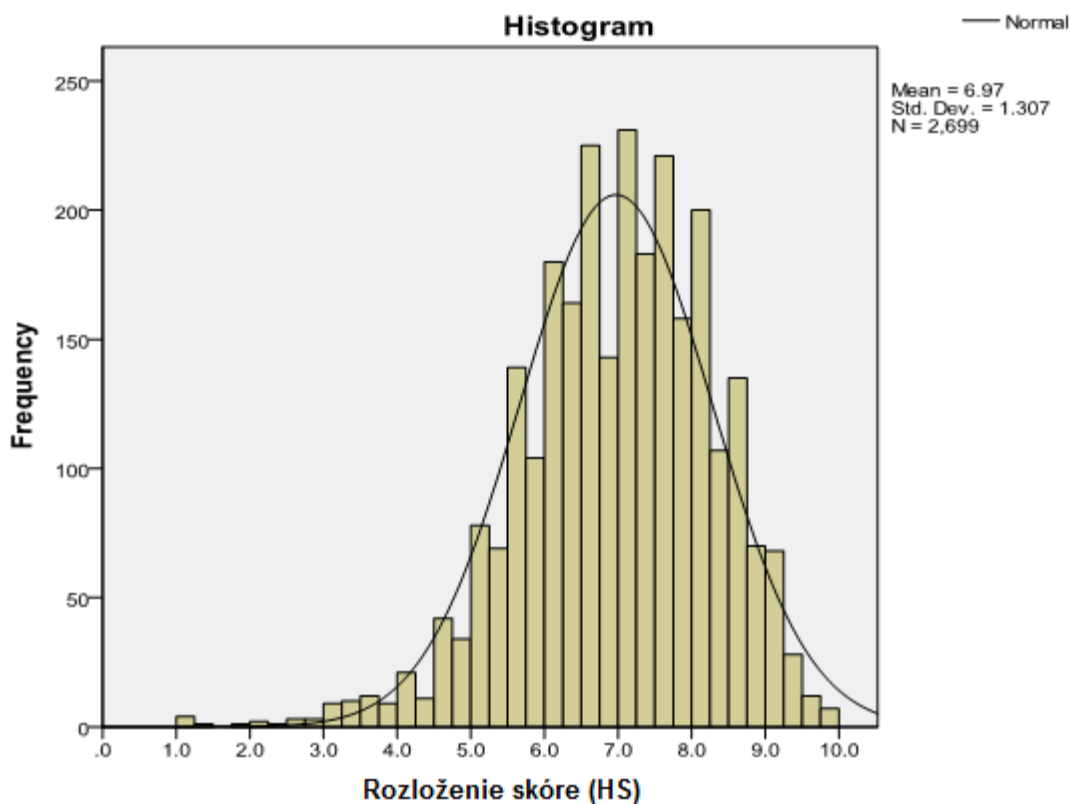
3.3 Interpretácie: rozbor hodnotenia žiakov

3.3.1 Sociálna atmosféra v triede

Sociálna atmosféra v triede je vnútorným znakom každej skupiny, implikuje v sebe širšie spoločenské stránky, ale predovšetkým vnútorné skupinové stránky. Tieto sa formujú v skupine hlavne na základe vzťahov k činnosti a vzťahov k ostatným členom skupiny v procese styku. Nami namerané hrubé **skóre** sociálnej atmosféry v triede **predstavuje hodnotu 6,97** (Tab. 5, Tab.6), čo znamená, že je hodnotená **skôr pozitívne**, toto skóre nekleslo u žiadnej zo škôl pod hodnotu 5 bodov, čo je prelom medzi pozitívnym a negatívnym hodnotením.

Tab. 5: Charakteristika vzorky

Hrubé skóre	6.97
Počet testovaných žiakov	2699
Štandardná chyba priemeru	.0252
Medián	7.100
Modus	7.4
Štandardná odchýlka	1.71
Rozpätie	9.0
Minimum	1.0
Maximum	10.0

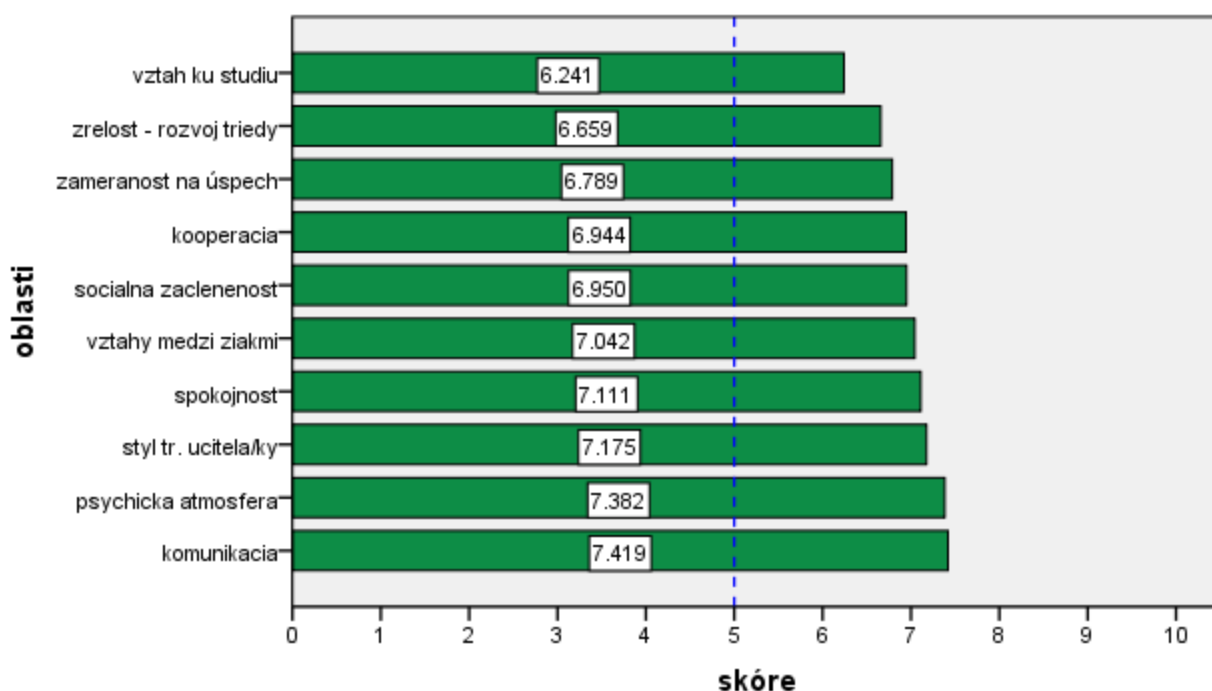

Obr.7: Histogram dosiahnutého hrubého skóre žiakov celej vzorky

Histogram (Obr. 7) ukazuje, že rozloženie je normálne z miernym posunom doprava (k vyššiemu skóre). Žiaci z tejto vzorky hodnotia sociálnu atmosféru v triede skôr pozitívne. „Skôr“ preto, lebo na jednoznačne pozitívne hodnotenie by sa musela hodnota skóre pohybovať v intervale 8 až 10 bodov.

Tab. 6: Celkové skóre sociálnej atmosféry v triede

Hrubé skóre soc. atm.	6.97
N	2699

Obr. 8: HS pre oblasti sociálnej atmosféry v triede¹

Spomedzi všetkých oblastí bola **najpozitívnejšie** žiakmi vnímaná oblasť „**komunikácia**“, čo znamená, že v rámci skúmaných tried existuje vhodný, otvorený a stabilizovaný systém komunikácie v triedach. Je prítomná skôr otvorenosť k poskytovaniu a prijímaniu informácií. Do komunikácie sa zapájajú takmer všetci. (Obr. 8).

Najväčšie nedostatky vnímajú žiaci v oblasti „**vzťah k štúdiu**“, aj keď hodnota skóre sa stále približuje k pozitívnej úrovni. Medzi žiakmi je záujem o študijné otázky a výsledky najnižší zo všetkých skúmaných oblastí (Obr. 8).

¹ Modrá prerušovaná čiara znázorňuje prelom medzi pozitívnym a negatívnym hodnotením (5 bodov).

Tab. 7: Faktory sociálnej atmosféry v triede

	Skóre
Emocionálne–sociálny faktor	7.03
Činnostne-morálny faktor	6.91

Pri pohľade na dva skúmané faktory bol pozitívnejšie hodnotený „*emocionálne-sociálny faktor*“, ktorý dosiahol hodnotu skóre 7,03 v porovnaní s „*činnostne-morálny faktorom*“, ktorý dosiahol nižšiu hodnotu skóre 6,91 (Tab.7).

Sociálna atmosféra v triede a pohlavie

Tab. 8: Skóre podľa pohlavia

Pohlavie	Počet	Skóre
Chlapci	1351	7.00
Dievčatá	1348	6.94
Spolu	2699	6.97

Studentov t-test (Tab.8, Tab.9) neukázal štatisticky významný rozdiel medzi priemerným dosiahnutým skóre chlapcov a dievčat, $t(2697) = 1,048$, $p = 0,295$. Sociálnu atmosféru triedy bola hodnotená z hľadiska pohlavia rovnako.

Tab. 9: Studentov t-test pre porovnanie priemerného skóre chlapcov a dievčat

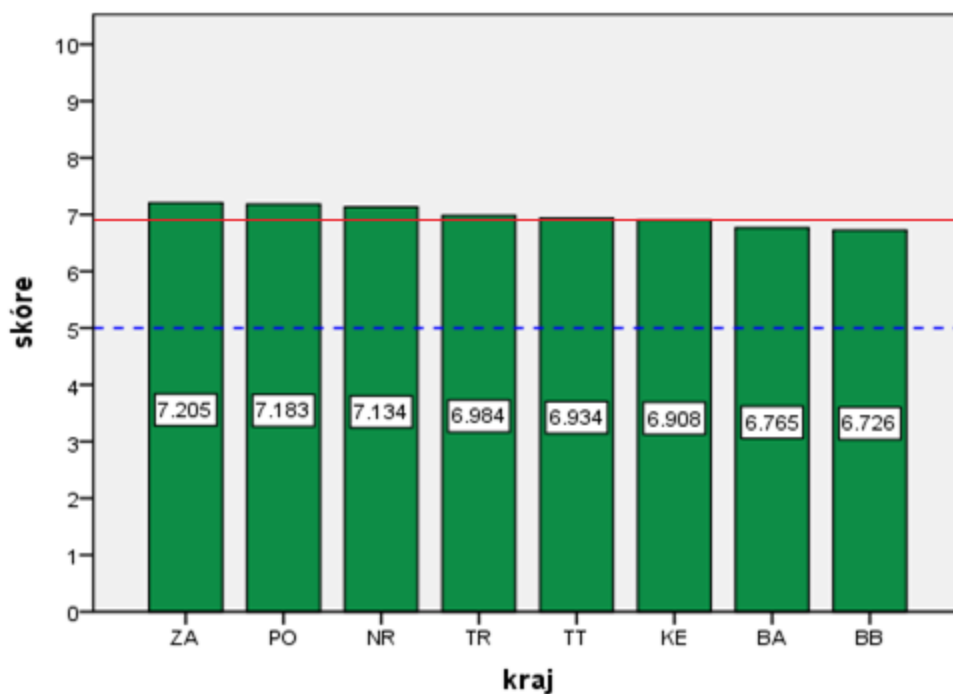
Levenov test pre rovnosť rozptylov		t-test pre rovnosť priemerov				
F	Sig.	t	Stupne voľnosti	Obojstranná signifikancia	Rozdiel stredných hodnôt	Štandardná chyba rozdielu
.153	.696	1.048	2697	.295	.05275	.05032

Sociálna atmosféra v triede a kraj

Rozdiel medzi priemerom našej vzorky a priemerom kraja sa ukázala signifikancia (aj štatistická aj vecná) v Bratislavskom kraji ($r = 0,14$, $p = 0,012$) a pri Banskobystrickom kraji ($r=0,18$, $p=0,004$), kde žiaci hodnotili soc. atmosféru v triede menej pozitívne ako priemer našej vzorky. V Nitrianskom kraji ($r=0,15$, $p=0,045$), Žilinskom kraji ($r=0,18$, $p=0,001$) a v Prešovskom kraji ($r=0,18$, $p=0,001$), kde žiaci hodnotili soc. atm. v triede viac pozitívnejšie ako priemer našej vzorky (Tab.10, Obr.9) a rozdiely boli signifikantné. .

Tab. 10: Porovnanie priemerného skóre našej vzorky a jednotlivých krajov

	Priemer našej vzorky = 6,97					
	N	Priemer	t	Stupne voľnosti	p (Sig.)	r = vecná signifikancia
BA	301	6.51	-2,524	300	,012	0,14
TT	272	6.42	-,475	271	,635	0,03
TR	315	6.44	,174	314	,862	0,01
NR	184	7.13	2,014	183	,045	0,15
ZA	310	7.52	3,250	309	,001	0,18
BB	238	6.61	-2,870	237	,004	0,18
PO	336	7.18	3,301	335	,001	0,18
KE	743	6.75	-1,301	742	,194	0,05

Obr. 9: Priemerné dosiahnuté skóre v jednotlivých krajo²

²Červená čiara predstavuje priemerné dosiahnuté skóre za všetky školy našej vzorky (6,97) a modrá prerušovaná čiara znázorňuje prelom medzi pozitívnym a negatívnym hodnotením (5 bodov).

Sociálna atmosféra v triede a typ školy (gym/os)

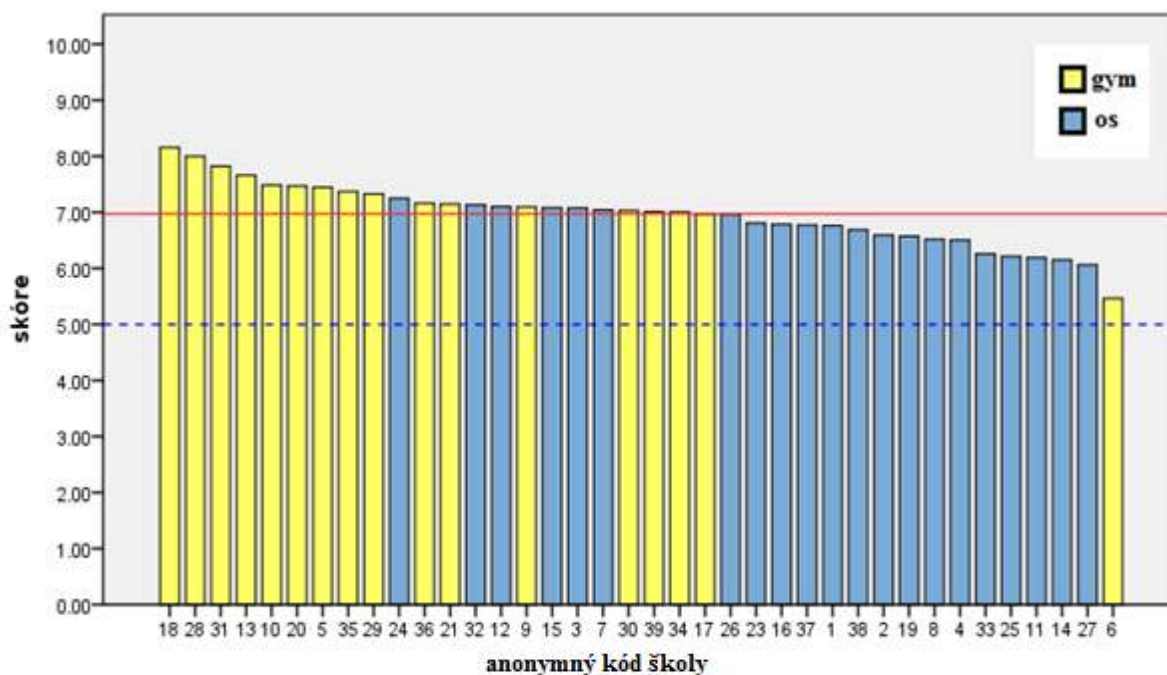
Tab. 11: Skóre podľa typu školy.

Typ školy	N	Skóre
Gymnázium	1319	7.25
Stredná odborná škola	1380	6.71

Porovnanie gymnázií a ostatných stredných škôl ukázalo štatisticky významný rozdiel medzi ich priemerným dosiahnutým skóre $t(2697) = 11,026$, $p=0,000$ (Tab.12, Obr.10). Žiaci gymnázií hodnotili sociálnu atmosféru v triede pozitívnejšie ako žiaci ostatných stredných škôl.

Tab. 12: Studentov t-test pre porovnanie priemerného skóre gymnázií a ostatných stredných škôl

Levenov test pre rovnosť rozptylov		t-test pre rovnosť priemerov				
F	Sig.	t	Stupne voľnosti	Sig. (2-tailed)	Rozdiel stredných hodnôt	Štandardná chyba rozdielu
14.784	.000	11.026	2697	.000	.54296	.04924
		11.056	2681.393	.000	.54296	.04911

Obr. 10: Zobrazenie dosiahnutého priemerného skóre pre jednotlivé školy³

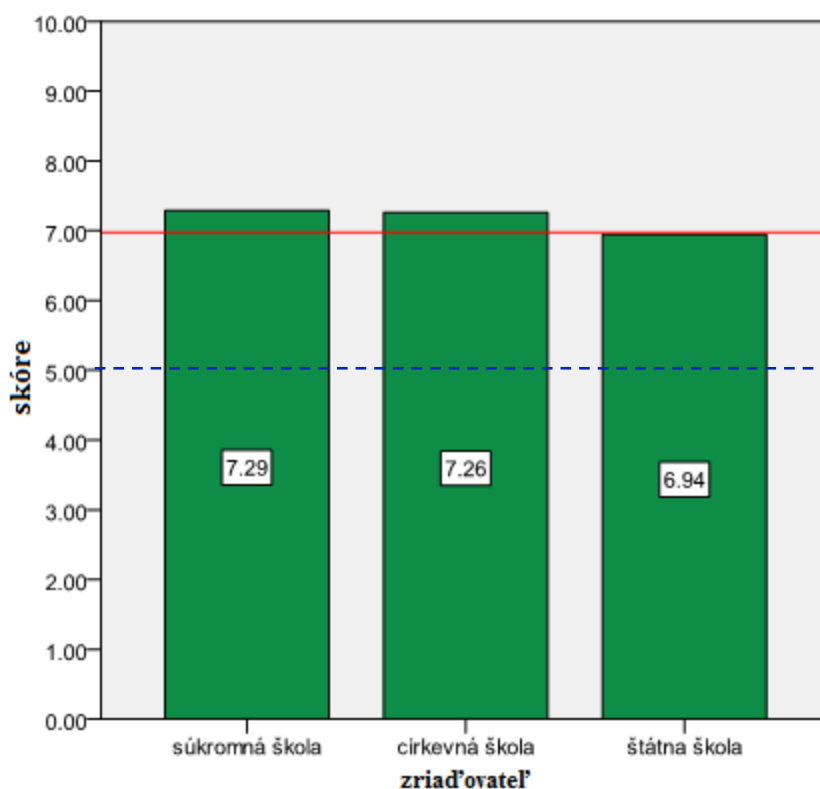
Sociálna atmosféra v triede a zriaďovateľ

³ Červená čiara predstavuje priemerné dosiahnuté skóre za všetky školy našej vzorky (6,97) a modrá prerušovaná čiara znázorňuje prelom medzi pozitívnym a negatívnym hodnotením (5 bodov).

Medzi jednotlivými školami v závislosti od zriaďovateľa sa prejavili v hodnotení vecne aj štatisticky významné rozdiely v porovnaní s priemerom našej vzorky pri štátnych školách a pri súkromných školách (Tab. 13, Obr.11). Tieto školy hodnotili sociálnu atmosféru v triede pozitívnejšie ako priemer našej vzorky⁴.

Tab. 13: Porovnanie priemerného skóre našej vzorky a jednotlivých škôl podľa ich zriaďovateľa

Zriaďovateľ	Priemer našej vzorky = 6,97					
	N	Priemer	t	Stupne voľnosti	p (Sig.)	r = vecná signifikancia
Štátna škola	2463	6,943	-1,082	2462	,279	0,02
Súkromná škola	54	7,291	2,008	53	,050	0,27
Cirkevná škola	182	7,264	2,971	181	,003	0,22

Obr. 11: Priemerné dosiahnuté skóre v jednotlivých školách podľa zriaďovateľa⁵

⁴ Na súkromných školách a cirkevných školách očakávame lepšie hodnotenie ako na štátnych, čo sa preukázalo, ale počet žiakov 54 a 182 voči 2436 pre definitívny rozsudok nestačí.

⁵ Červená čiara predstavuje priemerné dosiahnuté skóre za všetky školy našej vzorky (6,97) a modrá prerušovaná čiara znázorňuje prelom medzi pozitívnym a negatívnym hodnotením (5 bodov).

3.3.2 Emocionálne-sociálny faktor

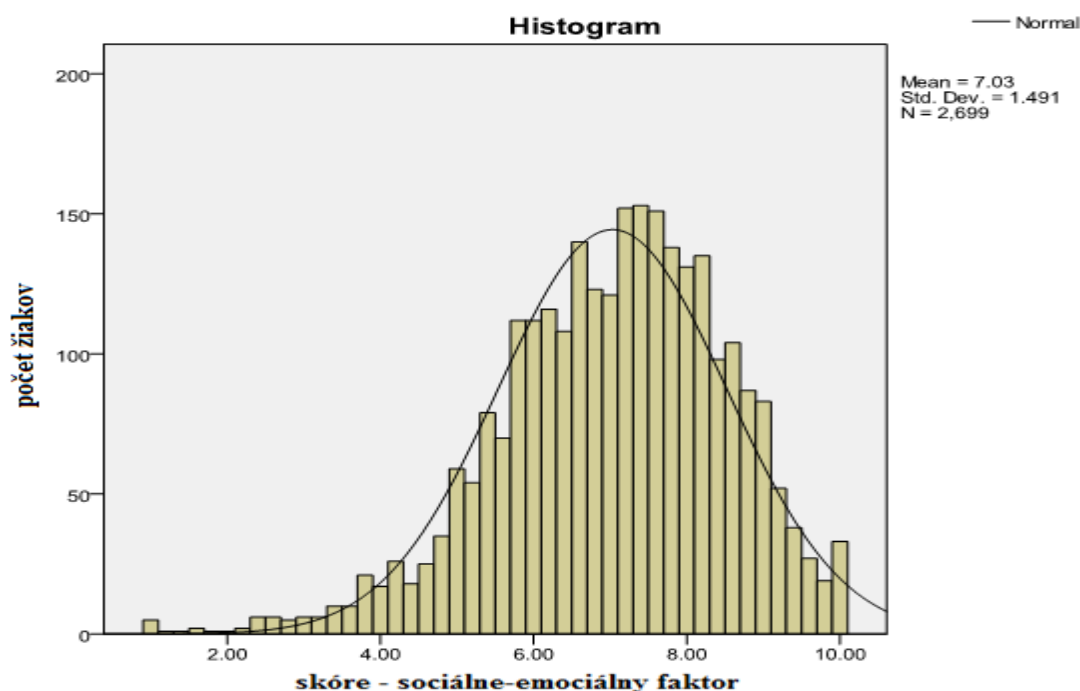
Emocionálne-sociálny faktor tvorí 5 oblastí dotazníka Sociálna atmosféra v triede (psychologická atmosféra, medziľudské vzťahy - vzťahy medzi žiakmi, zrelosť – rozvoj skupiny, sociálna začlenenosť, spokojnosť). Tento faktor vyjadruje aktuálnu psychiku skupiny, vzájomné emočné a sociálne vzťahy v nej, mieru sociálnej akceptácie a začlenenosť jednotlivcov do vzťahov v skupine. Prejavuje sa tu syntéza spoločenských psychických vzťahov, ktoré v pracovnej skupine utvárajú systém medziľudských vzťahov (po formálnej i neformálnej stránke).

Priemerné skóre tohto faktora predstavuje hodnotu **7,03** (Tab. 14), čo znamená, že tento faktor sa blíži k pozitívnej úrovni (predstavuje ju skóre od 8 po 10 bodov). Emocionálne-sociálny faktor na školách našej vzorky teda môžeme charakterizovať ako **skôr pozitívny**.

Tab. 14: Priemerné skóre emocionálne-sociálneho faktora

N	2699
Skóre	7.03

Histogram (Obr.12) naznačuje normálne rozloženie s posunom vpravo (k vyššiemu skóre). Žiaci z tejto vzorky hodnotili tento faktor pozitívne.

Obr. 12: Histogram dosiahnutého skóre žiakov celej vzorky

Emocionálne-sociálny faktor a pohlavie

Tab. 15: Skóre podľa pohlavia

Pohlavie	N	Skóre
Chlapci	1351	7.11
Dievčatá	1348	6.95
Spolu	2699	6,97

Studentov t-test ukázal štatisticky významný rozdiel medzi priemerným dosiahnutým skóre emocionálne-sociálneho faktoru chlapcov a dievčat, $t(2697) = 2,819$, $p = 0,005$ (Tab.16). Chlapci v našej vzorke hodnotili emocionálne-sociálny faktor pozitívnejšie ako dievčatá.

Tab. 16: Studentov t-test pre porovnanie priemerného skóre chlapcov a dievčat

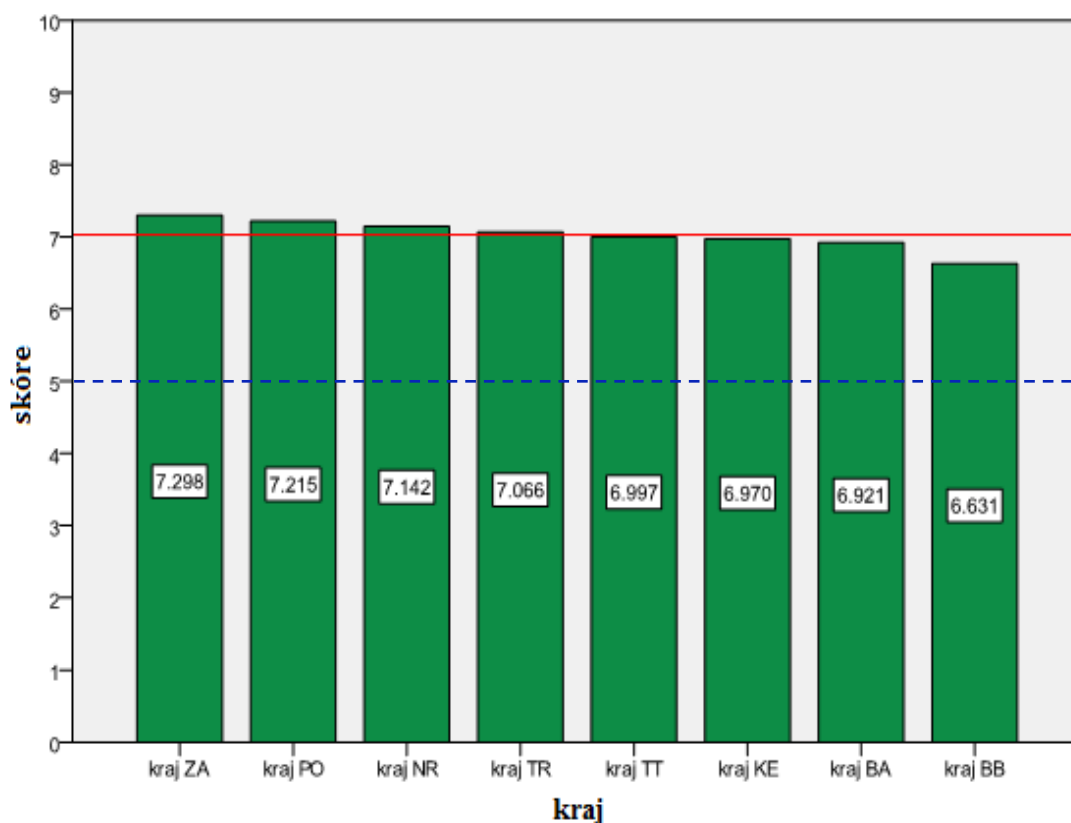
Levenov test pre rovnosť rozptylov		t-test pre rovnosť priemerov				
F	Sig.	t	Stupne voľnosti	p (Sig.)	Rozdiel stredných hodnôt	Štandardná chyba rozdielu
1.605	.205	2.819	2697	.005	.16163	.05733

Emocionálne-sociálny faktor a kraj

Rozdiel medzi priemerom našej vzorky sa ukázal signifikantný (aj štatisticky aj vecne) v Žilinskom kraji ($r=0.18$, $p=0,001$) a v Prešovskom kraji ($r=0,14$, $p=0,012$), kde žiaci hodnotili emocionálne-sociálny faktor pozitívnejšie ako priemer našej vzorky, žiaci Banskobystrického kraja ($r=0,25$, $p=0,004$) hodnotili emocionálne-sociálny faktor menej pozitívne ako priemer našej vzorky (Tab.17, Obr.13).

Tab. 17: Porovnanie priemerného skóre emocionálne-sociálneho faktoru našej vzorky a jednotlivých krajov

			Priemer E-S faktoru našej vzorky = 7,03			
	N	Priemer	t	Stupne voľnosti	p (Sig.)	r = vecná signifikancia
BA	301	6.09	-1,159	300	,247	0,07
TT	272	6.71	-,341	271	,733	0,02
TN	315	7.7	,436	314	,663	0,02
NR	184	7.14	1,202	183	,231	0,09
ZA	310	7.81	3,255	309	,001	0,18
BB	238	6.11	-3,958	237	,000	0,25
PO	336	7.55	2,536	335	,012	0,14
KE	743	6.99	-1,074	742	,283	0,06

Obr. 13: Priemerné dosiahnuté skóre v jednotlivých krajocho⁶

Emocionálne-sociálny faktor a typ školy

Tab. 18: Skóre podľa typu školy

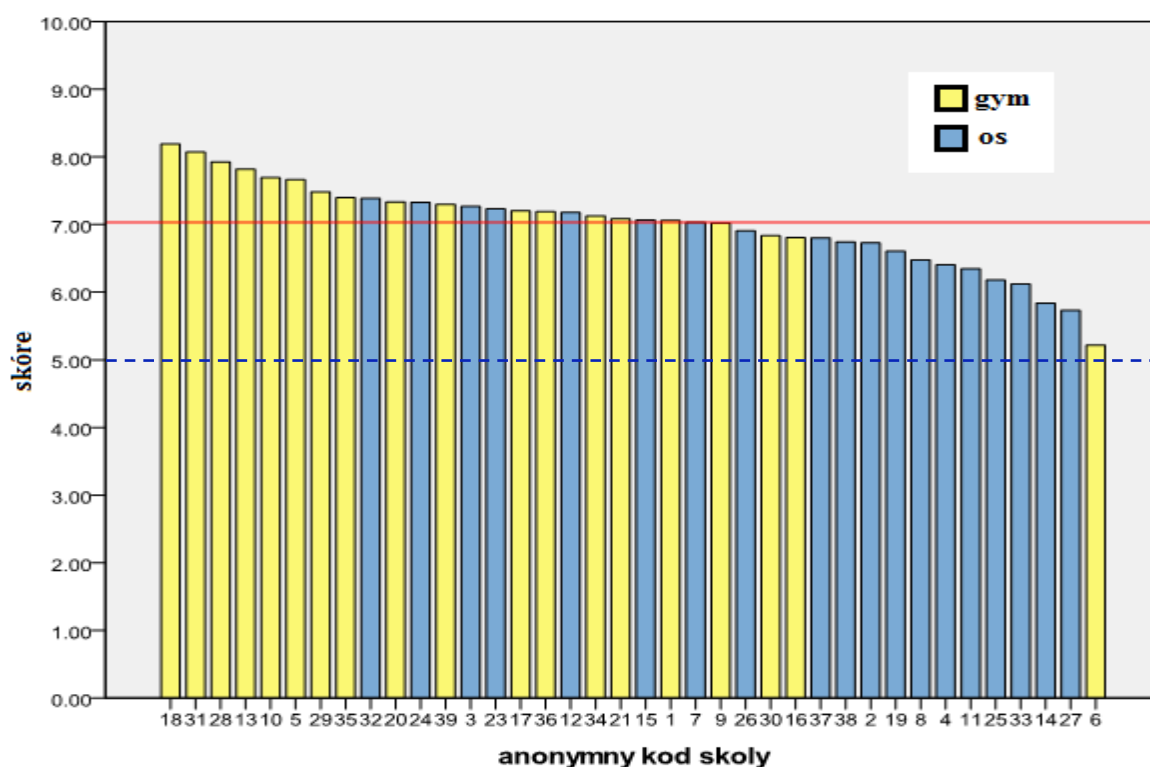
Typ školy	N	Skóre
Gymnázium	1319	7.34
Stredná odborná škola	1380	6.73
Spolu	2699	6,97

Porovnanie gymnázií (skóre = 7.34) a ostatných stredných škôl (skóre = 6.73) ukázalo štatisticky významný rozdiel $t(2656) = 10.878$, $p = 0,000$ (Tab.19, Obr.14). Gymnázia hodnotili emocionálne-sociálny faktor pozitívnejšie ako ostatné stredné školy.

⁶ Červená čiara predstavuje priemerné dosiahnuté skóre za všetky školy našej vzorky (7,03) a modrá prerušovaná čiara znázorňuje prelom medzi pozitívnym a negatívnym hodnotením (5 bodov).

Tab. 19: Studentov t-test pre porovnanie priemerného skóre gymnázií a ostatných stredných škôl

Levenov test pre rovnosť rozptylov		t-test pre rovnosť priemerov				
F	Sig.	t	Stupne voľnosti	Sig. (2-tailed)	Rozdiel stredných hodnôt	Štandardná chyba rozdielu
22.902	.000	10.878	2697	.000	.61146	.05621
		10.911	2675.504	.000	.61146	.05604

Obr. 14: Zobrazenie priemerného dosiahnutého skóre pre jednotlivé typy škôl⁷

Emocionálne-sociálny faktor a zriaďovateľ

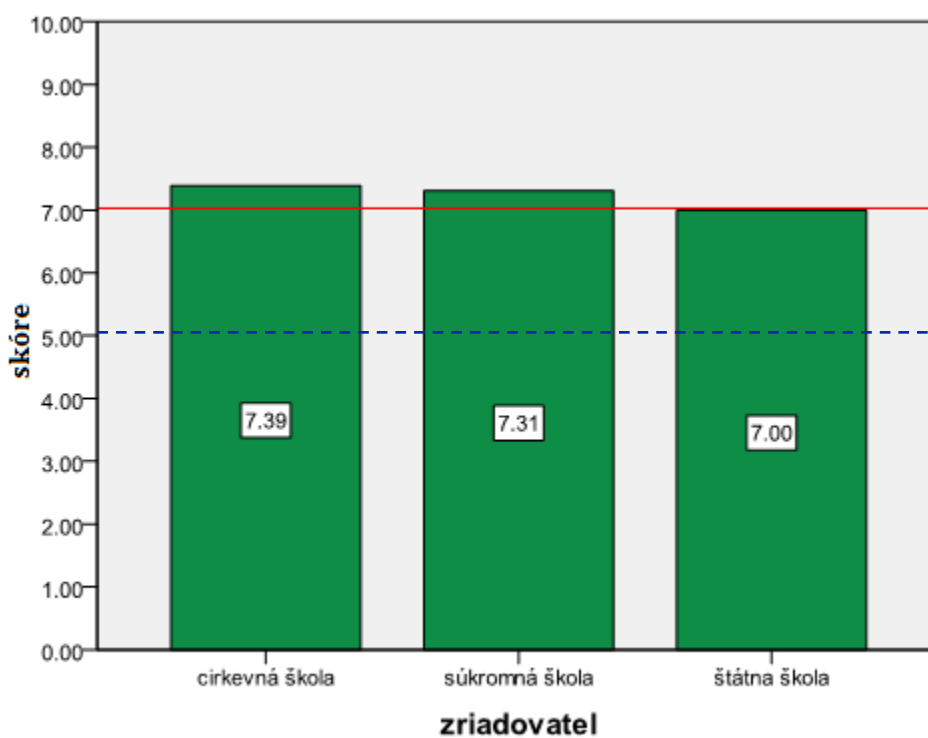
Medzi jednotlivými typmi škôl v závislosti od zriaďovateľa sa prejavila vecná signifikancia rozdielu súkromných a cirkevných škôl. Cirkevné školy hodnotia emocionálne-sociálny faktor pozitívnejšie ako priemer našej vzorky (Tab.20, Obr.15)⁸.

⁷ Červená čiara predstavuje priemerné dosiahnuté skóre za všetky školy našej vzorky (6,97) a modrá prerušovaná čiara znázorňuje prelom medzi pozitívnym a negatívnym hodnotením (5 bodov).

⁸ Na súkromných školách a cirkevných školách očakávame lepšie hodnotenie ako na štátnych, čo sa preukázalo, ale počet žiakov 54 a 182 voči 2436 pre definitívny rozsudok nestačí.

Tab. 20: Porovnanie priemerného skóre našej vzorky a jednotlivých škôl podľa ich zriaďovateľa

			Priemer E-S faktoru pri našej vzorky = 7,03			
	N	Priemer	t	Stupne voľnosti	p (Sig.)	r = vecná signifikancia
Štátna škola	2463	6.57	-1,087	2462	,277	0,02
Súkromná škola	54	7.74	1,602	53	,115	0,21
Cirkevná škola	182	7.01	3,449	181	,001	0,25

Obr. 15: Priemerné dosiahnuté skóre v jednotlivých školách podľa zriaďovateľa⁹

⁹ Červená čiara predstavuje priemerné dosiahnuté skóre za všetky školy našej vzorky (7,03) a modrá prerušovaná čiara znázorňuje prelom medzi pozitívnym a negatívnym hodnotením (5 bodov).

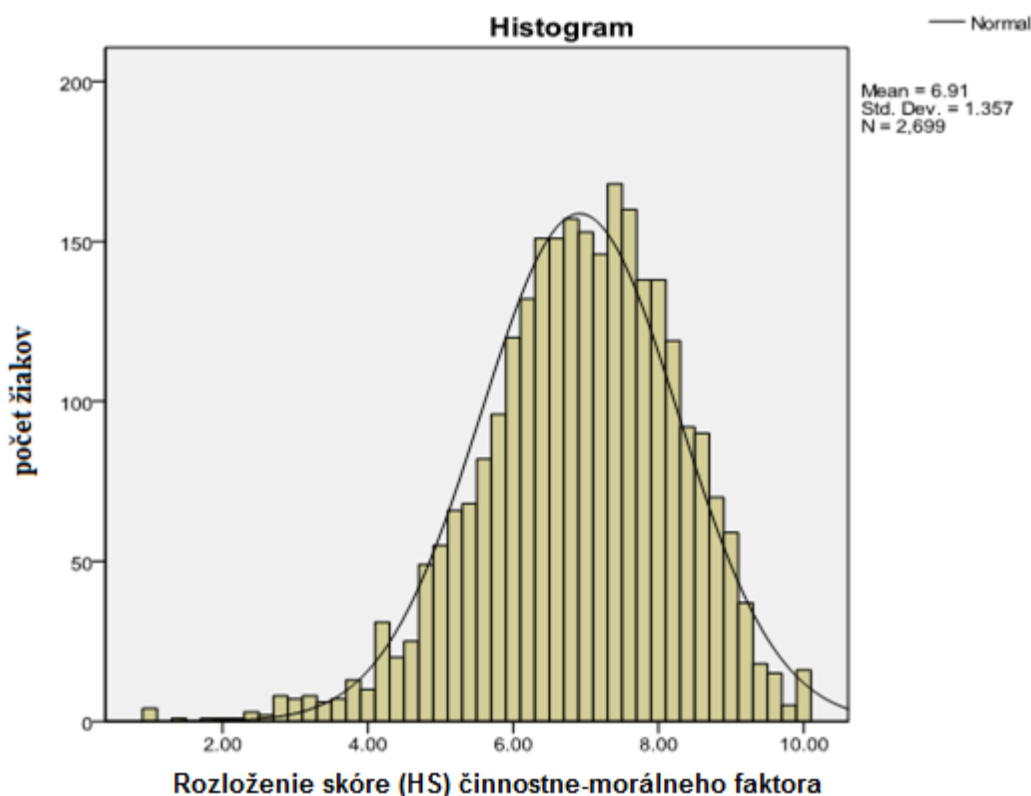
3.3.3 Činnosťne-morálny faktor

Tento faktor predstavuje vzťah k práci ako základnú činnosť skupiny. Práca je nielen konkrétna činnosť, ale je to aj prostriedok a regulátor vzťahov medzi jednotlivými členmi resp. podiel jednotlivých členov na práci priamo závisí od sociálnej atmosféry a postavení jednotlivcov v skupine.

Priemerné skóre tohto faktoru v našej vzorke predstavuje hodnota **6,91** (Tab. 21), čo znamená, že činnosťne-morálny faktor sa blíži k pozitívnej úrovni (predstavuje ju skóre od 8 po 10 bodov). Činnosťne-morálny faktor na školách našej vzorky teda môžeme charakterizovať ako **skôr pozitívny**.

Tab. 21: Skóre činnosťne-morálneho faktoru

N	2699
Skóre	6.91

Obr. 16: Histogram dosiahnutého skóre žiakov celej vzorky

Histogram (Obr.16) ukazuje, že rozloženie je normálne s miernym posunom doprava, k vyššiemu skóre. Žiaci z tejto vzorky hodnotia činnosťne-morálny faktor skôr pozitívne.

Činnostne-morálny faktor a pohlavie

Tab. 22: Skóre podľa pohlavia

Pohlavie	N	Skóre
Chlapci	1351	6.89
Dievčatá	1348	6.94
Spolu	2699	6.91

Studentov t-test nepreukázal signifikantný rozdiel medzi priemerným dosiahnutým skóre činnostne-morálneho faktoru chlapcov a dievčat, $t(2697) = -1,074$, $p = 0,283$ (Tab.23). Činnostne-morálny faktor bol hodnotený z hľadiska pohlavia rovnako.

Tab. 23: Studentov t-test pre porovnanie priemerného skóre chlapcov a dievčat

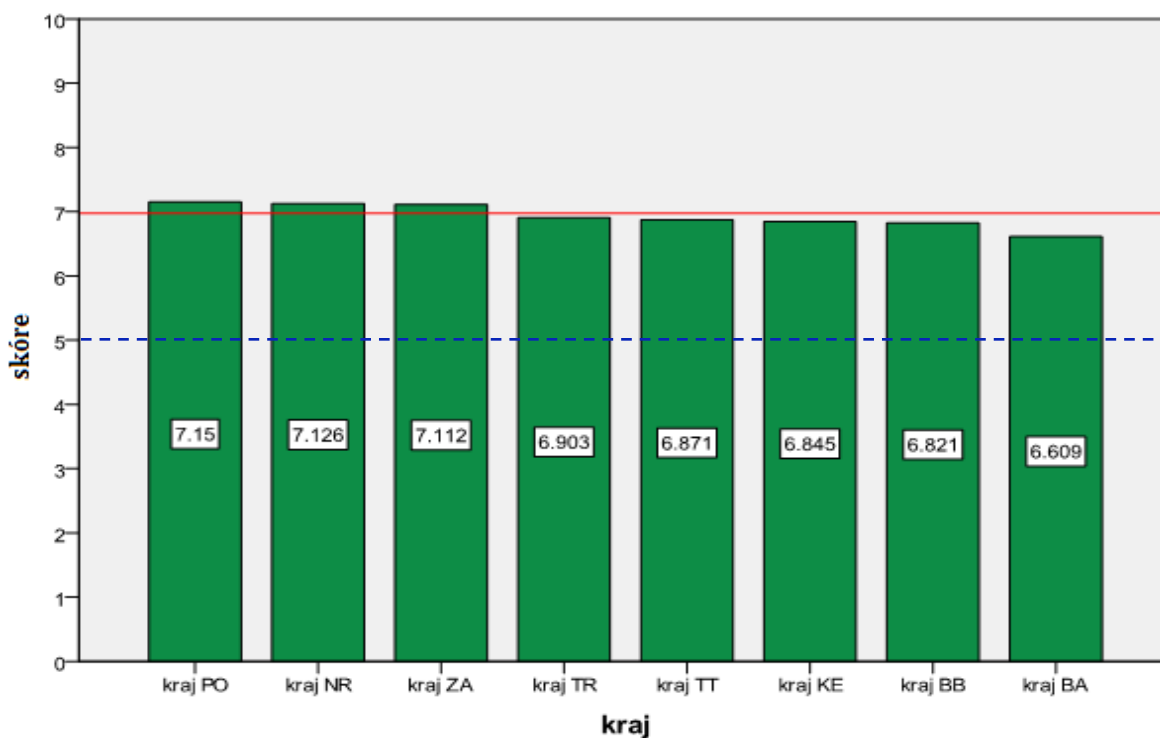
Levenov test pre rovnosť rozptylov		t-test pre rovnosť priemerov				
F	Sig.	t	Stupne voľnosti	Sig. (2-tailed)	Rozdiel stredných hodnôt	Štandardná chyba rozdielu
1.513	.219	-1.074	2697	.283	-.05613	.05224

Činnostne-morálny faktor a kraj

Rozdiel medzi priemerom našej vzorky sa ukázal signifikantný (aj štatisticky aj vecne) v Bratislavskom kraji ($r = 0,20$, $p = 0,000$), kde žiaci hodnotili činnostne-morálny faktor menej pozitívne ako priemer našej vzorky, ďalej v Nitrianskom kraji ($r=0,18$, $p=0,015$), Žilinskom kraji ($r=0.15$, $p=0,009$) a v Prešovskom kraji ($r=0,18$, $p=0,001$), kde žiaci hodnotili činnostne-morálny faktor pozitívnejšie ako priemer našej vzorky (Tab.24, Obr.17).

Tab. 24: Porovnanie priemerného skóre našej vzorky a jednotlivých krajov

	N	Priemer	Priemer našej vzorky = 6.91			
			t	Stupne voľnosti	p (Sig.)	r = vecná signifikancia
BA	301	6,61	-3,619	300	,000	0,20
TT	272	6,87	-,557	271	,578	0,03
TR	315	6,90	-,137	314	,891	0,01
NR	184	7,13	2,453	183	,015	0,18
ZA	310	7,11	2,636	309	,009	0,15
BB	238	6,82	-1,089	237	,277	0,07
PO	336	7,15	3,431	335	,001	0,18
KE	743	6,85	-1,344	742	,179	0,05

Obr. 17: Priemerné dosiahnuté skóre v jednotlivých krajocho¹⁰

Činnostne-morálny faktor a typ škôl

Tab. 25: Skóre podľa typu školy

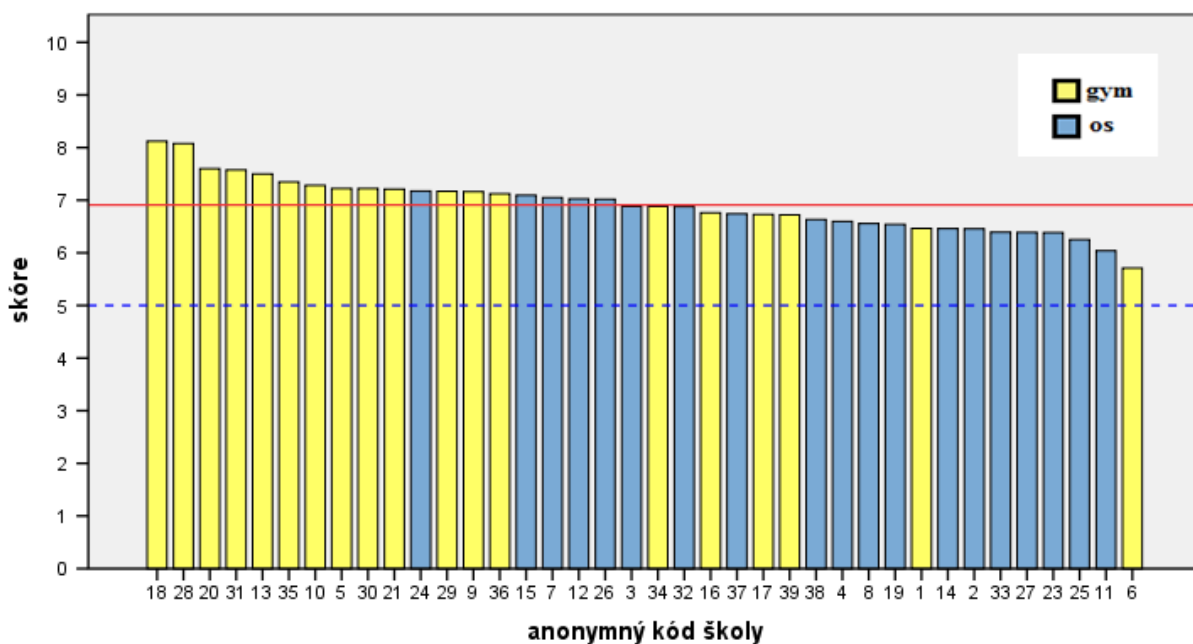
Typ školy	Skóre
Gymnázium	7.16
Stredná odborná škola	6.68

Porovnanie gymnázií a ostatných stredných škôl ukázalo štatisticky významný rozdiel medzi ich priemerným dosiahnutým skóre (Tab.26, Obr.18). Z toho nám vyplýva, že žiaci gymnázií hodnotili činnostne-morálny faktor pozitívnejšie ako žiaci, ktorí navštevujú ostatné stredné školy.

¹⁰ Červená čiara predstavuje priemerné dosiahnuté skóre za všetky školy našej vzorky (6,91) a modrá prerušovaná čiara znázorňuje prelom medzi pozitívnym a negatívnym hodnotením (5 bodov).

Tab. 26: Studentov t-test pre porovnanie priemerného skóre gymnázií a ostatných stredných škôl

Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means				
F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference
7.910	.005	9.221	2697	.000	.47445	.05146
		9.238	2692.725	.000	.47445	.05136

Obr. 18: Zobrazenie dosiahnutého priemerného skóre pre jednotlivé školy¹¹

Činnosťne-morálny faktor a zriaďovateľ

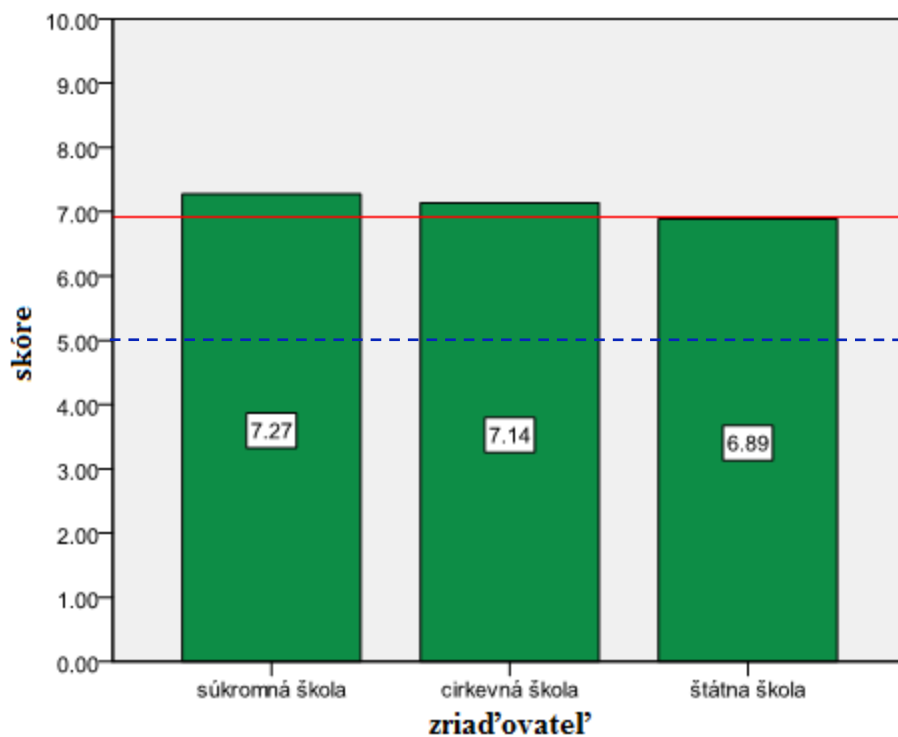
Medzi jednotlivými typmi škôl v závislosti od zriaďovateľa sa prejavili vecne aj štatisticky významné rozdiely v porovnaní s priemerom našej vzorky. Štátne a súkromné školy hodnotili činnosťne-morálny faktor pozitívnejšie ako priemer našej vzorky (Tab.27, Obr.19)¹².

¹¹ Červená čiara predstavuje priemerné dosiahnuté skóre za všetky školy našej vzorky (6,91) a modrá prerušovaná čiara znázorňuje prelom medzi pozitívnym a negatívnym hodnotením (5 bodov).

¹² Na súkromných školách a cirkevných školách očakávame lepšie hodnotenie ako na štátnych, čo sa preukázalo, ale počet žiakov 54 a 182 voči 2436 pre definitívny rozsudok nestačí.

Tab. 27: Porovnanie priemerného skóre škôl našej vzorky podľa ich zriaďovateľa

Typ školy	N	Priemer	t	Stupne voľnosti	p (Sig.)	r = vecná signifikancia
Štátna škola	2463	6,89	-,901	2462	,368	0,018
Súkromná škola	54	7,27	2,017	53	,049	0,267
Cirkevná škola	182	7,14	2,097	181	,037	0,154

Obr. 19: Priemerné dosiahnuté skóre v jednotlivých školách podľa zriaďovateľa¹³

¹³ Červená čiara predstavuje priemerné dosiahnuté skóre za všetky školy našej vzorky (6,91) a modrá prerušovaná čiara znázorňuje prelom medzi pozitívnym a negatívnym hodnotením (5 bodov).

3.4 Položková analýza

3.4.1 Psychická atmosféra

Psychická atmosféra je základný ukazovateľ vzťahov v triede, normy a hodnoty triedy vo vzťahovej sfére, vzájomná dôvera, nálada, porozumenie, podpora, otvorenosť a úprimnosť vzťahov, úroveň „psychológie triedy“.

Priemerné skóre v tejto oblasti predstavuje hodnotu **7,38** (Tab. 28), čo znamená, že psychická atmosféra sa blíži k pozitívnej úrovni (predstavuje ju skóre od 8 po 10 bodov). Psychickú atmosféru na školách našej vzorky môžeme charakterizovať ako **skôr pozitívnu**, v triedach vládne porozumenie, podpora žiakov, vzájomný rešpekt, dominujú skôr emocionálne vzťahy a dobrá priateľská atmosféra. Je tu skôr otvorená atmosféra a sú prítomné spontánne psychologické vzťahy, väzby medzi žiakmi v rámci navštevovanej triedy sú skôr osobnejšie. V skúmaných triedach prevažuje príjemná nálada.

Pohlavie

Tab. 28: Skóre podľa pohlavia

Pohlavie	N	Skóre
Chlapci	1351	7.50
Dievčatá	1348	7.26
Spolu	2699	7,38

Studentov t-test ukázal signifikantný rozdiel medzi priemerným dosiahnutým skóre chlapcov a dievčat, $t(2697) = 3,480$, $p = 0,001$ (Tab. 29). Chlapci v našej vzorke hodnotili psychickú atmosféru pozitívnejšie ako dievčatá.

Tab. 29: Studentov t-test pre porovnanie priemerného skóre chlapcov a dievčat

Levenov test pre rovnosť rozptylov		t-test pre rovnosť priemerov				
F	Signifikancia	t	Stupne voľnosti	Obojstranná signifikancia	Rozdiel stredných hodnôt	Štandardná chyba rozdielu
2.920	.088	3.480	2697	.001	.239	.069

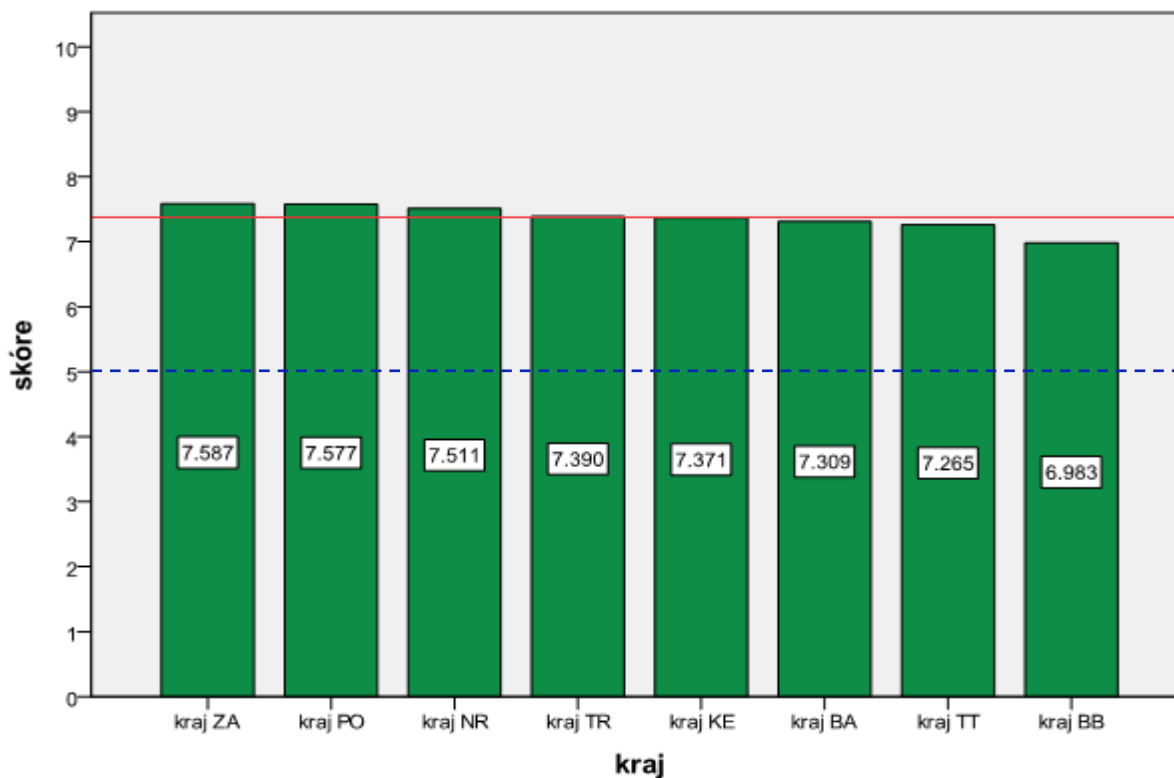
Kraj

Rozdiel medzi priemerom našej vzorky sa ukázal signifikantný (aj štatisticky aj vecne) v Žilinskom kraji ($r=0.12$, $p=0,034$) a v Prešovskom kraji ($r=0,12$, $p=0,028$), kde žiaci hodnotili psychickú atmosféru viac pozitívnejšie ako priemer našej vzorky, v

Banskobystrickom kraji ($r=0,22$, $p=0,001$) hodnotili žiaci psychickú atmosféru menej pozitívne ako priemer našej vzorky (Tab.30, Obr.20).

Tab. 30: Porovnanie priemerného skóre našej vzorky a jednotlivých krajov

	Priemer našej vzorky = 7,38					
	N	Skóre	t	Stupne voľnosti	p (Sig.)	r = vecná signifikancia
BA	301	7,31	-0,67	300	0,503	0,04
TT	272	7,26	-0,974	271	0,331	0,06
TN	315	7,39	0,101	314	0,920	0,01
NT	184	7,51	1,127	183	0,261	0,08
ZA	310	7,59	2,135	309	0,034	0,12
BB	238	6,98	-3,498	237	0,001	0,22
PO	336	7,58	2,205	335	0,028	0,12
KE	743	7,37	-0,128	742	0,899	0,01

Obr. 20: Priemerné dosiahnuté skóre v jednotlivých krajoch¹⁴

¹⁴ Červená čiara predstavuje priemerné dosiahnuté skóre za všetky školy našej vzorky (7,38) a modrá prerušovaná čiara znázorňuje prelom medzi pozitívnym a negatívnym hodnotením (5 bodov).

Typ školy

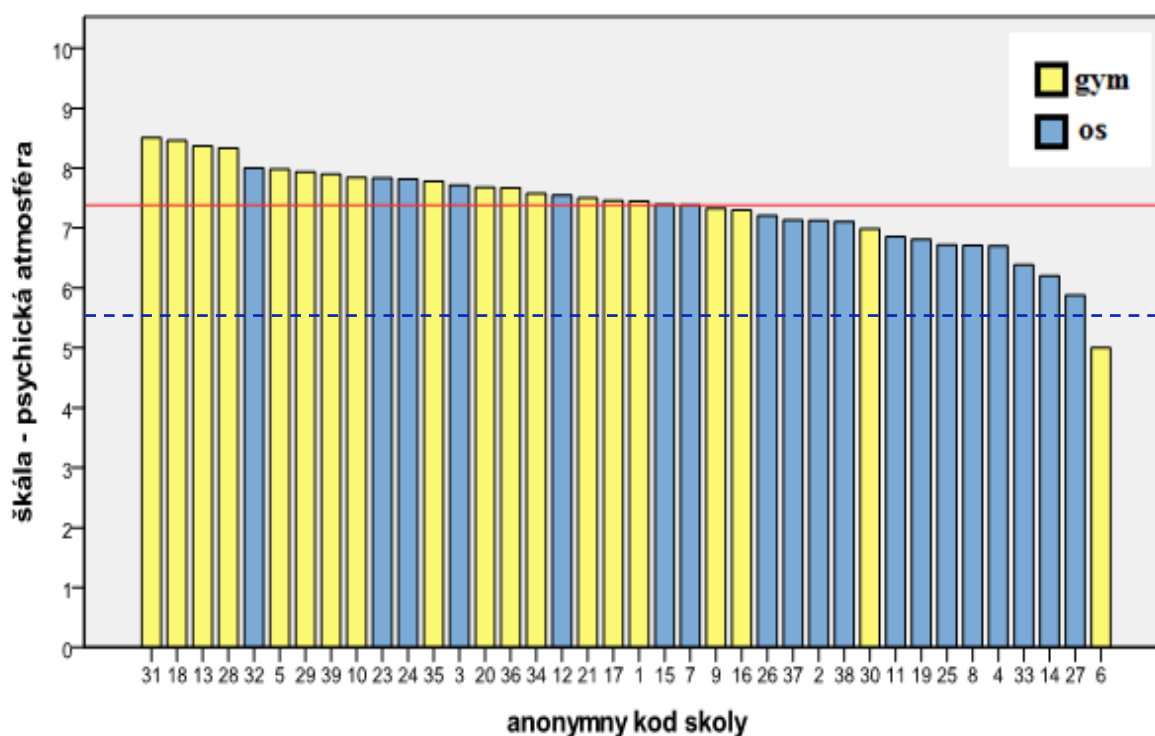
Tab. 31: Skóre podľa typu školy

Typ školy	N	Skóre
Gymnázium	1319	7.69
Stredná odborná škola	1380	7.08

Porovnanie gymnázií a ostatných stredných škôl ukázalo štatisticky významný rozdiel $t(2697) = 9,010$, $p = 0,000$ (Tab.32, Obr.21). Z toho nám vyplýva, že žiaci gymnázií hodnotili psychickú atmosféru pozitívnejšie ako žiaci, ktorí navštevujú ostatné stredné školy.

Tab. 32: Studentov t-test pre porovnanie priemerného skóre gymnázií a ostatných stredných škôl

Levenov test pre rovnosť rozptylov		t-test pre rovnosť priemerov				
F	Sig.	t	Stupne voľnosti	Sig. (2-tailed)	Rozdiel stredných hodnôt	Štandardná chyba rozdielu
45.296	.000	9.010	2697	.000	.612	.068
		9.047	2645.639	.000	.612	.068

Obr. 21: Zobrazenie dosiahnutého priemerného skóre pre jednotlivé školy¹⁵

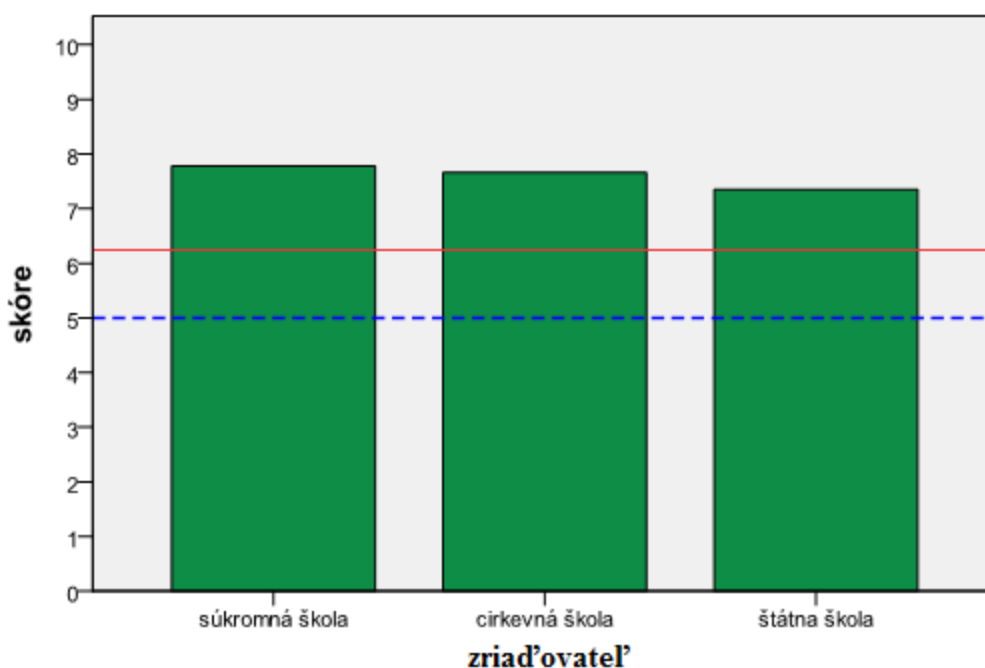
¹⁵ Červená čiara predstavuje priemerné dosiahnuté skóre za všetky školy našej vzorky (7,38) a modrá prerušovaná čiara znázorňuje prelom medzi pozitívnym a negatívnym hodnotením (5 bodov).

Zriaďovateľ

Medzi jednotlivými typmi škôl v závislosti od zriaďovateľa sa významné rozdiely (Tab.33, Obr.22) v porovnaní s priemerom našej vzorky prejavili pri súkromných školách (tu sa prejavila hlavne vecná signifikancia) a pri cirkevných školách (tu sa prejavili obidve signifikancie). Žiaci spomínaných škôl hodnotili psychickú atmosféru pozitívnejšie ako priemer našej vzorky¹⁶.

Tab. 33: Porovnanie priemerného skóre našej vzorky a jednotlivých škôl podľa ich zriaďovateľa¹⁷

Zriaďovateľ	N	Skóre	t	Stupne voľnosti	p (Sig.)	r = vecná signifikancia
Štátna škola	2463	7,35	-,758	2462	,449	0,015
Súkromná škola	54	7,78	1,982	53	,053	0,263
Cirkevná škola	182	7,66	2,362	181	,019	0,173

Obr. 22: Priemerné dosiahnuté skóre v jednotlivých školách podľa zriaďovateľa¹⁸

¹⁶ Na súkromných školách a cirkevných školách očakávame lepšie hodnotenie ako na štátnych, čo sa preukázalo, ale počet žiakov 54 a 182 voči 2436 pre definitívny rozsudok nestačí.

¹⁷ Červená čiara predstavuje priemerné dosiahnuté skóre za všetky školy našej vzorky (7,38) a modrá prerušovaná čiara znázorňuje prelom medzi pozitívnym a negatívnym hodnotením (5 bodov).

3.4.2 Vzťahy medzi žiakmi

Vzťahy medzi žiakmi predstavujú úroveň a kvalitu neformálnych osobných vzťahov v triede, poukazujú na harmóniu alebo nedorozumenia v triede, konflikty, uvoľnenosť vs. napätosť vzťahov, záujem o druhých, charakter vzájomného spolužitia v triede.

Priemerné skóre v tejto oblasti predstavuje hodnotu **7,04** (Tab. 34), čo znamená, že vzťahy medzi žiakmi sa blížila k pozitívnej úrovni (predstavuje ju skóre od 8 po 10 bodov). Vzťahy medzi žiakmi na školách našej vzorky môžeme charakterizovať ako **skôr pozitívne**. Vo väčšine tried vládne úprimnosť a uvoľnenosť medzi spolužiakmi. Vzťahy ujasnené, a bezkonfliktné prevláda skôr vzájomné porozumenie. Žiaci sa o druhých zaujímajú. V triedach prevláda vzájomná tolerancia a neformálne kontakty medzi žiakmi.

Pohlavie

Tab. 34: Skóre podľa pohlavia

Pohlavie	N	Skóre
Chlapci	1351	7.15
Dievčatá	1348	6.93
Spolu	2699	7,04

Studentov t-test (Tab.35) ukázal štatisticky významný rozdiel medzi priemerným dosiahnutým skóre chlapcov a dievčat, $t(2697) = 3,338$, $p = 0,001$. Chlapci hodnotili vzťahy medzi žiakmi pozitívnejšie ako dievčatá.

Tab. 35: Studentov t-test pre porovnanie priemerného skóre chlapcov a dievčat

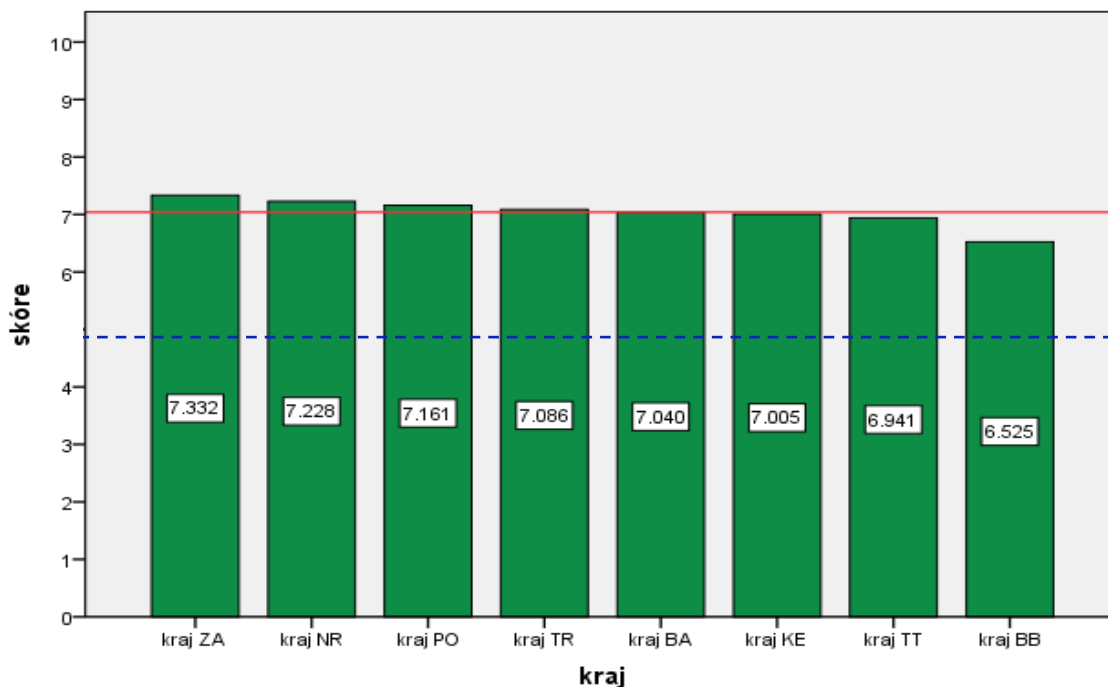
Levenov test pre rovnosť rozptylov		t-test pre rovnosť priemerov				
F	Sig.	t	Stupne voľnosti	Sig. (2-tailed)	Rozdiel stredných hodnôt	Štandardná chyba rozdielu
.298	.585	3.338	2697	.001	.224	.067

Kraj

Rozdiel medzi priemerom našej vzorky sa ukázal signifikantný (vecne) v Nitrianskom kraji ($r = 0,12$), ktorý hodnotil vzťahy medzi žiakmi menej pozitívne ako priemer našej vzorky, ďalej sa ukázal vecne aj štatisticky signifikantný rozdiel v Žilinskom kraji ($r=0,18$, $P=0,001$), ktorý hodnotil vzťahy medzi žiakmi viac pozitívnejšie ako priemer našej vzorky. Signifikancia (štatistická aj vecná) sa preukázala aj v Banskobystrickom kraji ($r=0,27$, $p=0,000$), kde žiaci hodnotili vzťahy medzi žiakmi menej pozitívne ako priemer našej vzorky (Tab.36, Obr.23).

Tab. 36: Porovnanie priemerného skóre našej vzorky a jednotlivých krajov

	N	Priemer	Priemer našej vzorky = 7,04			
			t	Stupne voľnosti	p (Sig.)	r = vecná signifikancia
BA	301	7,04	-,001	300	,999	0,01
TT	272	6,94	-,897	271	,371	0,05
TR	315	7,09	,462	314	,644	0,03
NR	184	7,23	1,657	183	,099	0,12
ZA	310	7,33	3,229	309	,001	0,18
BB	238	6,53	-4,385	237	,000	0,27
PO	336	7,16	1,301	335	,194	0,07
KE	743	7,01	-,528	742	,598	0,02

Obr. 23: Priemerné dosiahnuté skóre v jednotlivých krajoch¹⁹

¹⁹ Červená čiara predstavuje priemerné dosiahnuté skóre za všetky školy našej vzorky (7,04) a modrá prerušovaná čiara znázorňuje prelom medzi pozitívnym a negatívnym hodnotením (5 bodov).

Typ školy

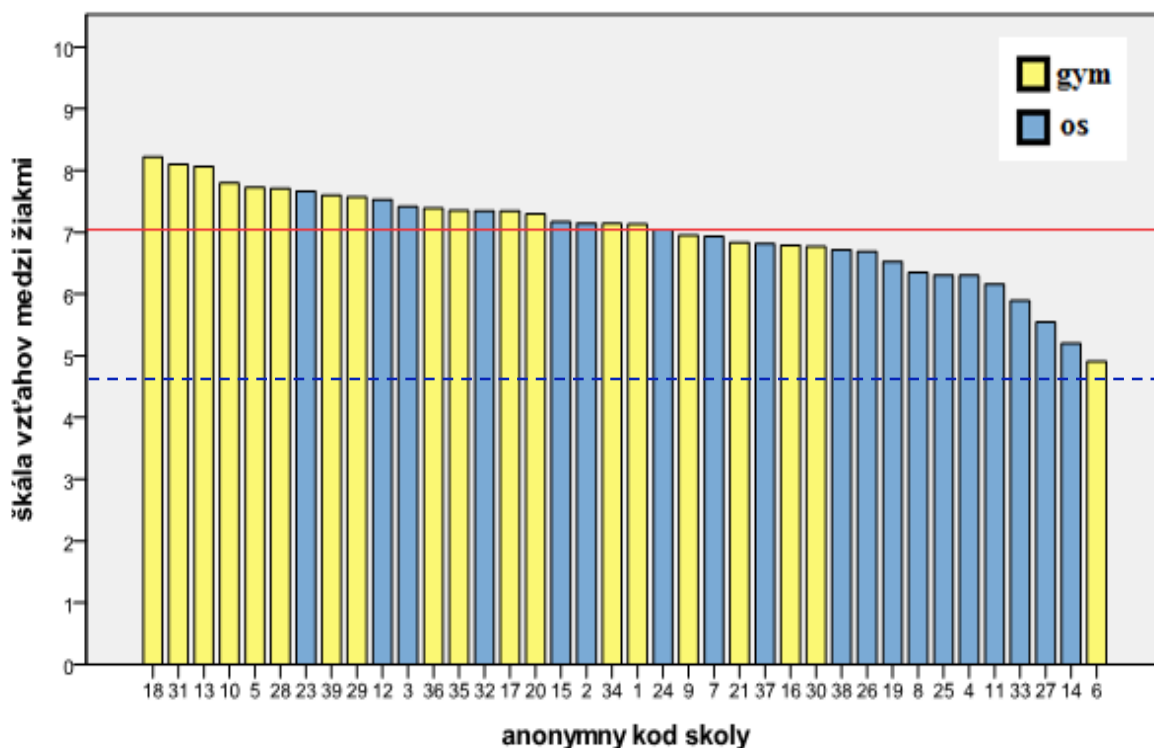
Tab. 37: Skóre podľa typu školy

Typ školy	N	Skóre
Gymnázium	1319	7.38
Stredná odborná škola	1380	6.72

Porovnanie gymnázií a ostatných stredných škôl ukázalo štatisticky významný rozdiel medzi ich priemerným dosiahnutým skóre (Tab.38, Obr.24). Z toho nám vyplýva, že žiaci gymnázií hodnotili vzťahy medzi žiakmi pozitívnejšie ako žiaci, ktorí navštevujú ostatné stredné školy.

Tab. 38: Studentov t-test pre porovnanie priemerného skóre gymnázií a ostatných stredných škôl

Levenov test pre rovnosť rozptylov		t-test pre rovnosť priemerov				
F	Sig.	t	Stupne voľnosti	Sig. (2-tailed)	Rozdiel stredných hodnôt	Štandardná chyba rozdielu
47.673	.000	10.103	2697	.000	.668	.066
		10.148	2635.163	.000	.668	.066

Obr. 24: Zobrazenie dosiahnutého priemerného skóre pre jednotlivé školy²⁰

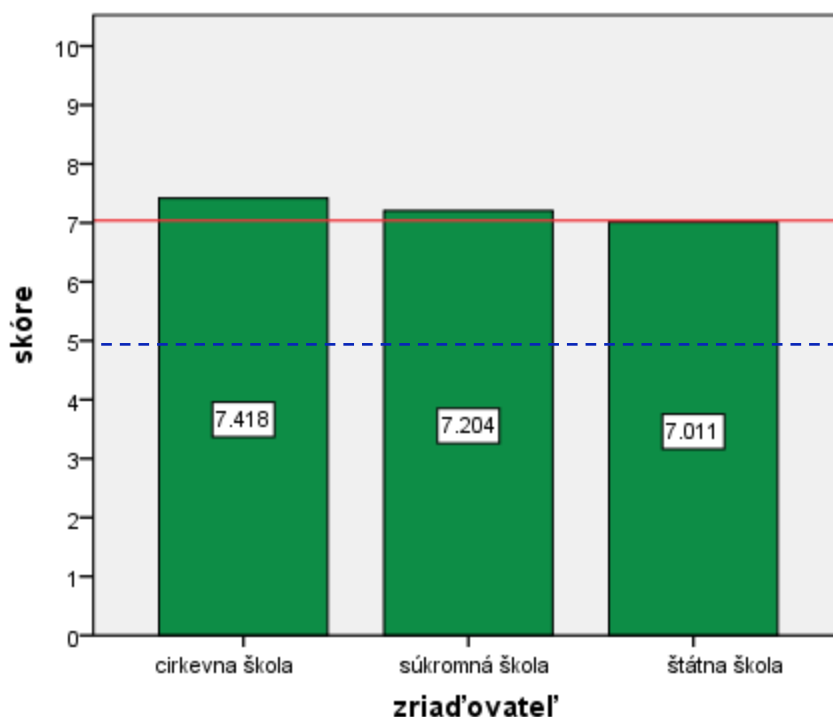
²⁰ Červená čiara predstavuje priemerné dosiahnuté skóre za všetky školy našej vzorky (7,04) a modrá prerušovaná čiara znázorňuje prelom medzi pozitívnym a negatívnym hodnotením (5 bodov).

Zriaďovateľ

Medzi jednotlivými typmi škôl v závislosti od zriaďovateľa sa štatisticky významné rozdiely v porovnaní s priemerom našej vzorky prejavili pri cirkevných školách a vecná signifikancia sa nám prejavila pri súkromných školách a cirkevných, tieto školy hodnotili vzťahy medzi žiakmi pozitívnejšie ako priemer našej vzorky. (Tab. 39, Obr.25²¹).

Tab. 39: Porovnanie priemerného skóre našej vzorky a jednotlivých škôl podľa ich zriaďovateľa

Zriaďovateľ			Priemer našej vzorky = 7,04			
	N	Priemer	t	Stupne voľnosti	p (Sig.)	r = vecná signifikancia
Štátna škola	2463	7,01	-,832	2462	,405	0,02
Súkromná škola	54	7,20	,778	53	,440	0,11
Cirkevná škola	182	7,42	3,005	181	,003	0,22

Obr. 25: Priemerné dosiahnuté skóre v jednotlivých školách podľa zriaďovateľa²²

²¹ Na súkromných školách a cirkevných školách očakávame lepšie hodnotenie ako na štátnych, čo sa preukázalo, ale počet žiakov 54 a 182 voči 2436 pre definitívny rozsudok nestačí.

²² Červená čiara predstavuje priemerné dosiahnuté skóre za všetky školy našej vzorky (7,04) a modrá prerušovaná čiara znázorňuje prelom medzi pozitívnym a negatívnym hodnotením (5 bodov).

3.4.3 Zrelosť – rozvoj triedy

Zrelosť - rozvoj triedy predstavuje kvalitu a mieru sociálnej zrelosti triedy, úroveň vnútorných vzťahov, zhodu v hodnotách a v orientácii na spoločný cieľ, vytvorený pocit spolupatričnosti, schopnosť samoregulácie i odolnosť voči negatívnym vplyvom, stabilita triedy.

Priemerné **skóre** v tejto oblasti predstavuje hodnotu **6,66** (Tab. 40), čo znamená, že zrelosť - rozvoj triedy je skôr neutrálny, no bližšie k pozitívnej úrovni (predstavuje ju skóre od 8 po 10 bodov). Zrelosť našich tried našej vzorky má neutrálnu alebo priemernú úroveň zrelosti – rozvoju triedy. Je prítomná určitá zhoda názorov, emocionálne väzby medzi žiakmi sú prítomné, ale nie sú najsilnejšie. Je prítomná skôr pozitívna študijná orientácia, žiaci sú prevažne ochotní investovať sily a schopnosti pre plnenie úloh triedy. V triedach existuje určitá skôr pozitívna miera porozumenia, pocitu spolupatričnosti, celkovej orientácie tried na cieľ.

Pohlavie

Tab. 40: Skóre podľa pohlavia

Pohlavie	N	Skóre
Chlapci	1351	6.72
Dievčatá	1348	6.59
Spolu	2699	6,66

Studentov t-test (Tab.41) neukázal štatisticky významný rozdiel medzi priemerným dosiahnutým skóre chlapcov a dievčat, $t(2697) = 1,872$, $p = 0,061$. Chlapci a dievčatá hodnotia zrelosť – rozvoj triedy rovnako.

Tab. 41: Studentov t-test pre porovnanie priemerného skóre chlapcov a dievčat

Levenov test pre rovnosť rozptylov		t-test pre rovnosť priemerov				
F	Sig.	t	Stupne voľnosti	Sig. (2-tailed)	Rozdiel stredných hodnôt	Štandardná chyba rozdielu
.720	.396	1.872	2697	.061	.127	.068

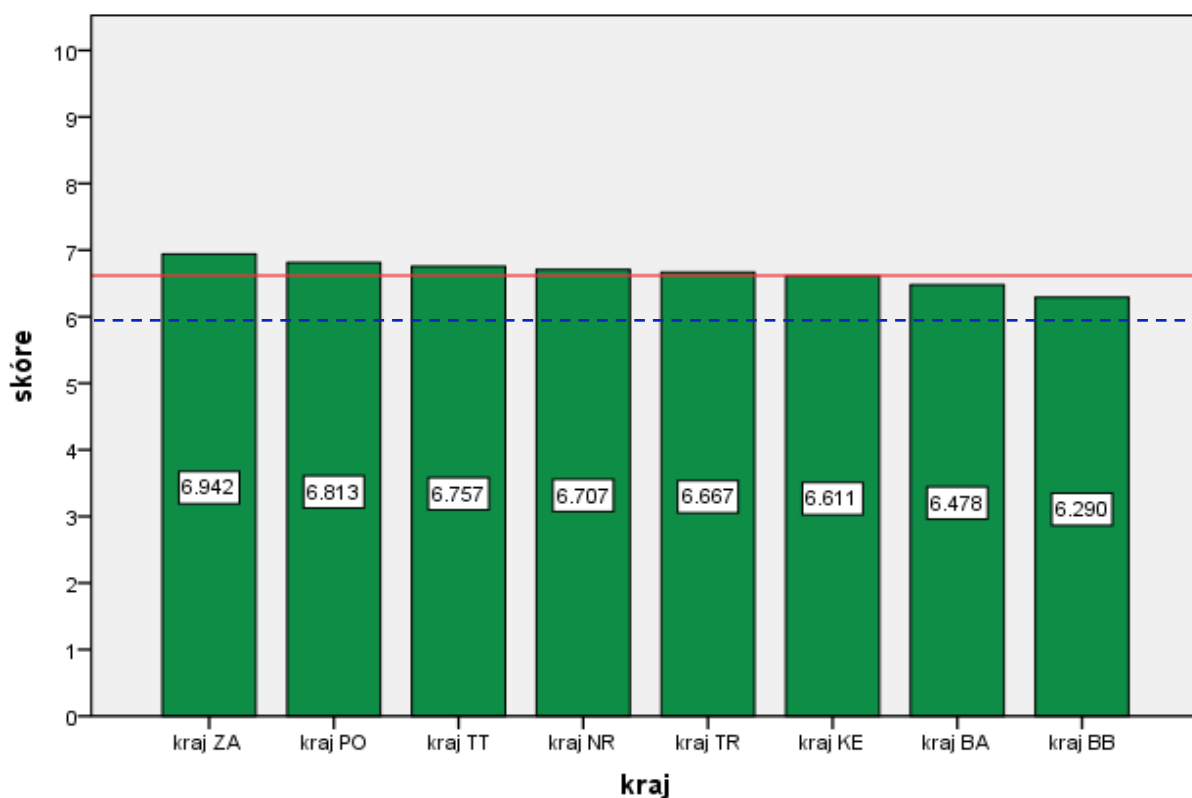
Kraj

Rozdiel medzi priemerom našej vzorky sa ukázal signifikantný (aj štatisticky aj vecne) v Žilinskom kraji ($r=0.160$, $p=0,005$), kde žiaci hodnotili zrelosť – rozvoj triedy viac

pozitívne ako priemer našej vzorky, v Banskobystrickom kraji ($r=0,197$, $p=0,002$) hodnotili žiaci zrelosť –rozvoj triedy menej pozitívne ako priemer našej vzorky (Tab.42, Obr.26).

Tab. 42: Porovnanie priemerného skóre našej vzorky a jednotlivých krajov

Kraj			Priemer našej vzorky = 6.66			
	N	Priemer	t	Stupne voľnosti	Sig. (2-tailed)	r = vecná signifikancia
BA	301	6,48	-1,713	300	,088	0,098
TT	272	6,76	,876	271	,382	0,053
TR	315	6,67	,064	314	,949	0,004
NR	184	6,71	,397	183	,692	0,029
ZA	310	6,94	2,851	309	,005	0,160
BB	238	6,29	-3,090	237	,002	0,197
PO	336	6,81	1,766	335	,078	0,096
KE	743	6,61	-,756	742	,450	0,028

Obr. 26: Priemerné dosiahnuté skóre v jednotlivých krajoch²³

²³ Červená čiara predstavuje priemerné dosiahnuté skóre za všetky školy našej vzorky (6,66) a modrá prerušovaná čiara znázorňuje prelom medzi pozitívnym a negatívnym hodnotením (5 bodov).

Typ školy

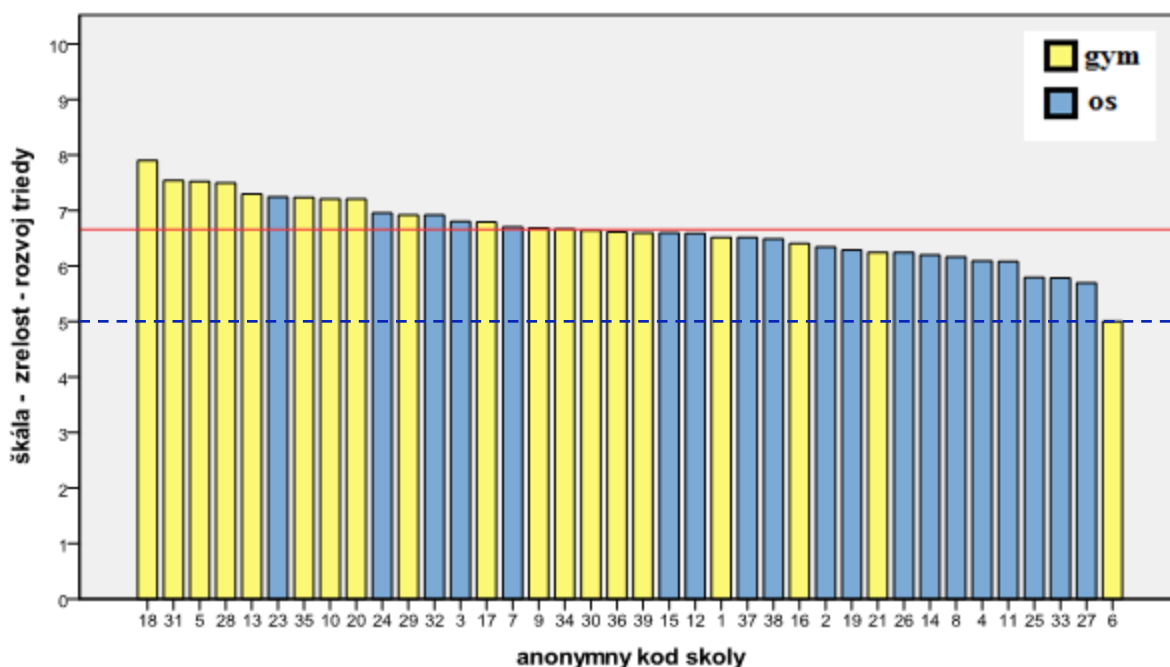
Tab. 43: Skóre podľa typu školy

Typ školy	N	Skóre
Gymnázium	1319	6.94
Stredná odborná škola	1380	6.39

Porovnanie gymnázií a ostatných stredných škôl ukázalo štatisticky významný rozdiel medzi ich priemerným dosiahnutým skóre (Tab.38, Obr.24). Z toho nám vyplýva, že žiaci gymnázií hodnotili zrelosť – rozvoj triedy pozitívnejšie ako žiaci, ktorí navštevujú ostatné stredné školy.

Tab. 44: Studentov t-test pre porovnanie priemerného skóre gymnázií a ostatných stredných škôl

Levenov test pre rovnosť rozptylov		t-test pre rovnosť priemerov				
F	Sig.	t	Stupne voľnosti	Sig. (2-tailed)	Rozdiel stredných hodnôt	Štandardná chyba rozdielu
15.142	.000	8.149	2697	.000	.549	.067
		8.165	2693.233	.000	.549	.067

Obr. 27: Zobrazenie dosiahnutého priemerného skóre pre jednotlivé školy²⁴

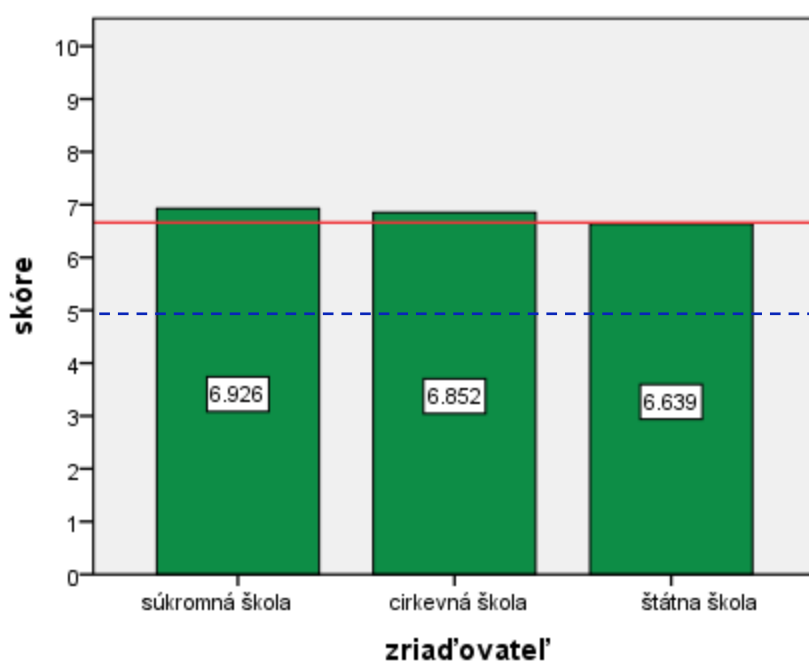
²⁴ Červená čiara predstavuje priemerné dosiahnuté skóre za všetky školy našej vzorky (6,66) a modrá prerušovaná čiara znázorňuje prelom medzi pozitívnym a negatívnym hodnotením (5 bodov).

Zriaďovateľ

Medzi jednotlivými typmi škôl v závislosti od zriaďovateľa sa vecná signifikancia v porovnaní s priemerom našej vzorky prejavila pri cirkevných školách a pri súkromných školách (Tab. 45, Obr.28). Žiaci spomínaných škôl hodnotili zrelosť – rozvoj triedy pozitívnejšie ako priemer našej vzorky²⁵.

Tab. 45: Porovnanie priemerného skóre našej vzorky a jednotlivých škôl podľa ich zriaďovateľa

Zriaďovateľ	N	Priemer	Priemer našej vzorky = 6.66			
			t	Stupne voľnosti	Sig. (2-tailed)	r = vecná signifikancia
Štátna škola	2463	6,64	-,597	2462	,551	0,01
Súkromná škola	54	6,93	1,240	53	,221	0,17
Cirkevná škola	182	6,85	1,482	181	,140	0,11

Obr. 28: Priemerné dosiahnuté skóre v jednotlivých školách podľa zriaďovateľa²⁶

²⁵ Na súkromných školách a cirkevných školách očakávame lepšie hodnotenie ako na štátnych, čo sa preukázalo, ale počet žiakov 54 a 182 voči 2436 pre definitívny rozsudok nestačí.

²⁶ Červená čiara predstavuje priemerné dosiahnuté skóre za všetky školy našej vzorky (6,66) a modrá prerušovaná čiara znázorňuje prelom medzi pozitívnym a negatívnym hodnotením (5 bodov).

3.4.4 Sociálna začlenenosť

Sociálna začlenenosť predstavuje uspokojenie potreby začlenenia sa do vzťahov v triede, sociálnu zrelosť a vyspelosť žiakov, vzájomný takt a rešpektovanie sa, ochotu a záujem sociálne akceptovať žiakov triedy.

Priemerné **skóre** v tejto oblasti predstavuje hodnotu **6,95** (Tab. 46), čo znamená, že sociálna začlenenosť **sa blíži k vysoko pozitívnej úrovni** (predstavuje ju skóre od 8 po 10 bodov). V skúmaných triedach je prítomná orientácia na sociálne väzby a je prítomné skôr prosociálne správanie. Žiaci sú často ochotní pomôcť a väčšinou medzi nimi vládne zdvorilosť, ohľaduplnosť, tolerancia a rešpekt. Viac ako polovica žiakov nemá výrazný problém začleniť sa do triedy.

Pohlavie

Tab. 46: Skóre podľa pohlavia

Pohlavie	N	Skóre
Chlapci	1351	6.96
Dievčatá	1348	6.94
Spolu	2699	6,95

Studentov t-test (Tab.47) neukázal štatisticky významný rozdiel medzi priemerným dosiahnutým skóre chlapcov a dievčat, $t(2697) = 0,290$, $p = 0,772$. Chlapci a dievčatá hodnotia sociálnu začlenenosť rovnako.

Tab. 47: Studentov t-test pre porovnanie priemerného skóre chlapcov a dievčat

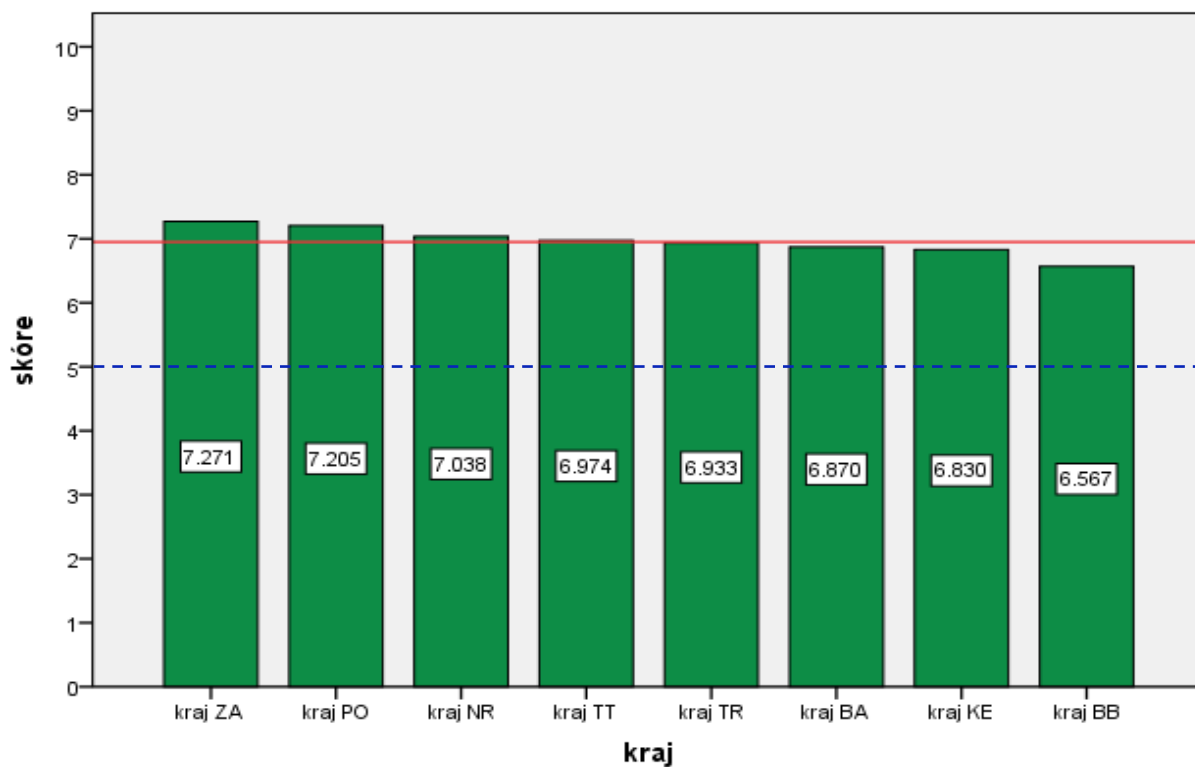
Levenov test pre rovnosť rozptylov		t-test pre rovnosť priemerov				
F	Sig.	t	Stupne voľnosti	Sig. (2-tailed)	Rozdiel stredných hodnôt	Štandardná chyba rozdielu
.624	.430	.290	2697	.772	.019	.067

Kraj

Rozdiel medzi priemerom našej vzorky sa ukázal signifikantný (aj štatisticky aj vecne) v Žilinskom kraji ($r=0,19$, $p=0,001$) a v Prešovskom kraji ($r=0,15$, $p=0,005$), kde žiaci hodnotili sociálnu začlenenosť viac pozitívnejšie ako priemer našej vzorky, v Banskobystrickom kraji ($r=0,21$, $p=0,001$) hodnotili žiaci sociálnu začlenenosť menej pozitívne ako priemer našej vzorky (Tab.48, Obr.29).

Tab. 48: Porovnanie priemerného skóre našej vzorky a jednotlivých krajov

Kraj	N	Priemer	Priemer našej vzorky = 6.95			
			t	Stupne voľnosti	Sig. (2-tailed)	r = vecná signifikancia
BA	301	6,87	-,714	300	,475	0,04
TT	272	6,97	,243	271	,808	0,01
TR	315	6,93	-,174	314	,862	0,01
NR	184	7,04	,746	183	,456	0,06
ZA	310	7,27	3,362	309	,001	0,19
BB	238	6,57	-3,225	237	,001	0,21
PO	336	7,21	2,811	335	,005	0,15
KE	743	6,83	-1,901	742	,058	0,07

Obr. 29: Priemerné dosiahnuté skóre v jednotlivých krajocho²⁷

²⁷ Červená čiara predstavuje priemerné dosiahnuté skóre za všetky školy našej vzorky (6,95) a modrá prerušovaná čiara znázorňuje prelom medzi pozitívnym a negatívnym hodnotením (5 bodov).

Typ školy

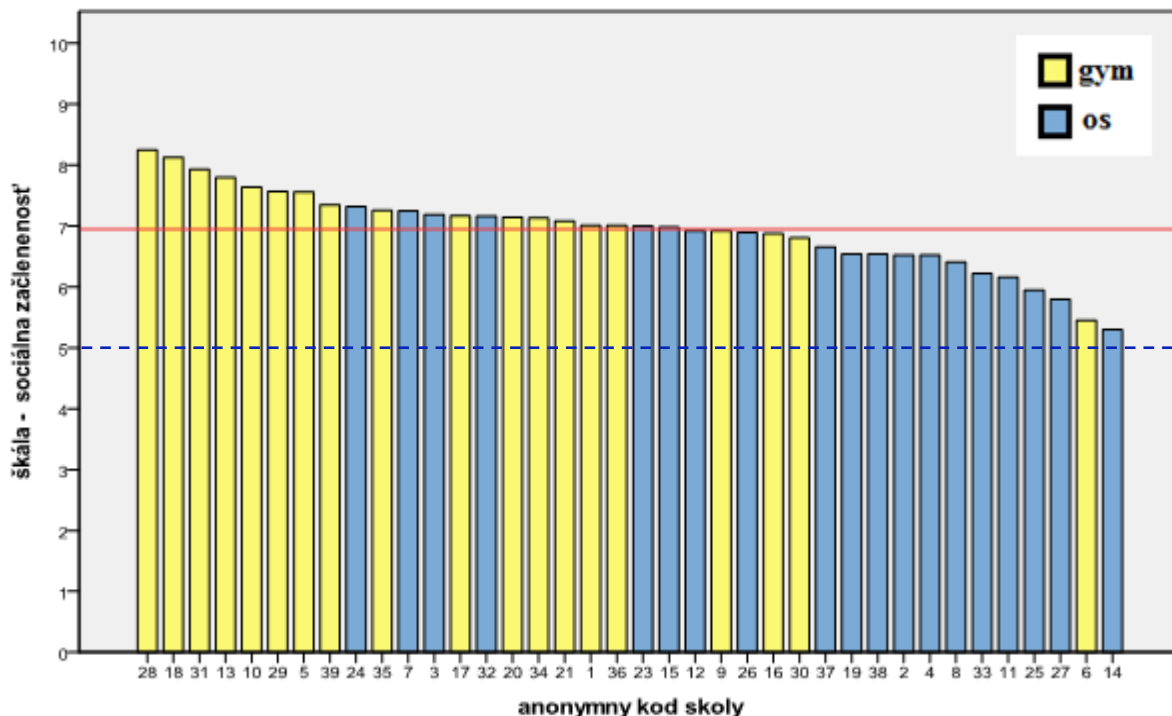
Tab. 49: Skóre podľa typu školy

Typ školy	N	Skóre
Gymnázium	1319	7.29
Stredná odborná škola	1380	6.63

Porovnanie gymnázií a ostatných stredných škôl ukázalo štatisticky významný rozdiel medzi ich priemerným dosiahnutým skóre (Tab.50, Obr.30). Žiaci gymnázií hodnotili sociálnu začlenenosť pozitívnejšie ako žiaci, ktorí navštevujú ostatné stredné školy.

Tab. 50: Studentov t-test pre porovnanie priemerného skóre gymnázií a ostatných stredných škôl

Levenov test pre rovnosť rozptylov		t-test pre rovnosť priemerov				
F	Sig.	t	Stupne voľnosti	Sig. (2-tailed)	Rozdiel stredných hodnôt	Štandardná chyba rozdielu
21.710	.000	10.124	2697	.000	.663	.066
		10.149	2686.142	.000	.663	.065

Obr. 30: Zobrazenie dosiahnutého priemerného skóre pre jednotlivé školy²⁸

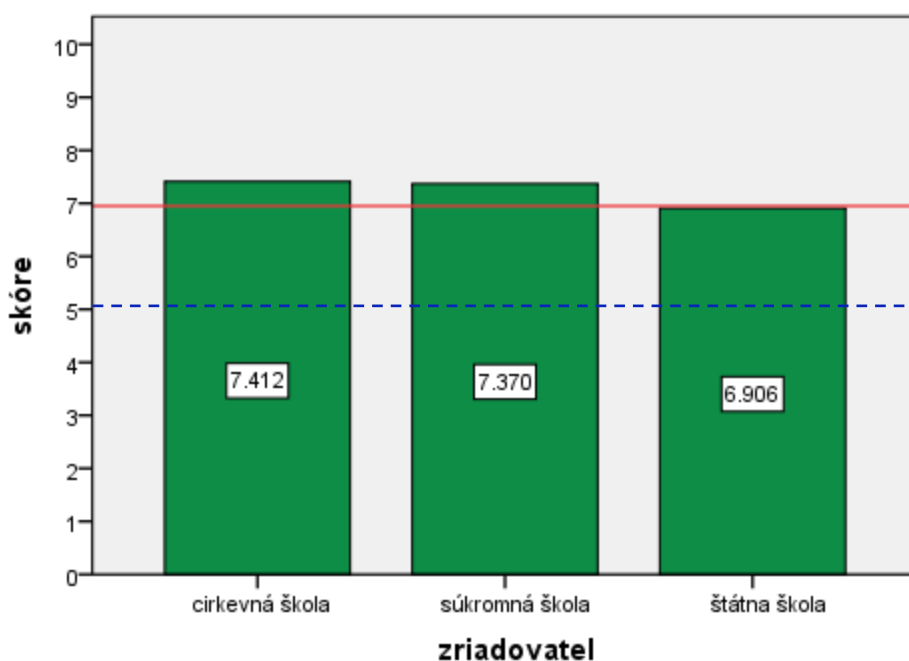
²⁸ Červená čiara predstavuje priemerné dosiahnuté skóre za všetky školy našej vzorky (6,95) a modrá prerušovaná čiara znázorňuje prelom medzi pozitívnym a negatívnym hodnotením (5 bodov).

Zriad'ovateľ

Medzi jednotlivými typmi škôl v závislosti od zriad'ovateľa sa prejavil štatisticky významný rozdiel v porovnaní s priemerom našej vzorky pri cirkevných školách. Vecná signifikancia sa prejavila pri súkromných školách a cirkevných školách (Tab.51, Obr.31). Žiaci spomínaných škôl hodnotili sociálnu začlenenosť pozitívnejšie ako priemer našej vzorky²⁹.

Tab. 51: Porovnanie priemerného skóre našej vzorky a jednotlivých škôl podľa ich zriad'ovateľa

Zriad'ovateľ	N	Priemer	Priemer našej vzorky = 6.95			
			t	Stupne voľnosti	Sig. (2-tailed)	r = vecná signifikancia
Štátna škola	2463	6,91	-1,255	2462	,210	0,03
Súkromná škola	54	7,37	1,620	53	,111	0,22
Cirkevná škola	182	7,41	3,844	181	,000	0,27

Obr. 31: Priemerné dosiahnuté skóre v jednotlivých školách podľa zriad'ovateľa³⁰

²⁹ Na súkromných školách a cirkevných školách očakávame lepšie hodnotenie ako na štátnych, čo sa preukázalo, ale počet žiakov 54 a 182 voči 2436 pre definitívny rozsudok nestačí.

³⁰ Červená čiara predstavuje priemerné dosiahnuté skóre za všetky školy našej vzorky (6,95) a modrá prerušovaná čiara znázorňuje prelom medzi pozitívnym a negatívnym hodnotením (5 bodov).

3.4.5 Spokojnosť

Spokojnosť predstavuje mieru osobného vyrovnania sa žiakov s triedou, hodnotenie úrovne vzťahov v triede i jej študijného pôsobenia, možnosť a mieru osobného uspokojenia v triede, spokojnosť s členstvom v triede.

Priemerné **skóre** dosiahnuté v tejto oblasti predstavuje hodnotu **7,11** (Tab. 52), čo znamená, že spokojnosť na školách našej vzorky môžeme charakterizovať ako **skôr pozitívnu**. Žiaci sú prevažne vyrovnaní so stavom v triede a vyjadrujú svoju spokojnosť. Je tu prítomná zhoda medzi očakávaniami a realitou. Jadro súboru vyjadrilo skôr pozitívne hodnotenie študijných a školských záležitostí a priaznivé možnosti svojho uspokojenia.

Pohlavie

Tab. 52: Skóre podľa pohlavia

Pohlavie	N	Skóre
Chlapci	1351	7.21
Dievčatá	1348	7.01
Spolu	2699	7,11

Studentov t-test (Tab.53) preukázal štatisticky významný rozdiel medzi priemerným dosiahnutým skóre chlapcov a dievčat, $t(2697) = 2,899$, $p = 0,004$. Chlapci našej vzorky hodnotili spokojnosť pozitívnejšie ako dievčatá.

Tab. 53: Studentov t-test pre porovnanie priemerného skóre chlapcov a dievčat

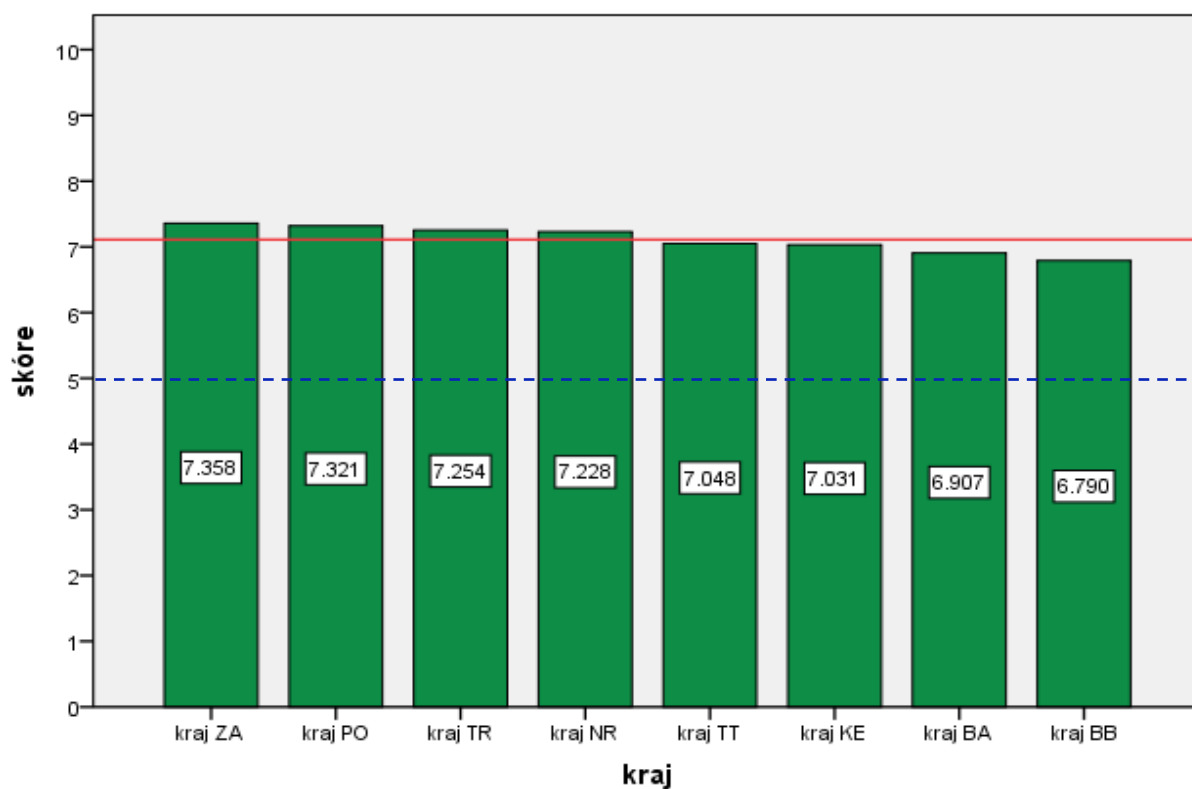
Levenov test pre rovnosť rozptylov		t-test pre rovnosť priemerov				
F	Sig.	t	Stupne voľnosti	Sig. (2-tailed)	Rozdiel stredných hodnôt	Štandardná chyba rozdielu
3.052	.081	2.899	2697	.004	.198	.068

Kraj

Rozdiel medzi priemerom našej vzorky sa ukázal signifikantný (aj štatisticky aj vecne) v Žilinskom kraji ($r=0,15$, $p=0,010$) a v Prešovskom kraji ($r=0,13$, $p=0,014$), kde žiaci hodnotili sociálnu začlenenosť viac pozitívnejšie ako priemer našej vzorky, v Banskobystrickom kraji ($r=0,17$, $p=0,010$) hodnotili žiaci sociálnu začlenenosť menej pozitívne ako priemer našej vzorky (Tab.54, Obr.32).

Tab. 54: Porovnanie priemerného skóre našej vzorky a jednotlivých krajov

Kraj	N	Priemer	Priemer našej vzorky = 7,11			
			t	Stupne voľnosti	Sig. (2-tailed)	r = vecná signifikancia
BA	301	6,91	-1,842	300	,067	0,11
TT	272	7,05	-,588	271	,557	0,04
TR	315	7,25	1,417	314	,158	0,08
NR	184	7,23	1,058	183	,291	0,08
ZA	310	7,36	2,601	309	,010	0,15
BB	238	6,79	-2,584	237	,010	0,17
PO	336	7,32	2,466	335	,014	0,13
KE	743	7,03	-1,181	742	,238	0,04

Obr. 32: Priemerné dosiahnuté skóre v jednotlivých krajoch³¹

³¹ Červená čiara predstavuje priemerné dosiahnuté skóre za všetky školy našej vzorky (7,11) a modrá prerušovaná čiara znázorňuje prelom medzi pozitívnym a negatívnym hodnotením (5 bodov).

Typ školy

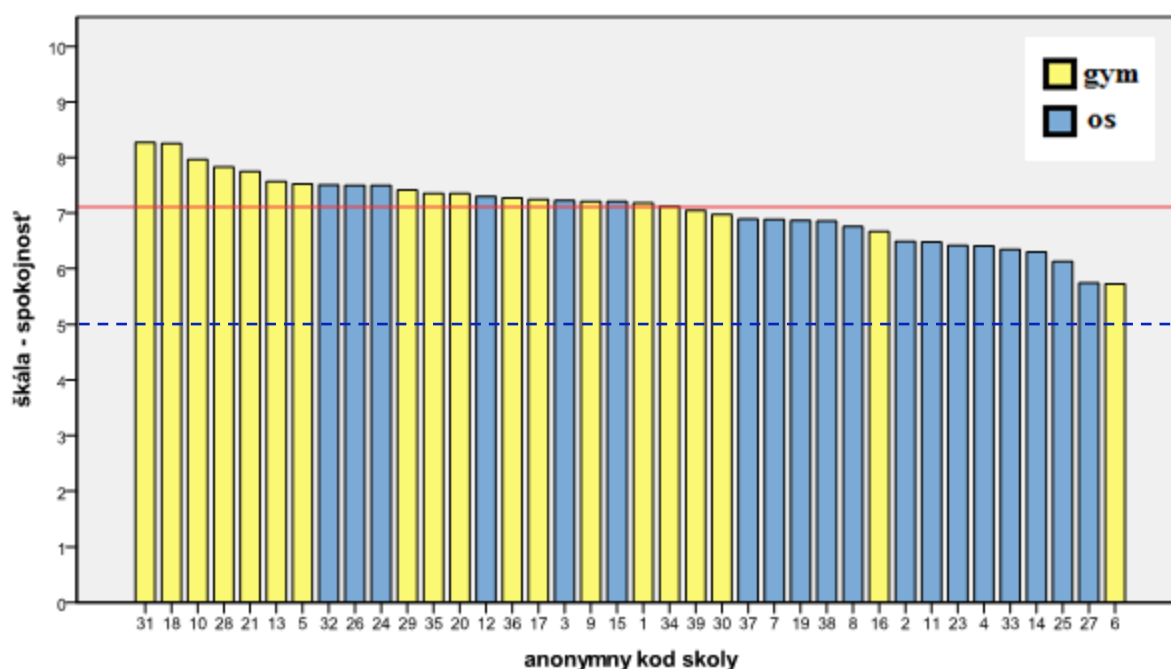
Tab. 55: Skóre podľa typu školy

Typ školy	N	Skóre
Gymnázium	1319	7.40
Stredná odborná škola	1380	6.83

Porovnanie gymnázií a ostatných stredných škôl ukázalo štatisticky významný rozdiel medzi ich priemerným dosiahnutým skóre (Tab.56, Obr.33). Z toho nám vyplýva, že žiaci gymnázií hodnotili spokojnosť pozitívnejšie ako žiaci, ktorí navštevujú ostatné stredné školy.

Tab. 56: Studentov t-test pre porovnanie priemerného skóre gymnázií a ostatných stredných škôl

Levenov test pre rovnosť rozptylov		t-test pre rovnosť priemerov				
F	Sig.	t	Stupne voľnosti	Sig. (2-tailed)	Rozdiel stredných hodnôt	Štandardná chyba rozdielu
9.279	.002	8.376	2697	.000	.565	.067
		8.399	2680.700	.000	.565	.067

Obr. 33: Zobrazenie dosiahnutého priemerného skóre pre jednotlivé školy³²

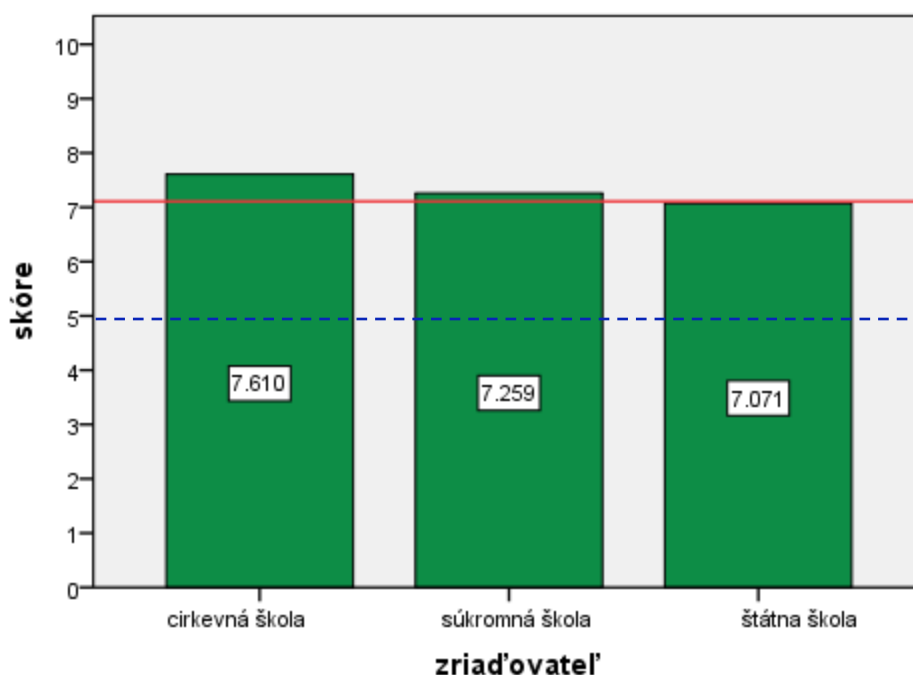
³² Červená čiara predstavuje priemerné dosiahnuté skóre za všetky školy našej vzorky (7,11) a modrá prerušovaná čiara znázorňuje prelom medzi pozitívnym a negatívnym hodnotením (5 bodov).

Zriad'ovateľ

Medzi jednotlivými typmi škôl v závislosti od zriad'ovateľa sa prejavil vecne aj štatisticky významný rozdiel v porovnaní s priemerom našej vzorky len pri cirkevných školách (Tab.57, Obr.34). Žiaci spomínaného typu školy hodnotili spokojnosť pozitívnejšie ako priemer našej vzorky ³³.

Tab. 57: Porovnanie priemerného skóre našej vzorky a jednotlivých škôl podľa ich zriad'ovateľa

Zriad'ovateľ	N	Priemer	Priemer našej vzorky = 7,11			
			t	Stupne voľnosti	Sig. (2-tailed)	r = vecná signifikancia
Štátna škola	2463	7,07	-1,099	2462	,272	0,02
Súkromná škola	54	7,26	,689	53	,494	0,09
Cirkevná škola	182	7,61	3,951	181	,000	0,28

Obr. 34: Priemerné dosiahnuté skóre v jednotlivých školách podľa zriad'ovateľa ³⁴

³³ Na súkromných školách a cirkevných školách očakávame lepšie hodnotenie ako na štátnych, čo sa preukázalo, ale počet žiakov 54 a 182 voči 2436 pre definitívny rozsudok nestačí.

³⁴ Červená čiara predstavuje priemerné dosiahnuté skóre za všetky školy našej vzorky (7,11) a modrá prerušovaná čiara znázorňuje prelom medzi pozitívnym a negatívnym hodnotením (5 bodov).

3.4.6 Kooperácia

Kooperácia stelesňuje úroveň spoločného riešenia úloh, podmienky, ochotu a schopnosť žiakov kooperovať pri dosahovaní spoločných cieľov, formu a kvalitu kooperácie aj na úrovni osobne – vzťahovej (medzilidské vzťahy).

Priemerné **skóre** v tejto oblasti predstavuje hodnotu **6,94** (Tab. 58), čo znamená, že kooperáciu môžeme charakterizovať ako **skôr pozitívnu** (nachádzajúcu sa bližšie pri pozitívnej). Žiaci majú schopnosť a ochotu spolu spolupracovať, no nie vždy majú záujem o spoluprácu pri riešení úloh i pre uzatváranie dobrých vzťahov so spolužiakmi, ale aj napriek tomu môžeme povedať, že dokážu preferovať spoločné ciele.

Pohlavie

Tab. 58: Skóre podľa pohlavia

Pohlavie	N	Skóre
Chlapci	1351	6.96
Dievčatá	1348	6.93
Spolu	2699	6,94

Studentov t-test (Tab.59) neukázal štatisticky významný rozdiel medzi priemerným dosiahnutým skóre chlapcov a dievčat, $t(2697) = 0,321$, $p = 0,748$. Chlapci a dievčatá hodnotia kooperáciu rovnako.

Tab. 59: Studentov t-test pre porovnanie priemerného skóre chlapcov a dievčat

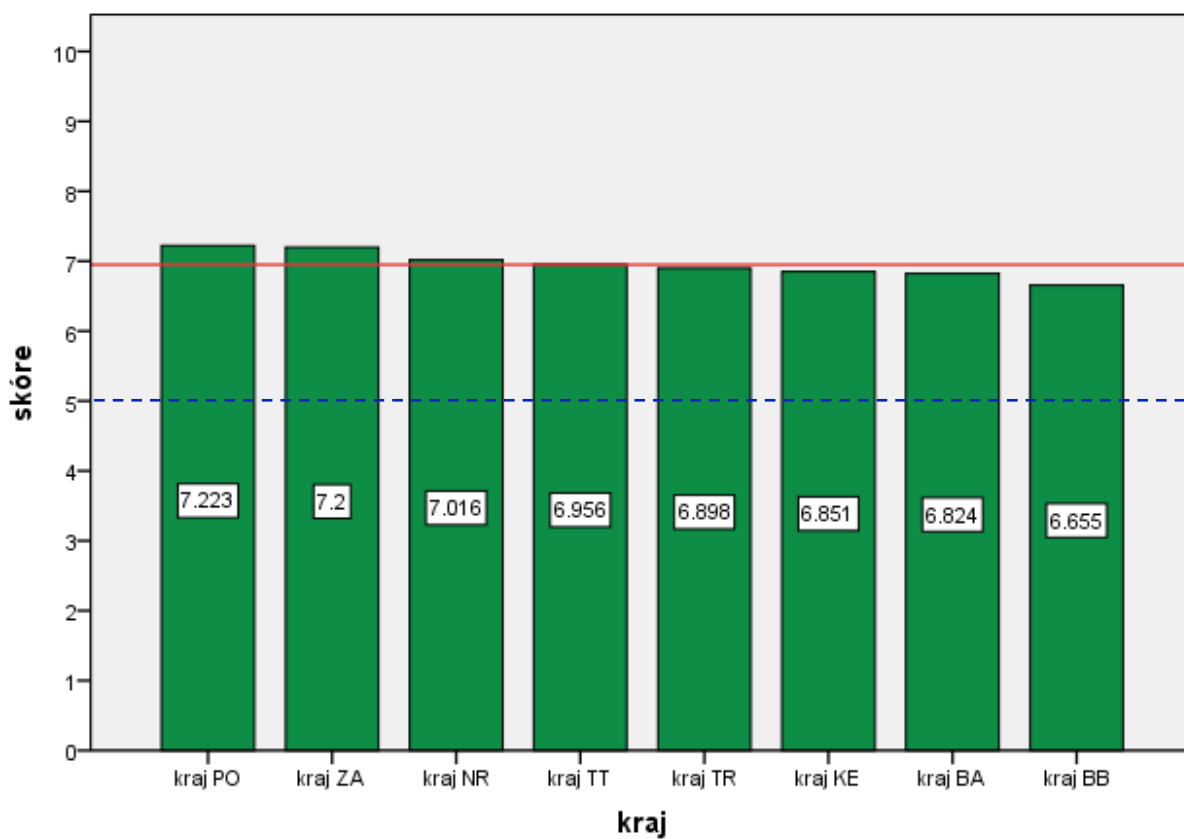
Levenov test pre rovnosť rozptylov		t-test pre rovnosť priemerov				
F	Sig.	t	Stupne voľnosti	Sig. (2-tailed)	Rozdiel stredných hodnôt	Štandardná chyba rozdielu
.165	.685	.321	2697	.748	.022	.070

Kraj

Rozdiel medzi priemerom našej vzorky sa ukázal signifikantný (aj štatisticky aj vecne) v Žilinskom kraji ($r=0.15$, $p=0,010$) a v Prešovskom kraji ($r=0,17$, $p=0,002$), kde žiaci hodnotili kooperáciu viac pozitívnejšie ako priemer našej vzorky, ďalej v Banskobystrickom kraji ($r=0,15$, $p=0,021$), kde žiaci hodnotili kooperáciu menej pozitívne ako priemer našej vzorky (Tab.60, Obr.35).

Tab. 60: Porovnanie priemerného skóre našej vzorky a jednotlivých krajov

Kraj	N	Priemer	Priemer našej vzorky = 6,94			
			t	Stupne voľnosti	Sig. (2-tailed)	r = vecná signifikancia
BA	301	6,82	-1,134	300	,258	0,07
TT	272	6,96	,145	271	,885	0,01
TR	315	6,90	-,400	314	,690	0,02
NR	184	7,02	,597	183	,552	0,04
ZA	310	7,20	2,598	309	,010	0,15
BB	238	6,66	-2,329	237	,021	0,15
PO	336	7,22	3,109	335	,002	0,17
KE	743	6,85	-1,320	742	,187	0,05

Graf. 35: Priemerné dosiahnuté skóre v jednotlivých krajochoch³⁵

³⁵ Červená čiara predstavuje priemerné dosiahnuté skóre za všetky školy našej vzorky (6,94) a modrá prerušovaná čiara znázorňuje prelom medzi pozitívnym a negatívnym hodnotením (5 bodov).

Typ školy

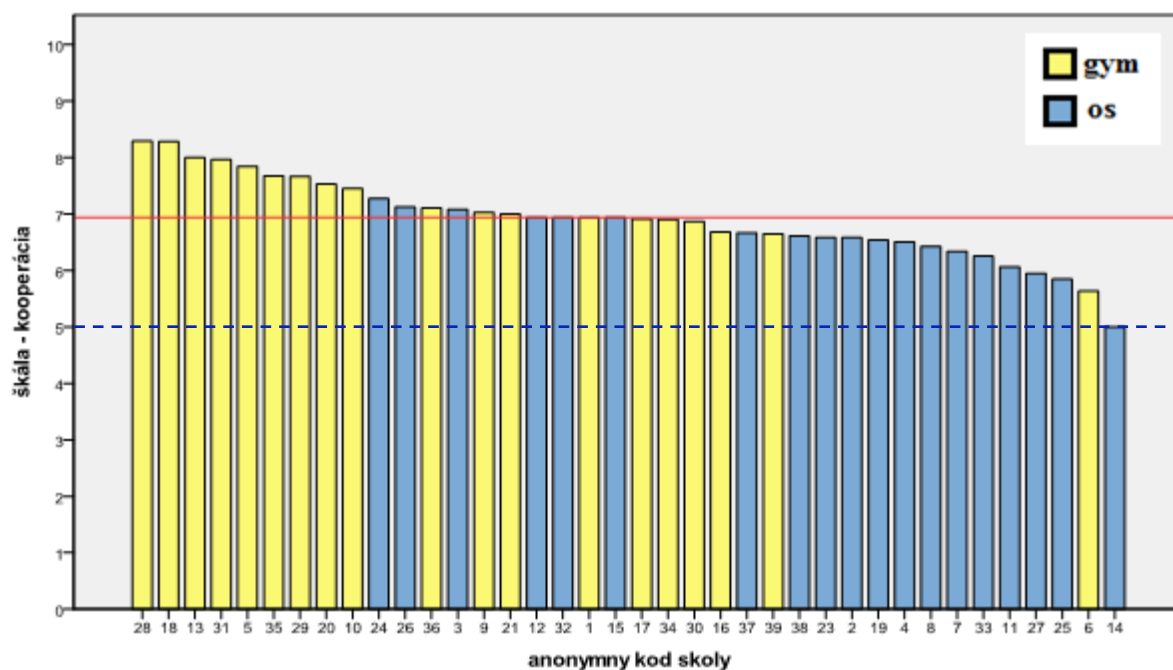
Tab. 61: Skóre podľa typu školy

Typ školy	N	Skóre
Gymnázium	1319	7.31
Stredná odborná škola	1380	6.60

Porovnanie žiakov gymnázií a ostatných stredných škôl ukázalo štatisticky významný rozdiel medzi ich priemerným dosiahnutým skóre (Tab.62, Obr.36). Z toho vyplýva, že žiaci gymnázií hodnotili kooperáciu pozitívnejšie ako žiaci, ktorí navštevujú ostatné stredné školy.

Tab. 62: Studentov t-test pre porovnanie priemerného skóre gymnázií a ostatných stredných škôl

Levenov test pre rovnosť rozptylov		t-test pre rovnosť priemerov				
F	Sig.	t	Stupne voľnosti	Sig. (2-tailed)	Rozdiel stredných hodnôt	Štandardná chyba rozdielu
13.631	.000	10.422	2697	.000	.711	.068
		10.443	2691.501	.000	.711	.068

Obr. 36: Zobrazenie dosiahnutého priemerného skóre pre jednotlivé školy³⁶

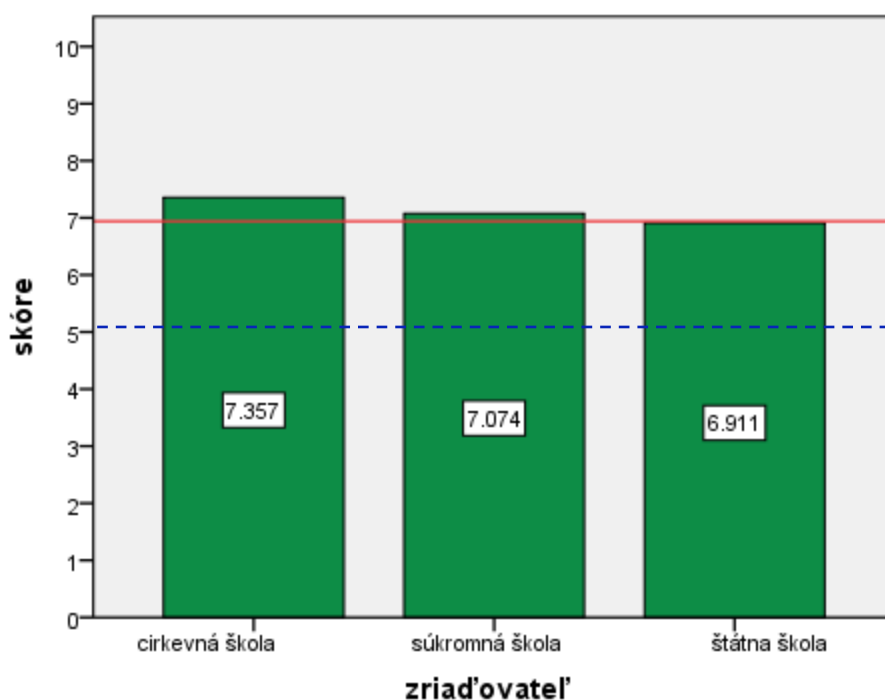
³⁶ Červená čiara predstavuje priemerné dosiahnuté skóre za všetky školy našej vzorky (6,94) a modrá prerušovaná čiara znázorňuje prelom medzi pozitívnym a negatívnym hodnotením (5 bodov).

Zriaďovateľ

Medzi jednotlivými typmi škôl v závislosti od zriaďovateľa sa prejavil vecne aj štatisticky významný rozdiel v porovnaní s priemerom našej vzorky len pri cirkevných školách (Tab.63, Obr.37). Žiaci cirkevných škôl hodnotili kooperáciu pozitívnejšie ako priemer našej vzorky³⁷.

Tab. 63: Porovnanie priemerného skóre našej vzorky a jednotlivých škôl podľa ich zriaďovateľa

Zriaďovateľ	N	Priemer	Priemer našej vzorky = 6,94			
			t	Stupne voľnosti	Sig. (2-tailed)	r = vecná signifikancia
Štátna škola	2463	6,91	-,791	2462	,429	0,02
Súkromná škola	54	7,07	,518	53	,607	0,07
Cirkevná škola	182	7,36	3,478	181	,001	0,15

Obr. 37: Priemerné dosiahnuté skóre v jednotlivých školách podľa zriaďovateľa³⁸

³⁷ Na súkromných školách a cirkevných školách očakávame lepšie hodnotenie ako na štátnych, čo sa preukázalo, ale počet žiakov 54 a 182 voči 2436 pre definitívny rozsudok nestačí.

³⁸ Červená čiara predstavuje priemerné dosiahnuté skóre za všetky školy našej vzorky (6,94) a modrá prerušovaná čiara znázorňuje prelom medzi pozitívnym a negatívnym hodnotením (5 bodov).

3.4.7 Komunikácia

Oblasť **komunikácia** predstavuje formu, priebeh a kvalitu komunikácie v triede s ohľadom na študijné i vzťahové záležitosti, systém komunikácie a informovanosti v triede po formálnej i neformálnej stránke a podmienky pre vzájomnú komunikáciu.

Priemerné **skóre** dosiahnuté v tejto oblasti bolo spomedzi všetkých najvyššie a predstavuje hodnotu **7,42** (Tab. 64). Komunikáciu na školách našej vzorky môžeme charakterizovať ako **pozitívnu** (nachádza sa najbližšie k jasne pozitívnej úrovni – 8 až 10 bodov). Medzi žiakmi prevláda vhodný systém komunikácie. Komunikácia prebieha v dostatočnej miere aj v horizontálnej a aj vo vertikálnej rovine. Informácie sú väčšinou včasné, presné, zrozumiteľné, úplné a pravdivé. Do komunikácie sú takmer vždy zapojení všetci žiaci. Systém pre osobnú informovanosť je prevažne otvorený.

Pohlavie

Tab. 64: Skóre podľa pohlavia

Pohlavie	N	Skóre
Chlapci	1351	7.50
Dievčatá	1348	7.34
Spolu	2699	7,42

Studentov t-test (Tab.65) preukázal štatisticky významný rozdiel medzi priemerným dosiahnutým skóre chlapcov a dievčat, $t(2697) = 2,322$, $p = 0,020$. Chlapci hodnotia komunikáciu pozitívnejšie ako dievčatá.

Tab. 65: Studentov t-test pre porovnanie priemerného skóre chlapcov a dievčat

Levenov test pre rovnosť rozptylov		t-test pre rovnosť priemerov				
F	Sig.	t	Stupne voľnosti	Sig. (2-tailed)	Rozdiel stredných hodnôt	Štandardná chyba rozdielu
1.828	.176	2.322	2697	.020	.162	.070

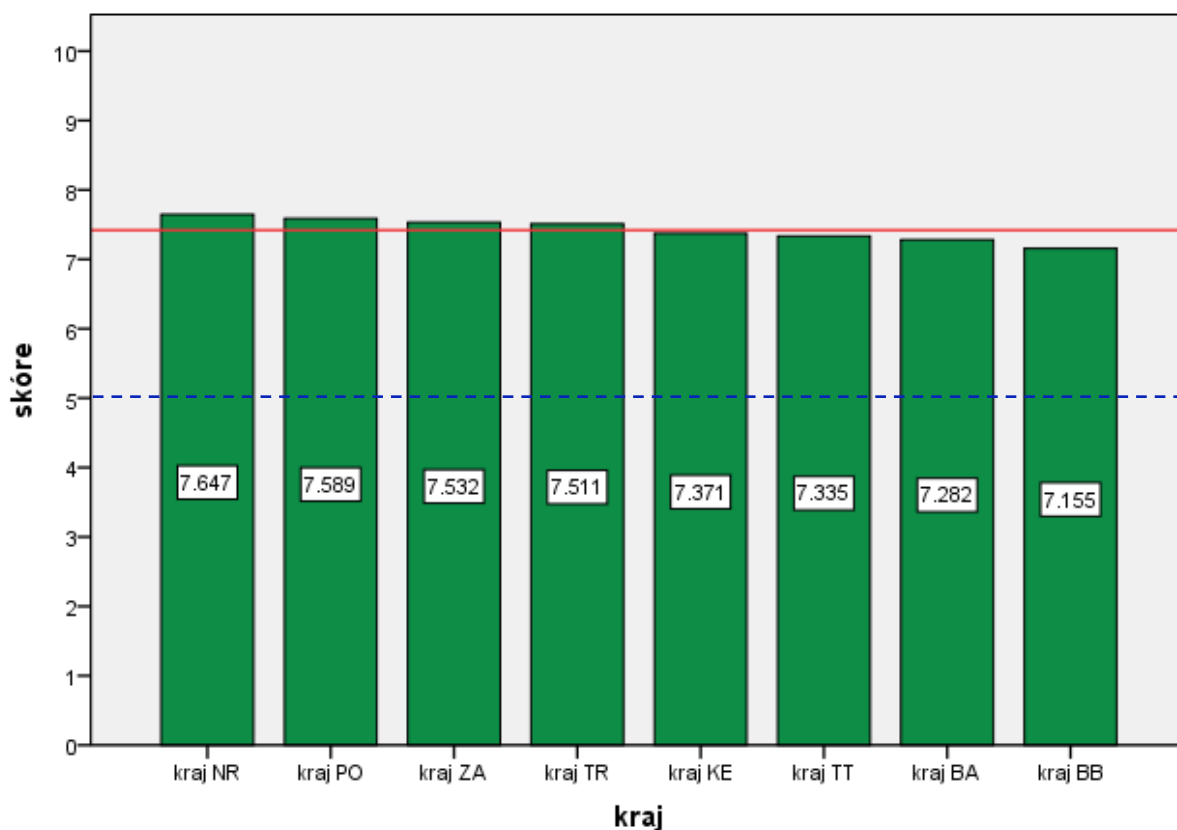
Kraj

Rozdiel medzi priemerom našej vzorky sa ukázal vecne signifikantný v Nitrianskom kraji ($r=0,14$), kde žiaci hodnotili komunikáciu viac pozitívnejšie ako priemer našej vzorky a vecná signifikancia a aj štatistická signifikancia sa ukázala v Banskobystrickom kraji

($r=0,14$), kde žiaci hodnotili komunikáciu menej pozitívne ako priemer našej vzorky (Tab.66, Obr.38).

Tab. 66: Porovnanie priemerného skóre našej vzorky a jednotlivých krajov

Kraj	N	Priemer	Priemer našej vzorky = 7,42			
			t	Stupne voľnosti	Sig. (2-tailed)	r = vecná signifikancia
BA	301	7,28	-1,222	300	,223	0,07
TT	272	7,33	-,768	271	,443	0,05
TR	315	7,51	,898	314	,370	0,05
NR	184	7,65	1,880	183	,062	0,14
ZA	310	7,53	1,118	309	,264	0,06
BB	238	7,16	-2,161	237	,032	0,14
PO	336	7,59	1,898	335	,059	0,10
KE	743	7,37	-,712	742	,477	0,03

Obr. 38: Priemerné dosiahnuté skóre v jednotlivých krajoch³⁹

³⁹ Červená čiara predstavuje priemerné dosiahnuté skóre za všetky školy našej vzorky (7,42) a modrá prerušovaná čiara znázorňuje prelom medzi pozitívnym a negatívnym hodnotením (5 bodov).

Typ školy

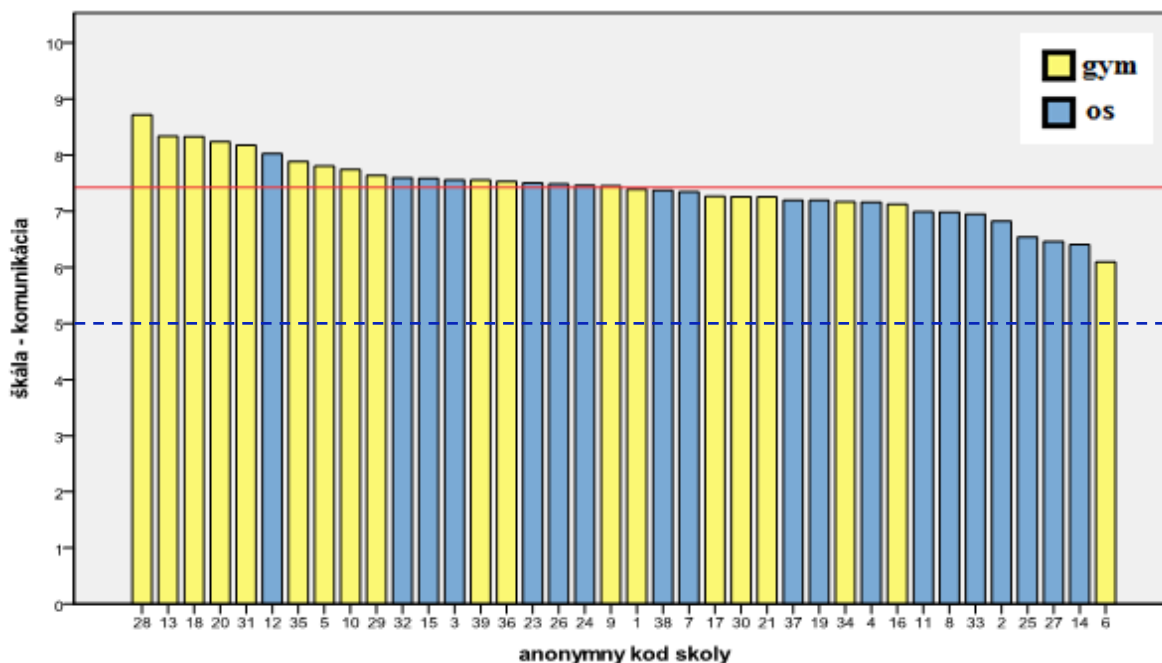
Tab. 67: Skóre podľa typu školy

Typ školy	N	Skóre
Gymnázium	1319	7.60
Stredná odborná škola	1380	7.24

Porovnanie žiakov gymnázií a ostatných stredných škôl ukázalo štatisticky významný rozdiel medzi ich priemerným dosiahnutým skóre (Tab.68, Obr.39). Z toho nám vyplýva, že žiaci gymnázií hodnotili komunikáciu pozitívnejšie ako žiaci, ktorí navštevujú ostatné stredné školy.

Tab. 68: Studentov t-test pre porovnanie priemerného skóre gymnázií a ostatných stredných škôl

Levenov test pre rovnosť rozptylov		t-test pre rovnosť priemerov			
Sig.	t	Stupne voľnosti	Sig. (2-tailed)	Rozdiel stredných hodnôt	Štandardná chyba rozdielu
.000	5.133	2697	.000	.357	.070
	5.147	2679.730	.000	.357	.069

Obr. 39: Zobrazenie dosiahnutého priemerného skóre pre jednotlivé školy⁴⁰

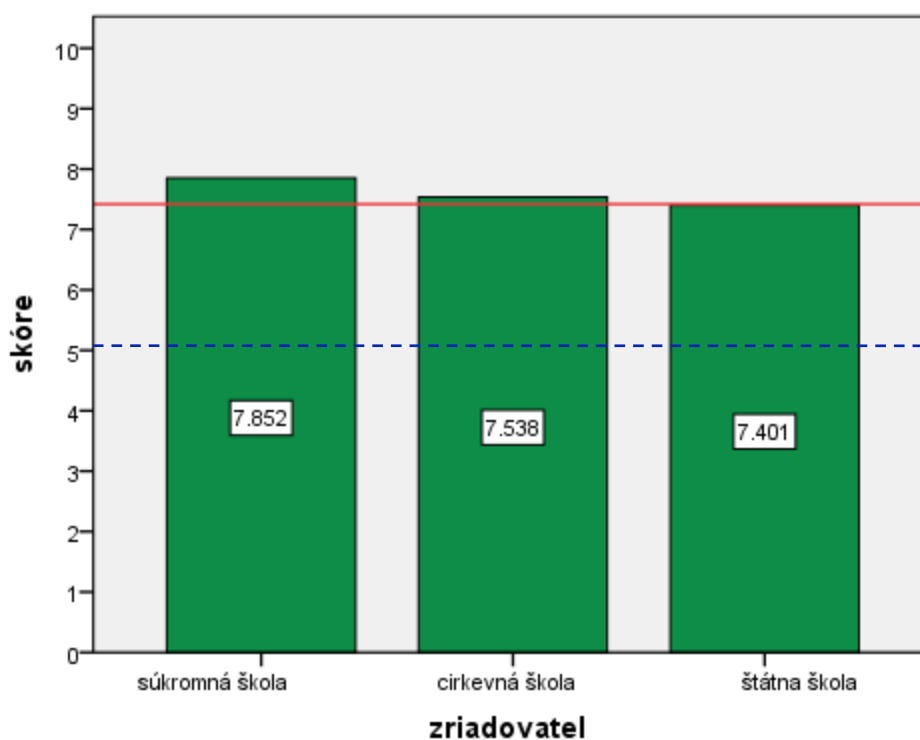
⁴⁰ Červená čiara predstavuje priemerné dosiahnuté skóre za všetky školy našej vzorky (7,42) a modrá prerušovaná čiara znázorňuje prelom medzi pozitívnym a negatívnym hodnotením (5 bodov).

Zriaďovateľ

Medzi jednotlivými typmi škôl v závislosti od zriaďovateľa sa vecne významný rozdiel v porovnaní s priemerom našej vzorky prejavil len pri súkromných školách, v ktorých žiaci hodnotili komunikáciu pozitívnejšie ako priemer našej vzorky (Tab.69, Obr.40)⁴¹.

Tab. 69: Porovnanie priemerného skóre našej vzorky a jednotlivých škôl podľa ich zriaďovateľa

Zriaďovateľ	N	Priemer	Priemer našej vzorky = 7,42			
			t	Stupne voľnosti	Sig. (2-tailed)	r = vecná signifikancia
Štátna škola	2463	7,40	-,514	2462	,607	0,01
Súkromná škola	54	7,85	1,961	53	,055	0,26
Cirkevná škola	182	7,54	,890	181	,374	0,07

Obr. 40: Priemerné dosiahnuté skóre v jednotlivých školách podľa zriaďovateľa⁴²

⁴¹ Na súkromných školách a cirkevných školách očakávame lepšie hodnotenie ako na štátnych, čo sa preukázalo, ale počet žiakov 54 a 182 voči 2436 pre definitívny rozsudok nestačí.

⁴² Červená čiara predstavuje priemerné dosiahnuté skóre za všetky školy našej vzorky (7,42) a modrá prerušovaná čiara znázorňuje prelom medzi pozitívnym a negatívnym hodnotením (5 bodov).

3.4.8 Štýl triedneho učiteľa/ky

Štýl práce triedneho učiteľa charakterizuje aplikovaný štýl triedneho učiteľa, jeho psychickú začlenenosť do triedy, schopnosť a ochotu riešiť konflikty a problémy žiakov, schopnosť spájať formálne a neformálne prvky vo svojom pôsobení.

Priemerné **skóre** v tejto oblasti predstavuje hodnotu **7,18** (Tab. 70), čo znamená, že štýl práce triedneho učiteľa sa blíži k pozitívnej úrovni (predstavuje ju skóre od 8 po 10 bodov). Štýl práce triedneho učiteľa na školách našej vzorky môžeme charakterizovať ako **skôr pozitívny**. Žiaci označili štýl učiteľa ako založený na orientácii k žiakom. Podľa nich je učiteľ do triedy začlenený a často prispieva k vytváraniu dobrých vzťahov medzi žiakmi a ním a taktiež medzi žiakmi navzájom. Učiteľ má určitú prestíž a vytvára prevažne dobrú atmosféru v triede. Učiteľ sa usiluje spájať prvky formálnosti a neformálnosti a snaží sa riešiť konflikty.

Pohlavie

Tab. 70: Skóre podľa pohlavia

Pohlavie	N	Skóre
Chlapci	1351	7.16
Dievčatá	1348	7.19
Spolu	2699	7,18

Studentov t-test (Tab.71) neukázal štatisticky významný rozdiel medzi priemerným dosiahnutým skóre chlapcov a dievčat, $t(2697) = -0,339$, $p = 0,734$. Chlapci a dievčatá hodnotia štýl triedneho učiteľa/ky rovnako.

Tab. 71: Studentov t-test pre porovnanie priemerného skóre chlapcov a dievčat

Levenov test pre rovnosť rozptylov		t-test pre rovnosť priemerov				
F	Sig.	t	Stupne voľnosti	Sig. (2-tailed)	Rozdiel stredných hodnôt	Štandardná chyba rozdielu
3.398	.065	-.339	2697	.734	-.032	.095

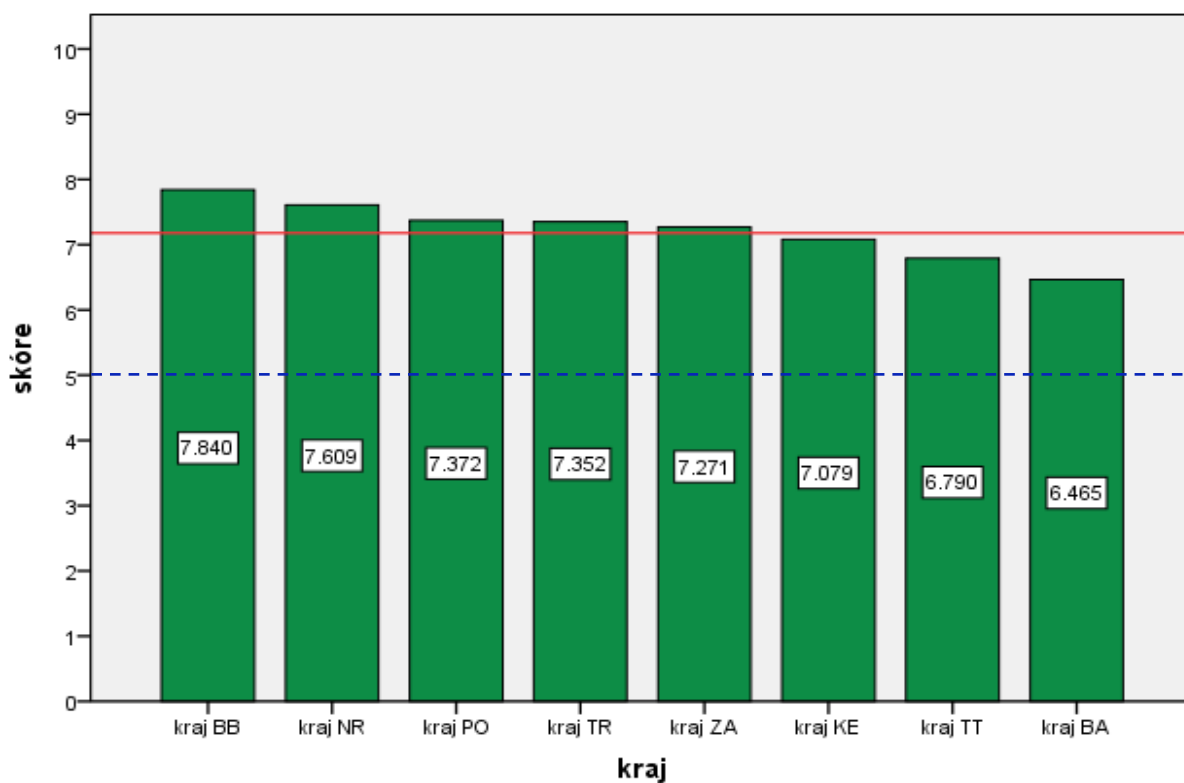
Kraj

Rozdiel medzi priemerom našej vzorky sa ukázal signifikantný (aj štatisticky aj vecne) v Bratislavskom kraji ($r = 0,25$, $p = 0,000$) a v Trnavskom kraji ($r=0.15$, $p=0,011$), kde žiaci hodnotili štýl triedneho učiteľa/ky menej pozitívne ako priemer našej vzorky. Žiaci Nitrianskeho kraja ($r=0,15$, $p=0,045$) a žiaci Banskobystrického kraja ($r=0,32$, $p=0,000$)

hodnotili štýl triedneho učiteľa/ky viac pozitívnejšie ako priemer našej vzorky (Tab.72, Obr.41).

Tab. 72: Porovnanie priemerného skóre našej vzorky a jednotlivých krajov

Kraj	N	Priemer	Priemer našej vzorky = 7,18			
			t	Stupne voľnosti	Sig. (2-tailed)	r = vecná signifikancia
BA	301	6,47	-4,393	300	,000	0,25
TT	272	6,79	-2,564	271	,011	0,15
TR	315	7,35	1,157	314	,248	0,07
NR	184	7,61	2,721	183	,007	0,20
ZA	310	7,27	,725	309	,469	0,04
BB	238	7,84	5,251	237	,000	0,32
PO	336	7,37	1,459	335	,145	0,08
KE	743	7,08	-1,099	742	,272	0,04

Obr. 41: Priemerné dosiahnuté skóre v jednotlivých krajoch⁴³

⁴³ Červená čiara predstavuje priemerné dosiahnuté skóre za všetky školy našej vzorky (7,18) a modrá prerušovaná čiara znázorňuje prelom medzi pozitívnym a negatívnym hodnotením (5 bodov).

Typ školy

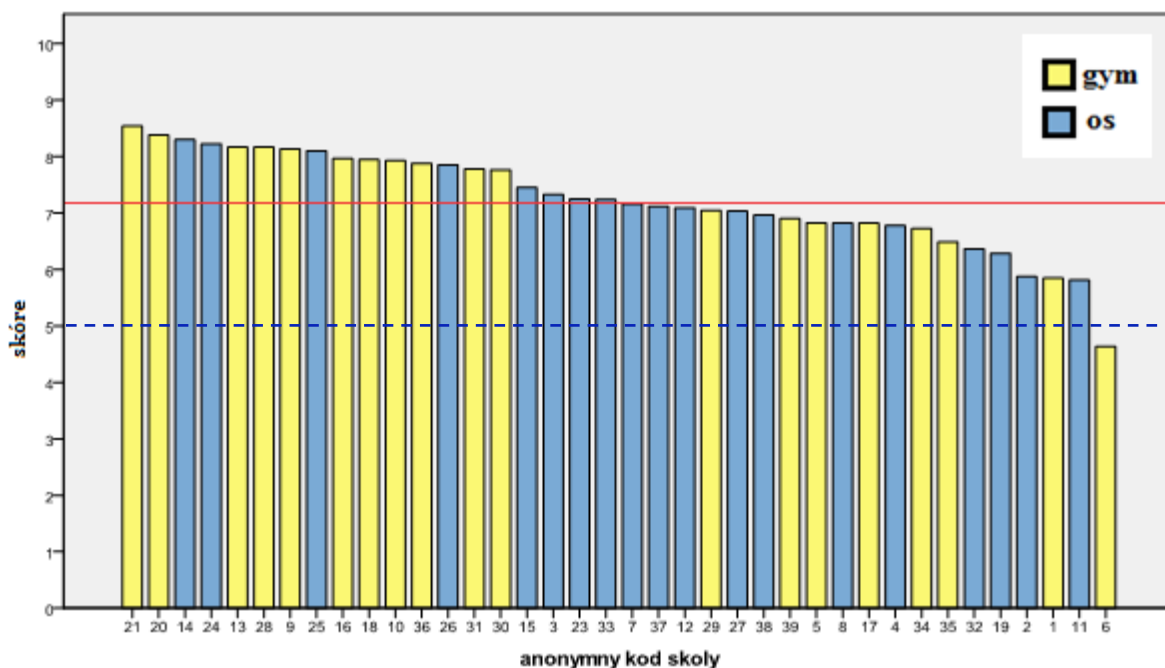
Tab. 73: Skóre podľa typu školy

Typ školy	N	Skóre
Gymnázium	1319	7.36
Stredná odborná škola	1380	7.00

Porovnanie žiakov gymnázií a ostatných stredných škôl ukázalo štatisticky významný rozdiel medzi ich priemerným dosiahnutým skóre (Tab.74, Obr.42). Z toho vyplýva, že žiaci gymnázií hodnotili štýl triedneho učiteľa/ky pozitívnejšie ako žiaci, ktorí navštevujú ostatné stredné školy.

Tab. 74: Studentov t-test pre porovnanie priemerného skóre gymnázií a ostatných stredných škôl

Levenov test pre rovnosť rozptylov		t-test pre rovnosť priemerov				
F	Sig.	t	Stupne voľnosti	Sig. (2-tailed)	Rozdiel stredných hodnôt	Štandardná chyba rozdielu
.001	.980	3.780	2697	.000	.359	.095

Obr. 42: Zobrazenie dosiahnutého priemerného skóre pre jednotlivé školy⁴⁴

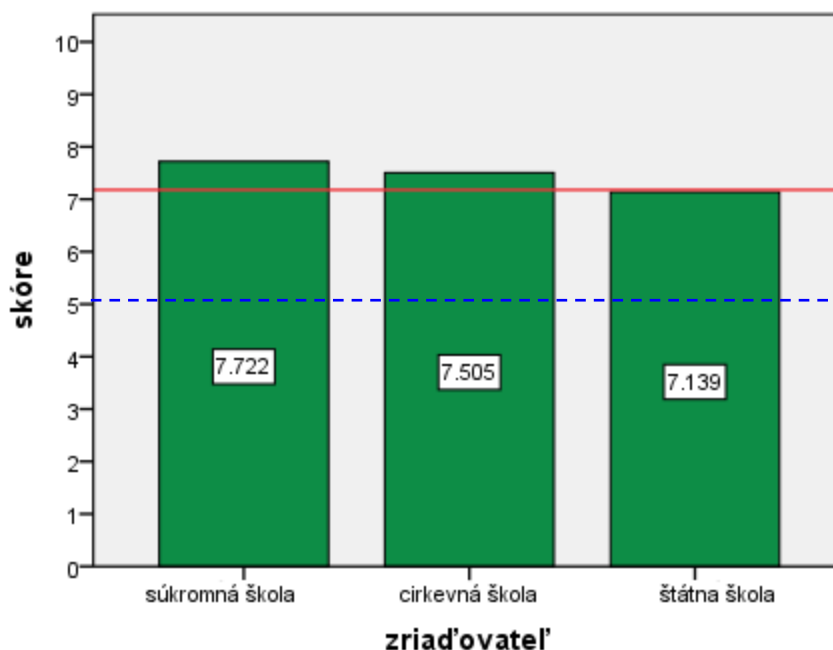
⁴⁴ Červená čiara predstavuje priemerné dosiahnuté skóre za všetky školy našej vzorky (7,18) a modrá prerušovaná čiara znázorňuje prelom medzi pozitívnym a negatívnym hodnotením (5 bodov).

Zriaďovateľ

Medzi jednotlivými typmi škôl v závislosti od zriaďovateľa sa prejavil vecne aj štatisticky významný rozdiel v porovnaní s priemerom našej vzorky pri súkromných školách a len vecná signifikancia sa prejavila pri cirkevných školách (Tab.75, Obr.43). Žiaci spomínaných škôl hodnotili štýl triedneho učiteľa/ky pozitívnejšie ako priemer našej vzorky⁴⁵.

Tab. 75: Porovnanie priemerného skóre našej vzorky a jednotlivých škôl podľa ich zriaďovateľa

Zriaďovateľ	N	Priemer	Priemer našej vzorky = 7,18			
			t	Stupne voľnosti	Sig. (2-tailed)	r = vecná signifikancia
Štátna škola	2463	7,14	-,828	2462	,407	0,02
Súkromná škola	54	7,72	2,462	53	,017	0,32
Cirkevná škola	182	7,51	1,626	181	,106	0,12

Obr. 43: Priemerné dosiahnuté skóre v jednotlivých školách podľa zriaďovateľa⁴⁶

⁴⁵ Na súkromných školách a cirkevných školách očakávame lepšie hodnotenie ako na štátnych, čo sa preukázalo, ale počet žiakov 54 a 182 voči 2436 pre definitívny rozsudok nestačí.

⁴⁶ Červená čiara predstavuje priemerné dosiahnuté skóre za všetky školy našej vzorky (7,18) a modrá prerušovaná čiara znázorňuje prelom medzi pozitívnym a negatívnym hodnotením (5 bodov).

3.4.9 Vzťah ku štúdiu

Vzťah ku štúdiu a k školským povinnostiam chápeme ako vzťah k hlavnej činnosti žiakov, zaangažovanosť žiakov, záujem o progresívne prvky, mieru osobnej investície do štúdia, aktivitu žiakov i celej triedy.

Priemerné **skóre** v tejto oblasti predstavuje hodnotu **6,94** (Tab. 76). Kooperáciu môžeme charakterizovať ako **neutrálnu až skôr pozitívnu**. Vzťah ku štúdiu je priemerný. Záujem o študijné otázky nie je vždy vysoký. Motivovanosť žiakov je niekedy oslabená. Žiaci síce preferujú kvalitu štúdia, no v niektorých situáciách im chýba ochota pracovať a angažovanosť. Žiaci sa nie vždy dokážu nadchnúť pre štúdium.

Pohlavie

Tab. 76: Skóre podľa pohlavia

Pohlavie	N	Skóre
Chlapci	1351	6.08
Dievčatá	1348	6.41
Spolu	2699	6,24

Studentov t-test (Tab.77) ukázal štatisticky významný rozdiel medzi priemerným dosiahnutým skóre chlapcov a dievčat, $t(2697) = -4,451$, $p = 0,000$. Dievčatá hodnotia vzťah ku štúdiu pozitívnejšie ako chlapci.

Tab. 77: Studentov t-test pre porovnanie priemerného skóre chlapcov a dievčat

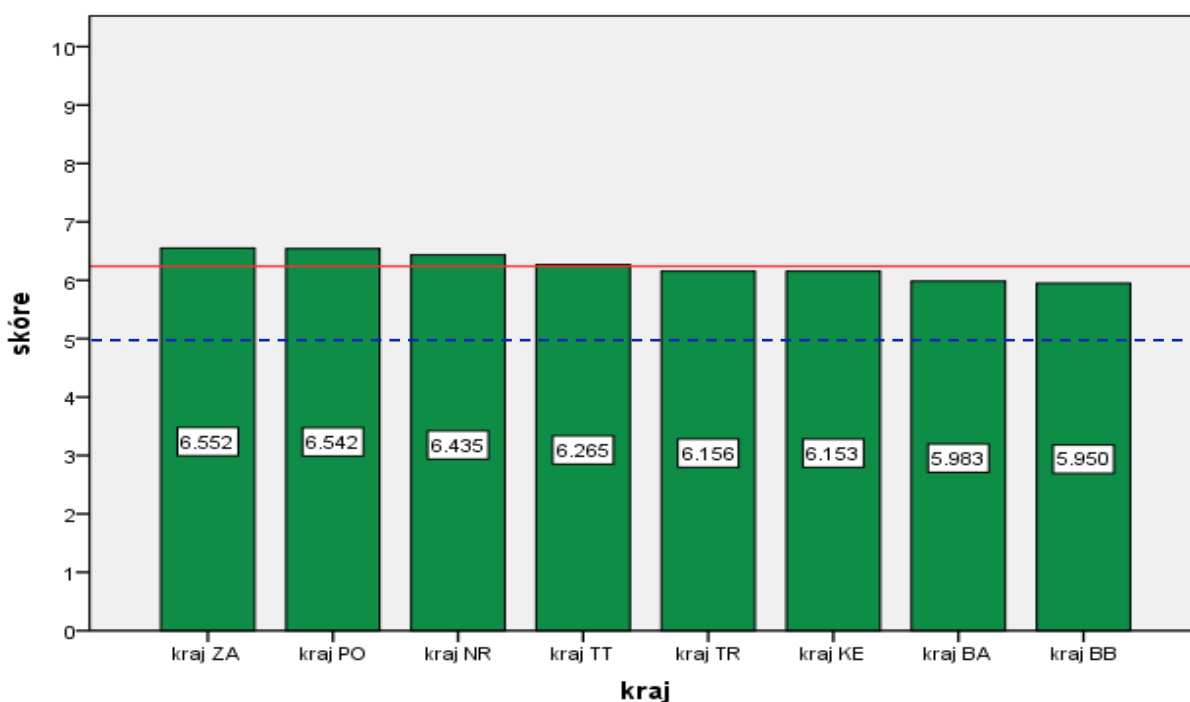
Levenov test pre rovnosť rozptylov		t-test pre rovnosť priemerov				
F	Sig.	t	Stupne voľnosti	Sig. (2-tailed)	Rozdiel stredných hodnôt	Štandardná chyba rozdielu
20.976	.000	-4.451	2697	.000	-.327	.074
		-4.452	2627.574	.000	-.327	.074

Kraj

Rozdiel medzi priemerom našej vzorky sa ukázal vecne signifikantný v Bratislavskom kraji ($r = 0,14$) a v Banskobystrickom kraji ($r=0,15$), kde žiaci hodnotili vzťah ku štúdiu menej pozitívne ako priemer našej vzorky a taktiež v Nitrianskom kraji ($r=0,11$), v Žilinskom kraji ($r=0,17$) a v Prešovskom kraji ($r=0,16$), kde žiaci hodnotili vzťah ku štúdiu viac pozitívnejšie ako priemer našej vzorky (Tab.78, Obr.44).

Tab. 78: Porovnanie priemerného skóre našej vzorky a jednotlivých krajov

Kraj	N	Priemer	Priemer našej vzorky = 6,24			
			t	Stupne voľnosti	Sig. (2-tailed)	r = vecná signifikancia
BA	301	5,98	-2,428	300	,016	0,14
TT	272	6,26	,226	271	,821	0,01
TR	315	6,16	-,772	314	,441	0,04
NR	184	6,43	1,480	183	,141	0,11
ZA	310	6,55	3,077	309	,002	0,17
BB	238	5,95	-2,310	237	,022	0,15
PO	336	6,54	2,988	335	,003	0,16
KE	743	6,15	-1,151	742	,250	0,04

Obr. 44: Priemerné dosiahnuté skóre v jednotlivých krajoch⁴⁷

Typ školy

Tab. 79: Skóre podľa typu školy

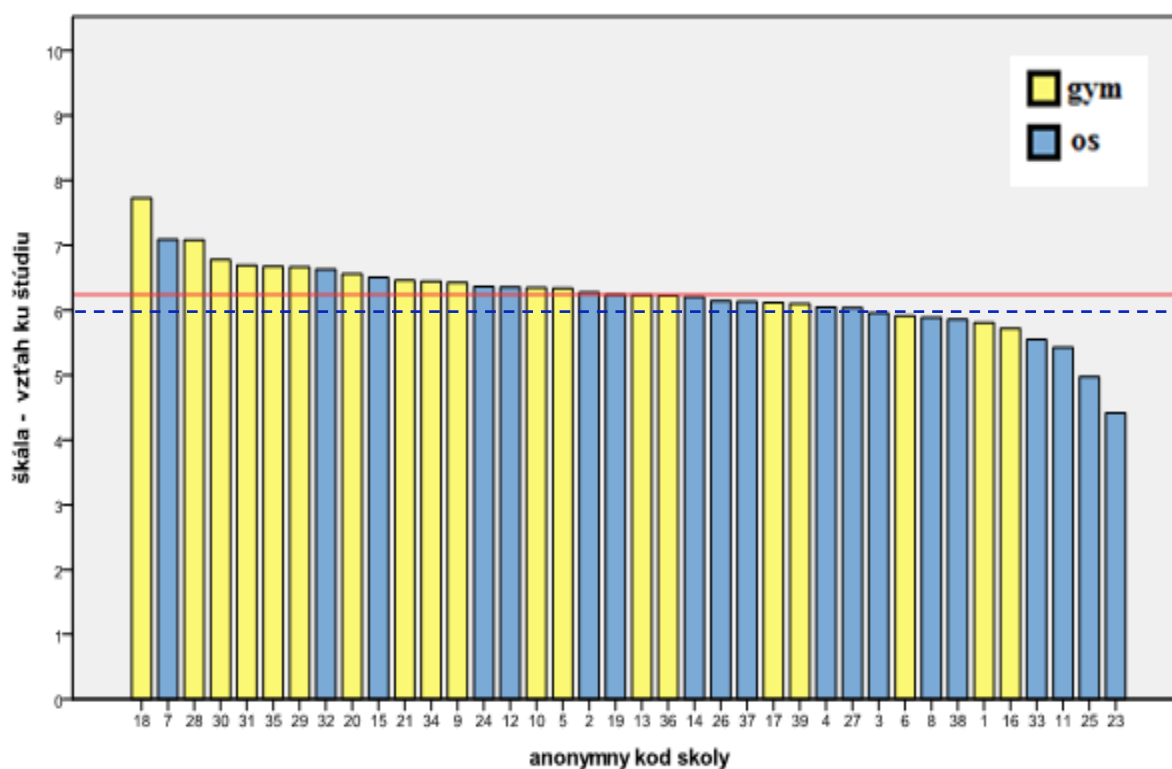
Typ školy	N	Skóre
Gymnázium	1319	6.45
Stredná odborná škola	1380	6.05

⁴⁷ Červená čiara predstavuje priemerné dosiahnuté skóre za všetky školy našej vzorky (7,18) a modrá prerušovaná čiara znázorňuje prelom medzi pozitívnym a negatívnym hodnotením (5 bodov).

Porovnanie žiakov gymnázií a ostatných stredných škôl ukázalo štatisticky významný rozdiel medzi ich priemerným dosiahnutým skóre (Tab.80, Obr.45). Z toho vyplýva, že žiaci gymnázií hodnotili vzťah ku štúdiu pozitívnejšie ako žiaci, ktorí navštevujú ostatné stredné školy.

Tab. 80: Studentov t-test pre porovnanie priemerného skóre gymnázií a ostatných stredných škôl

Levenov test pre rovnosť rozptylov		t-test pre rovnosť priemerov				
F	Sig.	t	Stupne voľnosti	Sig. (2-tailed)	Rozdiel stredných hodnôt	Štandardná chyba rozdielu
7.437	.006	5.450	2697	.000	.400	.073
		5.464	2684.584	.000	.400	.073

Obr. 45: Zobrazenie dosiahnutého priemerného skóre pre jednotlivé školy⁴⁸

⁴⁸ Červená čiara predstavuje priemerné dosiahnuté skóre za všetky školy našej vzorky (7,18) a modrá prerušovaná čiara znázorňuje prelom medzi pozitívnym a negatívnym hodnotením (5 bodov).

Zriaďovateľ

Medzi jednotlivými typmi škôl v závislosti od zriaďovateľa sa prejavila vecná signifikancia v porovnaní s priemerom našej vzorky pri súkromných a cirkevných školách (Tab.81, Obr.46). Žiaci týchto škôl hodnotili vzťah ku štúdiu pozitívnejšie ako priemer našej vzorky⁴⁹.

Tab. 81: Porovnanie priemerného skóre našej vzorky a jednotlivých škôl podľa ich zriaďovateľa

Zriaďovateľ	N	Priemer	Priemer našej vzorky = 6,24			
			t	Stupne voľnosti	Sig. (2-tailed)	r = vecná signifikancia
Štátna škola	2463	6,22	-,534	2462	,593	0,01
Súkromná škola	54	6,56	1,329	53	,190	0,18
Cirkevná škola	182	6,45	1,549	181	,123	0,11

Obr. 46: Priemerné dosiahnuté skóre v jednotlivých školách podľa zriaďovateľa⁵⁰

⁴⁹ Na súkromných školách a cirkevných školách očakávame lepšie hodnotenie ako na štátnych, čo sa preukázalo, ale počet žiakov 54 a 182 voči 2436 pre definitívny rozsudok nestačí.

⁵⁰ Červená čiara predstavuje priemerné dosiahnuté skóre za všetky školy našej vzorky (7,18) a modrá prerušovaná čiara znázorňuje prelom medzi pozitívnym a negatívnym hodnotením (5 bodov).

3.4.10 Zameranosť na úspech

Zameranosť na úspech predstavuje orientáciu žiakov na dosahovanie stanovených cieľov a úloh, mieru potreby úspešného výkonu, osobnú angažovanosť, iniciatívnosť, zodpovednosť žiakov za úspešnosť triedy, význam a závažnosť cieľa triedy, schopnosť prekonávať prekážky.

Priemerné **skóre** v tejto oblasti predstavuje hodnotu **6,79** (Tab. 82). Zameranosť na úspech sa blíži k pozitívnej úrovni (predstavuje ju skóre od 8 po 10 bodov). Zameranosť na úspech na školách našej vzorky môžeme charakterizovať ako **skôr pozitívnu**. V triedach často existuje potreba byť úspešným. Je tu prítomná angažovanosť žiakov a aj mierne zvýšený pocit zodpovednosti za úspešnosť. Vyskytuje sa tu aj schopnosť žiakov vypäť sa k výkonu, no nie je to samozrejmosť.

Pohlavie

Tab. 82: Skóre podľa pohlavia

Pohlavie	N	Skóre
Chlapci	1351	6.74
Dievčatá	1348	6.84
Spolu	2699	6,79

Studentov t-test (Tab.83) neukázal štatisticky významný rozdiel medzi priemerným dosiahnutým skóre chlapcov a dievčat, $t(2697) = -1,481$, $p = 0,139$. Chlapci a dievčatá hodnotia zameranosť na úspech rovnako.

Tab. 83: Studentov t-test pre porovnanie priemerného skóre chlapcov a dievčat

Levenov test pre rovnosť rozptylov		t-test pre rovnosť priemerov				
F	Sig.	t	Stupne voľnosti	Sig. (2-tailed)	Rozdiel stredných hodnôt	Štandardná chyba rozdielu
12.198	.000	-1.481	2697	.139	-.105	.071
		-1.481	2672.491	.139	-.105	.071

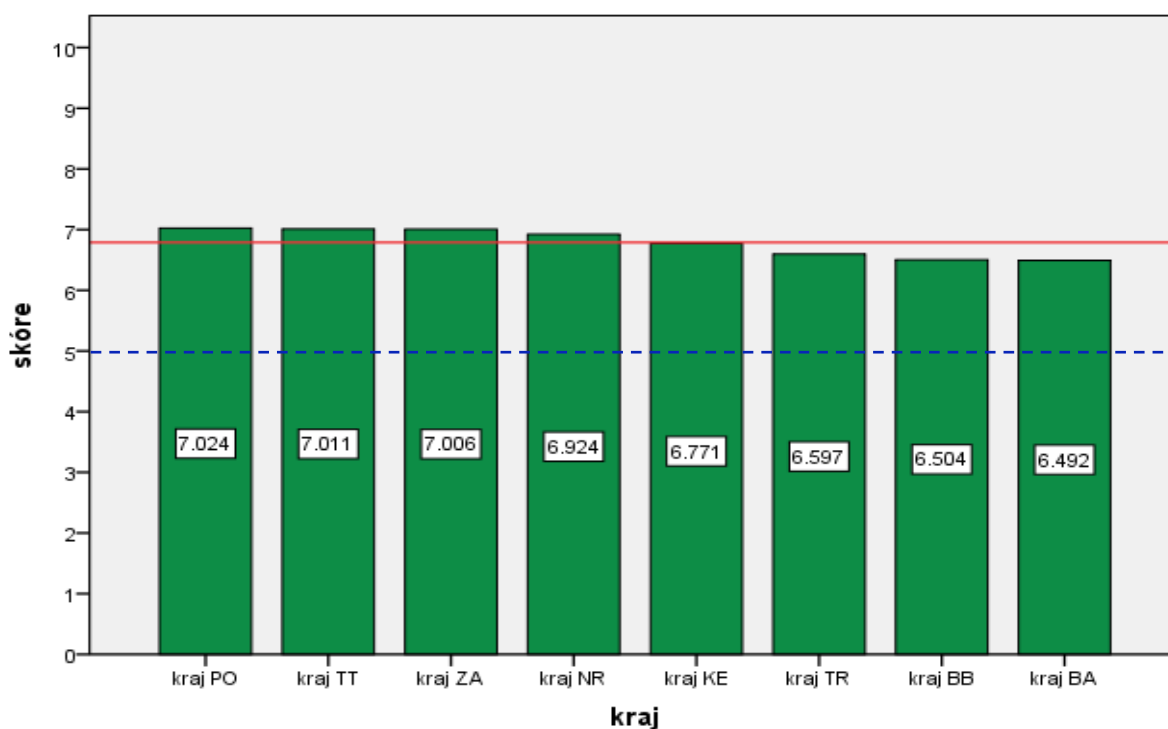
Kraj

Rozdiel medzi priemerom našej vzorky sa ukázal štatisticky významný (aj štatisticky aj vecne) v Bratislavskom kraji ($r = 0,16$, $p = 0,006$) a v Banskobystrickom kraji ($r=0,15$, $p=0,020$), kde žiaci hodnotili zameranosť na úspech menej pozitívne ako priemer našej vzorky.

Signifikancia (vecná aj štatistická) sa prejavila aj v Trnavskom kraji ($r=0,13$, $p=0,031$), v Žilinskom kraji ($r=0,12$, $p=0,031$) a v Prešovskom kraji ($r=0,13$, $p=0,014$), kde žiaci hodnotili zameranosť na úspech viac pozitívnejšie ako priemer našej vzorky (Tab.84, Obr.47).

Tab. 84: Porovnanie priemerného skóre našej vzorky a jednotlivých krajov

Kraj	N	Priemer	Priemer našej vzorky = 6,79			
			t	Stupne voľnosti	Sig. (2-tailed)	r = vecná signifikancia
BA	301	6,49	-2,749	300	,006	0,16
TT	272	7,01	2,173	271	,031	0,13
TR	315	6,60	-1,851	314	,065	0,10
NR	184	6,92	1,073	183	,285	0,08
ZA	310	7,01	2,167	309	,031	0,12
BB	238	6,50	-2,343	237	,020	0,15
PO	336	7,02	2,473	335	,014	0,13
KE	743	6,77	-,259	742	,796	0,01

Obr. 47: Priemerné dosiahnuté skóre v jednotlivých krajoch⁵¹

⁵¹ Červená čiara predstavuje priemerné dosiahnuté skóre za všetky školy našej vzorky (6,79) a modrá prerušovaná čiara znázorňuje prelom medzi pozitívnym a negatívnym hodnotením (5 bodov).

Typ školy

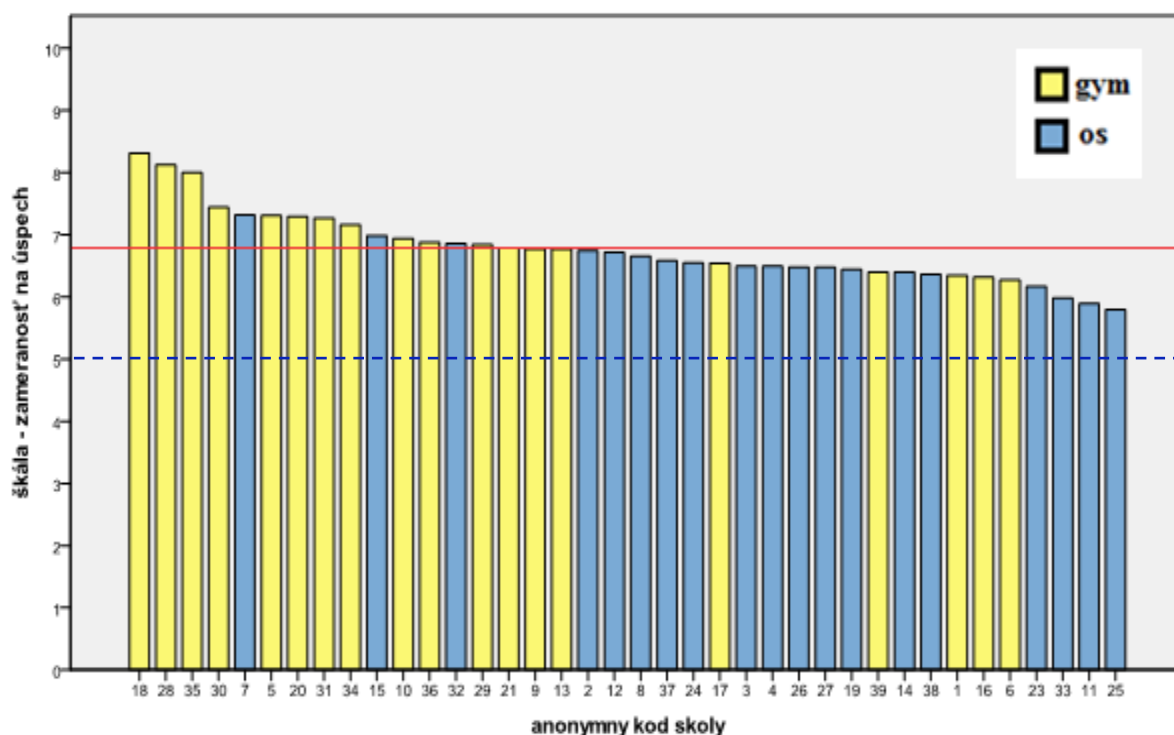
Tab. 85: Skóre podľa typu školy

Typ školy	N	Skóre
Gymnázium	1319	7.07
Stredná odborná škola	1380	6.52

Porovnanie žiakov gymnázií a ostatných stredných škôl ukázalo štatisticky významný rozdiel medzi ich priemerným dosiahnutým skóre (Tab.86, Obr.48). Z toho vyplýva, že žiaci gymnázií hodnotili zameranosť na úspech pozitívnejšie ako žiaci, ktorí navštevujú ostatné stredné školy.

Tab. 86: Studentov t-test pre porovnanie priemerného skóre gymnázií a ostatných stredných škôl

Levenov test pre rovnosť rozptylov		t-test pre rovnosť priemerov				
F	Sig.	t	Stupne voľnosti	Sig. (2-tailed)	Rozdiel stredných hodnôt	Štandardná chyba rozdielu
7.782	.005	7.741	2697	.000	.546	.070
		7.750	2696.957	.000	.546	.070

Obr. 48: Zobrazenie dosiahnutého priemerného skóre pre jednotlivé školy⁵²

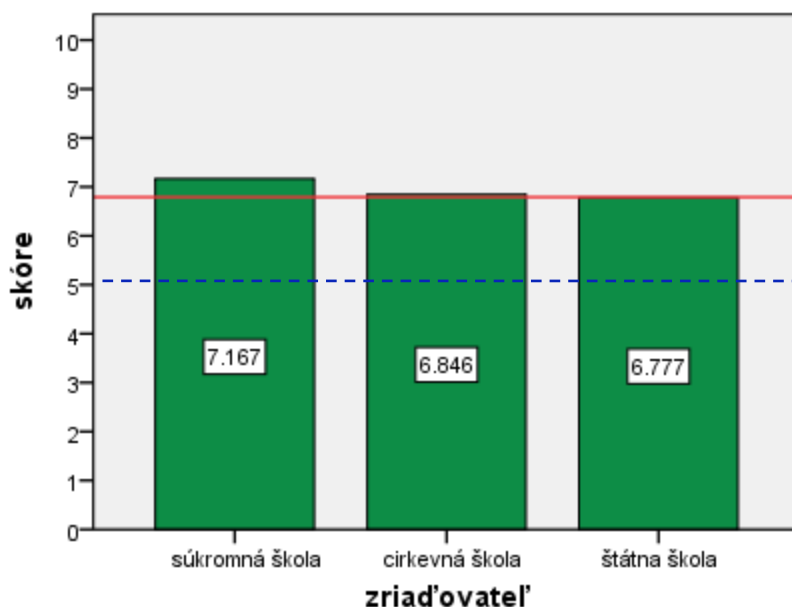
⁵² Červená čiara predstavuje priemerné dosiahnuté skóre za všetky školy našej vzorky (6,79) a modrá prerušovaná čiara znázorňuje prelom medzi pozitívnym a negatívnym hodnotením (5 bodov).

Zriaďovateľ

Medzi jednotlivými typmi škôl v závislosti od zriaďovateľa sa vecne významný rozdiel v porovnaní s priemerom našej vzorky prejavil len pri súkromných školách. Zameranosť na úspech je tu hodnotený pozitívnejšie ako priemer našej vzorky (Tab.87, Obr.49⁵³).

Tab. 87: Porovnanie priemerného skóre našej vzorky a jednotlivých škôl podľa ich zriaďovateľa

Zriaďovateľ	N	Priemer	Priemer našej vzorky = 6,79			
			t	Stupne voľnosti	Sig. (2-tailed)	r = vecná signifikancia
Štátna škola	2463	6,78	-,356	2462	,722	0,01
Súkromná škola	54	7,17	1,521	53	,134	0,20
Cirkevná škola	182	6,85	,417	181	,677	0,03

Obr. 49: Priemerné dosiahnuté skóre v jednotlivých školách podľa zriaďovateľa⁵⁴

⁵³ Na súkromných školách a cirkevných školách očakávame lepšie hodnotenie ako na štátnych, čo sa preukázalo, ale počet žiakov 54 a 182 voči 2436 pre definitívny rozsudok nestačí.

⁵⁴ Červená čiara predstavuje priemerné dosiahnuté skóre za všetky školy našej vzorky (6,79) a modrá prerušovaná čiara znázorňuje prelom medzi pozitívnym a negatívnym hodnotením (5 bodov).

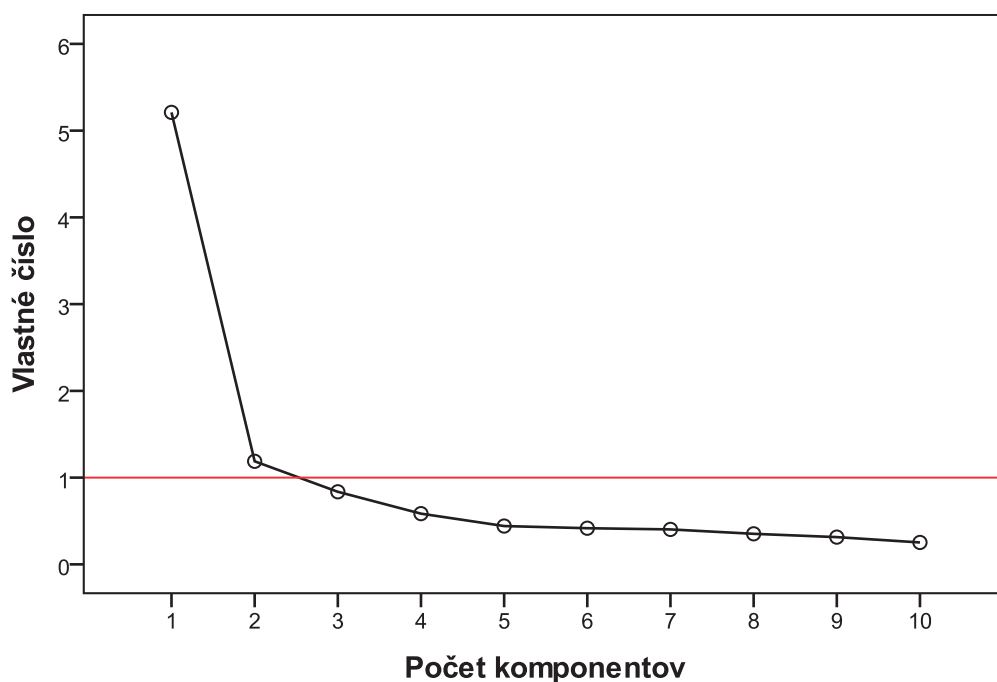
3.5 Faktorová analýza

Pri Kaiser-Mayer-Olkinovom meraní (KMO) s hodnotou 0,921 sa ukázala vhodnosť použitia faktorovej analýzy ako vynikajúca, p-hodnota sa blíži k nule, teda korelačná matica sledovaných premenných je s rizikom omylu 1 % rôzna od jednotkovej matice (Tab.88).

Tab. 88: Hodnoty KMO a Bartlettovho testu

KMO a Bartlettov test	
Kaiser-Meyer-Olkinovo meranie na posúdenie vhodnosti	.921
Bartletov test sféricity	Približný Chi-kvadrát
	13660.492
	Stupne voľnosti
	45
	Signifikancia
	.000

Scree-graf (Obr. 50) ukazuje odporúčaný počet sledovaných komponentov. Počet komponentov, ktorých vlastné číslo je väčšie ako 1, je dva. Tieto dva faktory zobrazíme v tabuľke.

Obr. 50: Scree-graf zobrazujúci počet komponentov sýtiacich položky dotazníka ŠSAT

V Tab. 89 uvádzame 2 komponenty, ktoré sýtia jednotlivé položky. Zobrazené sú iba korelácie so záťažou väčšou ako 0,4. Vtedy môžeme hovoriť o veľmi stredných až silných koreláciách.

V Tab. 89 vidíme, že v našom prípade nie sú všetky komponenty úplne zhodné s dvomi faktormi určenými dotazníkom ŠSAT autorom dotazníka.

Komponent 1 tvorí spolu 7 položiek: z toho 5 položiek emocionálne-sociálneho faktora (psychická atmosféra, vzťahy medzi žiakmi, zrelosť – rozvoj triedy, sociálna začlenenosť a spokojnosť) spolu vysoko koreluje (viac ako 0,7) a k týmto položkám sú pridružené ďalšie dve položky činnostne-morálneho faktora – kooperácia a komunikácia.

Komponent 2 spolu tvoria 3 položky činnostne-morálneho faktora (štýl triedneho učiteľa/ky, vzťah k štúdiu a zameranosť na úspech). Tento novovytvorený komponent by sme mohli charakterizovať ako zameraný predovšetkým na učenie a veci s tým priamo spojené (školské povinnosti, chuť učiť sa, spôsob výučby a pod.)

Tab. 89: Rotovaná matica komponentov faktorovej analýzy dotazníka ŠSAT

	Pôvodný faktor	1	2
Psychická atmosféra	Emocionálne-sociálny faktor	.854	
Vzťahy medzi žiakmi	Emocionálne-sociálny faktor	.854	
Zrelosť - rozvoj triedy	Emocionálne-sociálny faktor	.756	
Sociálna začlenenosť	Emocionálne-sociálny faktor	.800	
Spokojnosť	Emocionálne-sociálny faktor	.757	
Kooperácia	Činnostne-morálny faktor	.750	
Komunikácia	Činnostne-morálny faktor	.680	
Štýl tr. učiteľa/ky	Činnostne-morálny faktor		.498
Vzťah ku štúdiu	Činnostne-morálny faktor		.826
Zameranosť na úspech	Činnostne-morálny faktor		.828

3.6 Interkorelácie medzi oblast'ami sociálnej atmosféry v triede

Medzi oblast'ami dotazníka Sociálnej atmosféry v triede sa prejavili silné štatistické korelácie pri všetkých oblastiach a predovšetkým veľmi silné vecné korelácie. Veľmi mierna korelácia a „žiadna korelácia“ (vzťah bez korelácie) sa neobjavila (Tab. 90)

Najsilnejšie korelácie dosiahli oblasti: vzťahy medzi žiakmi a psychická atmosféra $r = 0,742$. Najslabšia korelácia sa prejavila medzi oblast'ami štýl triednej/neho učiteľa/ky a vzťahy medzi žiakmi $r = 0,223$.

Tab. 90: Interkorelačná matica

Spearman's rho	psychická atmosféra	vzťahy medzi žiakmi	zrelosť - rozvoj triedy	sociálna začlenenosť	spokojnosť	kooperácia	komunikácia	štýl tr. učiteľa/ky	vzťah ku štúdiu	zameranosť na úspech
psychická atmosféra	I	● ,742	● ,622	● ,661	● ,622	● ,583	● ,500	● ,239	● ,284	● ,286
vzťahy medzi žiakmi		I	● ,630	● ,662	● ,621	● ,587	● ,522	● ,223	● ,296	● ,288
zrelosť - rozvoj triedy			I	● ,664	● ,592	● ,596	● ,481	● ,248	● ,382	● ,374
sociálna začlenenosť				I	● ,608	● ,613	● ,517	● ,269	● ,370	● ,358
spokojnosť					I	● ,633	● ,552	● ,302	● ,360	● ,366
kooperácia						I	● ,570	● ,264	● ,363	● ,367
komunikácia							I	● ,263	● ,302	● ,339
štýl tr. učiteľa/ky								I	● ,253	● ,252
vzťah ku štúdiu									I	● ,565
zameranosť na úspech										I

3.7 Pole sociálnej atmosféry v triede

V rámci poľa sociálnej atmosféry možno vyznačiť získané hodnoty oblastí pre žiakov i pre celú triedu (vzorku). Tie nachádzajúce sa v krajných hodnotách predstavujú:

- 1 až 3 = negatívna úroveň
- 8 až 10 = pozitívna úroveň

V našej vzorke žiadna z oblastí sa nenachádza a dokonca ani neblíži k negatívnej úrovni. Hodnotenia sa nachádzajú v tzv. neutrálnej zóne, my však môžeme povedať, že pole sociálnej atmosféry v našich triedach je skôr pozitívne (*Obr.51*).

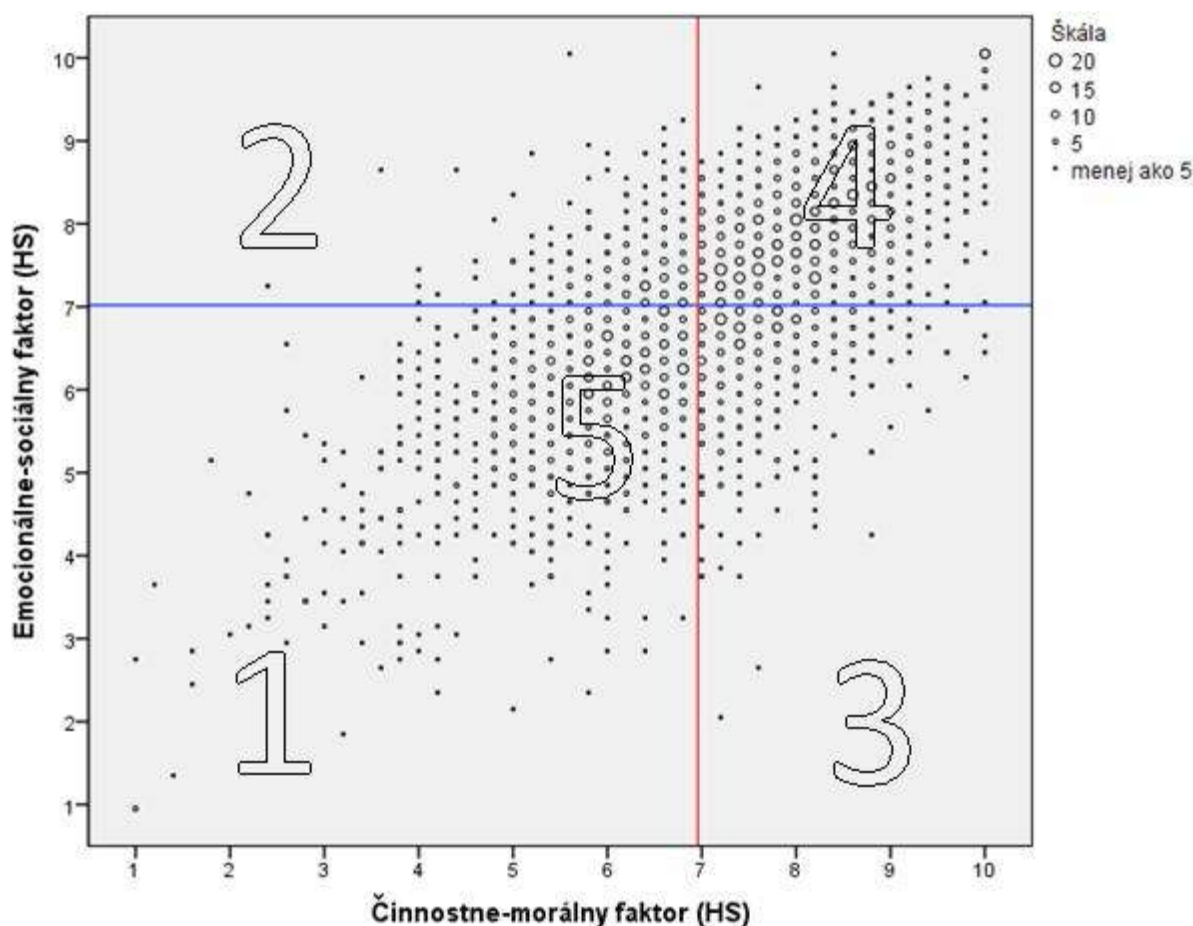
Obr. 51: Pole sociálnej atmosféry v triede

3.8 Model sociálnej atmosféry tried (typológia tried)

Model vyjadruje päť možných typov tried na základe úrovne dvoch faktorov sociálnej atmosféry, t.j. ich výskytu v pozitívnej alebo negatívnej rovine (*Obr. 2 na strane 9*).

- **Trieda č. 1:** je tu nízka úroveň emocionálne-sociálnych vzťahov i činnostne-morálna orientácia. Je to trieda, ktorá z hľadiska faktorov sociálnej atmosféry nie je „dobrou triedou“ pretože v nej nie sú vytvorené pozitívne vzťahy medzi žiakmi a aj zameranie žiakov nie je v požadovanom smere.
- **Trieda č. 2:** vyznačuje sa vysokou úrovňou vzájomných vzťahov, ale zameranosť žiakov nie je v súlade s požiadavkami spoločnosti, resp. školy. Žiakov tu viac spájajú mimoškolské prvky, napr. osobná sympatia, zhoda hodnôt, názorov a pod.
- **Trieda č. 3:** sa vyznačuje požadovanou činnostne-morálnou orientáciou, avšak bez existencie užších vzťahov a väzieb medzi žiakmi. Žiakov tu spája hlavne úloha a ciele, pričom kvalite vzájomných vzťahov neprípisujú význam.
- **Trieda č. 4:** vykazuje pozitívne obidva faktory. Sú to tie, kde sú vyvážené i úlohové/školské, pracovné aj emocionálne-sociálne prvky. Je to trieda s pozitívnou sociálnou atmosférou.
- **Trieda č. 5:** možno ju vyznačiť ako „neutrálnu“, ktorá sa vyznačuje priemernými hodnotami diagnostikovaných faktorov sociálnej atmosféry (Kollárik, T. 1990).

Pri pohľade na model tried, ktorý sa vytvoril z **hodnotení žiakov našej vzorky**, vidíme, že väčšinu tried môžeme zaradiť do triedy číslo 4 a číslo 5 (*Obr. 52*). Znamená to, že žiaci našich tried smerujú od priemerných hodnôt faktorov k pozitívnym hodnotám faktorov. Vo väčšine sú vyvážené všetky prvky - školské, pracovné, emocionálne-sociálne. Sú to zväčša triedy s pozitívnou sociálnou atmosférou.

Obr. 52: Model sociálnej atmosféry podľa žiakov

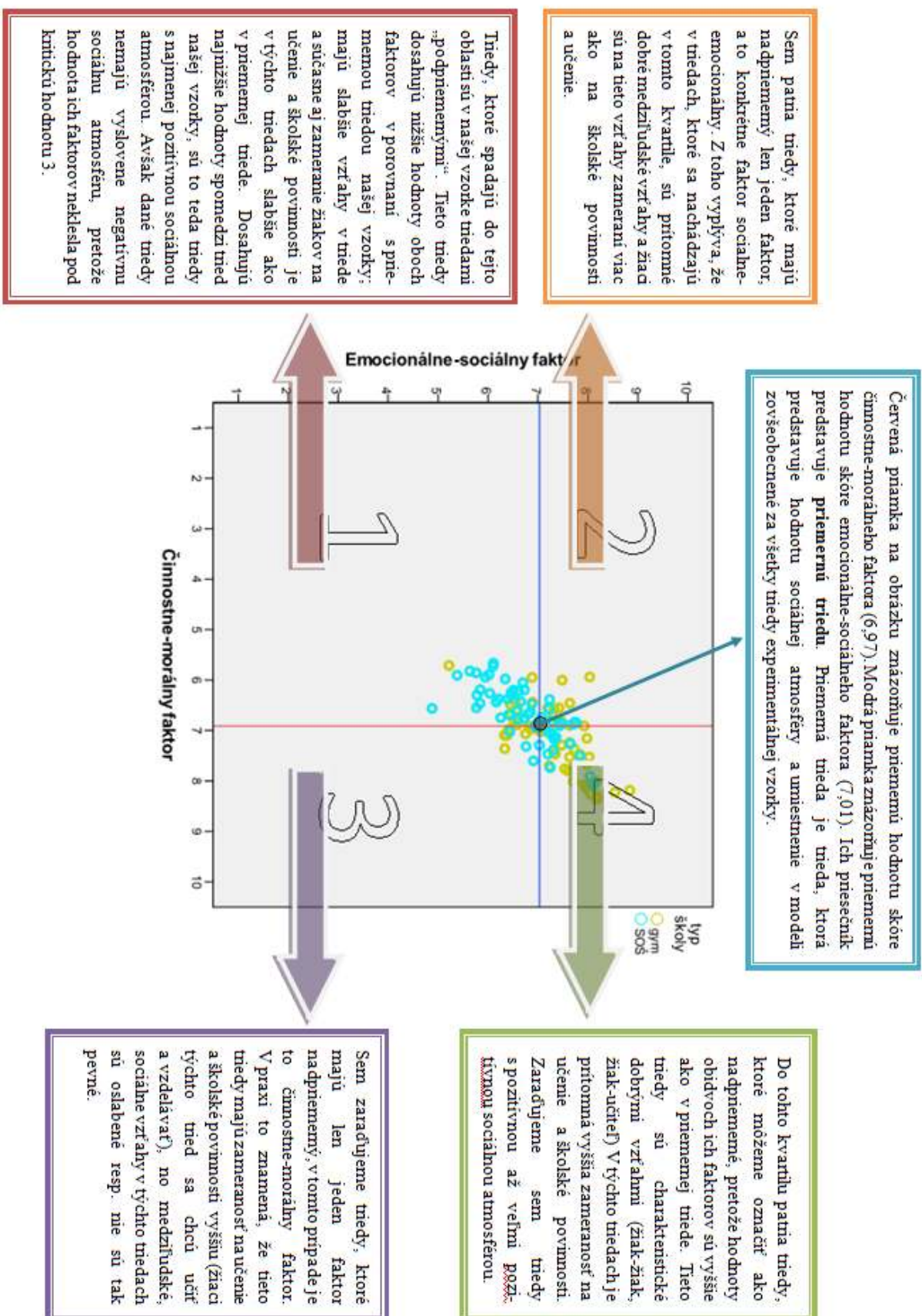
Pri pohľade na jednotlivé **triedy škôl našej vzorky**, môžeme sledovať presnejšie umiestnenie jednotlivých tried v modeli. Tu je podstatné ukázať postavenie jednotlivých tried k priemernej triede⁵⁵ Obr.53.

Tab. 91: Rozdelenie tried podľa modelu sociálnej atmosféry

	typ školy		Spolu	
	gymnázium	SOŠ	Počet tried	%
1 = podpriemerné triedy	9	34	43	36,8
2 = triedy s dobrými vzťahmi	9	5	14	12,0
3 = triedy zamerané na učenie	10	9	19	16,2
4 = nadpriemerné triedy	27	14	41	35,0
Spolu	55	62	117	

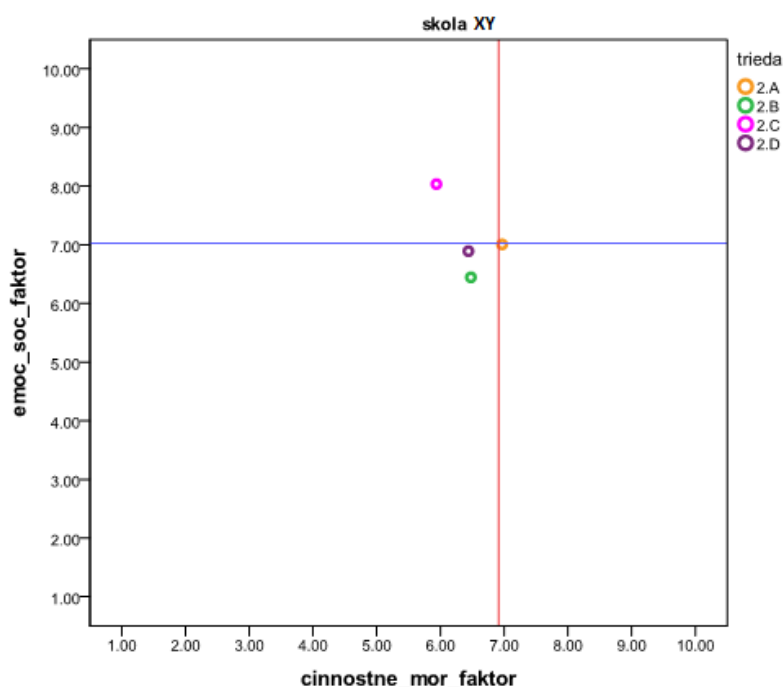
⁵⁵ Priemerná trieda – je trieda, ktorá predstavuje hodnotu sociálnej atmosféry a umiestnenie v zovšeobecnenom modeli za všetky triedy našej vzorky. Podľa tejto triedy môžeme charakterizovať konkrétnu triedu vzorky.

Pri pohľade na *Tab. 91* a *Obr.53* môžeme konštatovať, že najväčšia skupina našich tried - 43 spadá do oblasti 1 = „podpriemerné triedy“ vzhľadom na priemernú triedu našej vzorky. Druhou najzastúpenejšou oblasťou je oblasť 4 = „nadpriemerné triedy“, ktorých je v našej vzorke 41. V našej vzorke sa vyskytlo 29 tried, ktoré sú zamerané skôr na učenie a spadajú do oblasti 3. Najmenej zastúpenou oblasťou je oblasť 2, kde spadá 14 tried a v týchto triedach prevládajú dobré medziľudské vzťahy nad zameranosťou žiakov na školu učenie a školské povinnosti.

Obr. 53: Model sociálnej atmosféry tried našej vzorky

Obr. 54 popisuje názorný príklad rozmiestnenia tried v modeli sociálnej atmosféry v konkrétnej škole a následnú interpretáciu modelu pre školu.

Obr. 4: Vzorový model atmosféry tried pre školu

Obr. 54 popisuje rozmiestnenie tried v modeli sociálnej atmosféry v konkrétnej škole.

Trieda 2.A: na obrázku je označená oranžovým bodom. Táto trieda sa najviac približuje k priemernej triede za našej vzorky. To znamená, že zameranosť na učenie a školské povinnosti a aj medziľudské vzťahy v triede sú rovnaké ako v priemernej triede.

Trieda 2.B: na obrázku je označená zeleným bodom. Táto trieda sa v porovnaní s priemernou triedou vyznačuje zníženou zameranosťou na školské povinnosti a úlohy a aj medziľudské vzťahy v tejto triede sú slabšie.

Trieda 2.C: na obrázku je označená ružovým bodom. Táto trieda má výrazne vyššiu úroveň vzťahov ako priemerná trieda. Zameranosť na školské povinnosti, úlohy a učenie je značne oslabená.

Trieda 2.D: na obrázku je označená fialovým bodom. Vzťahy v tejto triede sú podobné ako v priemernej triede. V tejto triede je zameranosť na školské povinnosti a učenie mierne oslabená v porovnaní s priemernou triedou.

Najpozitívnejšiu sociálnu atmosféru má trieda 2.A a najmenej pozitívnu trieda 2.B.

3.9 Reliabilita

Reliabilita dotazníka sociálnej atmosféry v triede dosiahla hodnotu 0,882 (Tab.92), môžeme teda hovoriť o jeho vysokej použiteľnosti. Reliabilita jednotlivých oblastí sociálnej atmosféry v triede neklesla pod 0,861, takže jednotlivé oblasti dotazníka - Škála sociálnej atmosféry v triede - majú vysokú použiteľnosť (Tab.93).

Tab. 92: Reliabilita dotazníka - škála sociálnej atmosféry v triede

Cronbachovo Alpha	Počet položiek
.882	10

Tab. 93: Cronbachovo Alpha pre jednotlivé oblasti sociálnej atmosféry v triede

	Cronbachovo Alpha
psychická atmosféra	.863
vzťahy medzi žiakmi	.863
zrelosť - rozvoj triedy	.863
sociálna začlenenosť	.861
spokojnosť	.862
kooperácia	.863
komunikácia	.868
štýl tr. učiteľa/ky	.898
vzťah ku štúdiu	.879
zameranosť na úspech	.879

ZÁVER

Pri skúmaní sociálnej atmosféry v triede sa ukázala táto sociálna atmosféra ako pozitívna vo všetkých triedach našej vzorky. Žiadna trieda neklesla pod hodnotu skóre 5 bodov, ktorá predstavuje prelom medzi pozitívnou a negatívnou sociálnou atmosférou.

Pri skúmaní sociálnej atmosféry v triede sme zistili, že pohlavie nie je pri skúmaní klímy školy významný triediaci znak. Sociálnu atmosféru v triede hodnotia chlapci a dievčatá rovnako. Vzhľadom na kraj tak najpozitívnejšie hodnotili sociálnu atmosféru v triede žiaci v Žilinskom kraji a najmenej pozitívnej žiaci v Banskobystrickom kraji. Z toho vyplýva, že kraj môže byť významný znak pri ďalšom skúmaní sociálnej atmosféry v triede. Zriaďovateľ sa preukázal ako ďalší významný znak pri hodnotení sociálnej atmosféry v triede. Sociálnu atmosféru v triede hodnotili najpozitívnejšie žiaci zo súkromných škôl a najmenej pozitívne žiaci zo štátnych škôl. Podľa rôznych empirických indícií očakávame lepšie hodnotenie sociálnej atmosféry na súkromných a cirkevných školách ako na štátnych, čo sa preukázalo, ale počet žiakov 54 a 182 voči 2436 pre definitívny rozsudok nestačí. Typ školy (gymnázium/ostatná stredná škola) sa preukázal ako významný pri hodnotení sociálnej atmosféry v triede. Tu môžeme konštatovať, že sociálnu atmosféru v triede hodnotia žiaci gymnázií pozitívnejšie ako žiaci, ktorí navštevujú ostatné ostatné stredné školy.

Vzhľadom na desať skúmaných oblastí, tak najpozitívnejšie bola hodnotená oblasť „komunikácia“ a najnižšie hodnotenie dosiahla oblasť „vzťah ku štúdiu“. Pri pohľade na dva skúmané faktory, tak bol pozitívnejšie hodnotený „emocionálne-sociálny faktor“, ktorý dosiahol vyššiu hodnotu skóre v porovnaní s „činnosťne-morálny faktorom“.

Pri kategorizácii jednotlivých tried sa nám vytvoril model sociálnej atmosféry tried a naše skúmané triedy sa rozdelili na štyri skupiny. Tieto triedy sme charakterizovali na základe priemernej triedy našej vzorky.

Z celkového pohľadu naše triedy smerujú od priemerných hodnôt faktorov k pozitívnym hodnotám faktorov. Vo väčšine sú vyvážené všetky prvky - školské, pracovné, emocionálne-sociálne. Sú to zväčša triedy s pozitívnou sociálnou atmosférou.

Zhodnotenie efektívnosti, odporúčania k zlepšeniu metodiky

Dotazníkom Škála sociálnej atmosféry v triede sme zisťovali, ako žiaci hodnotia spomínanú sociálnu atmosféru v triede, ktorú navštevujú. Hodnotili sa dva faktory (činnostne-morálny a emocionálne-sociálny faktor), ktorých spolu tvorilo 10 oblastí (kooperácia, komunikácia, štýl riadenia skupiny, vzťah k štúdiu, zameranosť na úspech, psychologická atmosféra, vzťahy medzi žiakmi, zrelosť – rozvoj skupiny, sociálna začlenenosť, spokojnosť).

Dotazník, ktorý sa administroval, by bolo vhodné v budúcnosti preformulovať na zrozumiteľnejší pre skúmaných žiakov. Dotazník poskytoval širokú a pritom presnú možnosť interpretácie, od možnosti hodnotenia všetkých škôl spolu, cez samotnú jednu školu, samostatnú jednu triedu konkrétnej školy až po jej jednotlivých žiakov. Dotazník nebol časovo náročný, no vyskytli sa pripomienky k jeho zrozumiteľnosti.

POUŽITÁ LITERATÚRA:

ČÁP, J., MAREŠ, J.: *Psychologie pro učitele*. 1. vyd. Praha. Portál. 2001. ISBN 80-7178-463-X.

ČAPEK, R.: *Třídní klima a školní klima*. 1. vyd. Praha. Grada Publishing, a.s. 2010. ISBN 978-80-247-2742-4. s. 328.

Kollárik, T. a kol.: *Škála sociálnej atmosféry v skupine*. Bratislava, Psychodidaktické a didaktické testy, 1990.

MAREŠ, J.: *Sociální klima školy*. Sociální klima školní třídy, přehledová studie. 1998. Asociace školní psychologie ČR a SR. Institut pedagogicko-psychologického poradenství ČR. bez ISBN. s. 15.

PETLÁK, M. *Klíma školy a klíma triedy*. 1. vyd. Bratislava. Iris. 2006. ISBN 80-89018-97-1. s.119.

PRŮCHA, J. - WALTEROVÁ, E. - MAREŠ, J.: *Pedagogický slovník*. 2. doplnené vydanie. Praha. Portál. 1998. ISBN 80-7178-252-1. s. 328.

VEBROVSKÁ, J.: *Vybrané problémy aplikovanej sociálnej psychológie*. Prešov. Metodicko-pedagogické centrum v Prešove. 2006. ISBN 8080454272. s. 35.